



TERVO

Tervon kunta

Tilinpäätös 2024

Kunnanhallitus 25.3.2025

Kunnanvaltuusto 27.5.2025

SISÄLLYS

1 TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2024.....	4
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	5
1.3 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys.....	6
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	12
1.5 Ympäristöasiat.....	16
1.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	16
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	17
1.8 Kunnanhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vuonna 2024.....	18
1.9 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	19
1.9.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
1.10 Toiminnan rahoitus	20
1.11 Rahoitusasema ja sen muutokset	22
1.12 Kokonaistulot ja -menot.....	25
1.13 Kuntakonsernin toiminta ja talous	26
1.14 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	28
1.15 Konsernin toiminnan ohjaus	29
1.16 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	29
1.17 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	30
1.18 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	30
1.19 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	32
1.20 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	34
1.20.1 Tilikauden tuloksen käsittely	34
1.20.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	34
2 Talousarvion toteutuminen	36
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	36
2.2 Keskusvaalilautakunta (toimielin 100)	36
Vaalit.....	36
2.3 Tarkastuslautakunta (Toimielin, 120).....	37
2.3.1 Tilintarkastus (Tulosalue, 121).....	37
2.4 Kunnanhallitus (Toimielin, 130)	37

2.4.1 Yleishallinto (Tulosalue, 131).....	37
2.4.2 Tekniset palvelut (Tulosalue 480).....	40
2.5 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160).....	44
2.5.1 Elinkeinotoiminta (Tulosalue, 161).....	44
2.5.2 Ympäristötoimi (Tulosalue, 601)	49
2.6 Sivistyslautakunta (Toimielin, 300)	53
2.6.1 Koulutustoiminta (Tulosalue, 301)	53
2.6.2 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue, 361).....	62
2.7 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin, 650).....	74
2.7.1 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue, 651).....	74
2.8 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	85
2.9 Investointiosan toteutumisvertailu	86
2.10 Rahoitusosan toteutumisvertailu	88
2.11 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	89
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	92
3.1 Tuloslaskelma	92
3.2 Rahoituslaskelma.....	93
3.3 Tase.....	94
3.4 Konsernilaskelmat	95
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	98
4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	98
4.2 4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	98
4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	100
4.4 Tasetta koskevat liitetiedot	104
4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	104
4.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	107
4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	109
4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	111
4.7 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen	111
4.8 Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista.....	111
4.9 Konsernin liitetiedot.....	112
5 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	114
6 Luettelot ja selvitykset	115
6.1 Kirjanpitoaineisto	115

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2024

Tervon kunnan tilinpäätös on ylijäämäinen ja tulos on vahva. Tulokseen on vaikuttanut pääosin tulokertymän osalta kertaluontoinen kuntayhtymän purkautumisesta tullut ylijäämän palautus sekä ennakoitua parempi verotulojen kertymä. Myös valtionosuudet toteutuivat alkuperäistä arviota suurempana, jonka lisäksi kunta haki harkinnanvaraista valtionosuutta ja se myönnettiin vuoden lopussa. Kunnan toimintakulujen osalta tehtiin edelleen työtä toiminnan tehostamiseksi sekä kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Toiminnan tehostaminen jatkuu tältä osin edelleen.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta kunnan pitkäaikainen tavoite uuden koulu- ja kirjastorakennuksen rakennustöiden käynnistämisestä toteutui. Koulun rakentamista oli valmistelu pitkään ja tilikauden aikana pystyttiin kilpailuttamaan koulun hankinta. Voittanut tarjous jäi merkittävästi tavoitehintaa edullisemmaksi ja tällä on vaikutusta kunnan talouteen tulevaisuutta ajatellen. Vanhan koulun toimintaa organisoitiin uudelleen rakentamisvaiheen ajaksi muun muassa ottamalla käyttöön väistötiloja ja vanhan koulurakennuksen käyttöä turvattiin rakentamisen ajaksi. Uuden koulun käyttöönotto on suunniteltu ajoittuvan vuoden 2025 loppuun.

Henkilöstön osalta muutoksia tapahtui muun muassa siten, että ympäristöterveysjohtajan sekä rehtorin virat täytettiin. Näissä viroissa toimitaan lautakuntien esittelijöinä ja vastataan omalta osaltaan hallintokunnan toiminnallisten sekä taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toisaalta taas kaikkia virkoja ei täytetty kunnallisten yhteistyömahdollisuuksien selvittämisen vuoksi. Tervo tekee mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden kuntien kanssa kustannustehokkuuden aikaansaamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi.

Tervon kunta hankki tukipalveluyhtiö Servica Oy osakkeen, joka parantaa kunnan huoltovarmuutta ja mahdollistaa toiminnan tehostamista tarpeen niin vaatiessa. Lisäksi kunta tehosti omistajaohjausta sekä teki yhteistyötä konserniyhtiöiden kanssa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kunta sai hankerahaa ulkoilureittien parantamiseksi ja työ hankkeen osalta jatkuu.

Kokonaisuutena vuosi 2024 oli talouden kannalta hyvä ja kunta toimillaan pyrki varmistamaan sen, että Tervo on hyvä asuinkunta kaikenikäisille ihmisille myös tulevaisuudessa.



Lari Tiikasalo, kunnanjohtaja



1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnanvaltuusto

KUNNANVALTUUSTON JÄSENET 2021-2025 (1.8.2021 alkaen)

Puheenjohtajisto

Pääkkönen Erkki	KESK	Pj.
Raatikainen Riitta	KESK	I vpj.
Korhonen Risto	KOK	II vpj.

Jäsenet

Askola Jarmo	PS
Huuskonen Sami	KESK
Hänninen Pirjo	SDP
Jääskeläinen Sakari	KD
Korhonen Ilkka	KESK (1.5.2023 alkaen)
Leinonen Ville	KOK
Mykkänen Jaana	KESK
Nuutinen Joni	PS
Närhi Sara	KESK (1.5.2023 saakka)
Paretskoi Lotta	KESK
Puranen Pekka	KESK
Raatikainen Touko	KESK
Suhonen Katja	KESK
Tähtivaara Juhani	PS
Vartiainen Jukka	KESK

Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2024 yhteensä 8 kertaa ja käsitteli 61 asiaa.

Kunnanhallitus

Kokoonpano 2023–2025

Puheenjohtajat

Raatikainen Touko	KESK	Pj.
Tähtivaara Juhani	PS	Vpj.

Jäsenet

Hoffren Kaarina	SIT.
Leinonen Ville	KOKO
Mykkänen Jaana	KESK
Puranen Pekka	KESK
Suhonen Katja	KESK



Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2024 yhteensä 18 kertaa ja käsitteli yhteensä 260 asiaa.

Muut toimielimet

Vuonna 2024 Tervon kunnassa lautakuntia oli: keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta, ympäristöterveyslautakunta ja sivistyslautakunta. Lisäksi kunnassa oli vaalilainmukainen vaalitoimikunta. Nilakan yhteinen ympäristölautakunta kuuluu Keiteleen kunnan hallinto-organisaatioon. Lisäksi kunnanhallituksen alaisia jaostoja olivat palkkatoimikunta, konsernijaosto, kaavatoimikunta sekä sisäilmatyöryhmä. Vaikuttamistoimielimiä olivat vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Kunnanyhteistyöelimenä toimi yhteistyötoimikunta.

Tilivelvolliset vuonna 2024

Kuntalain (410/2015) 125 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintopäällikkö, sivistys- ja kirjastotoimen johtaja (ei täytettynä vuonna 2024), rakennustarkastaja, yhtenäiskoulun rehtori, varhaiskasvatuspäällikkö, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja. Tilivelvollisina viranhaltijoina pidetään toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueilla itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita, jotka ovat suoraan toimielimen alaisia.

1.3 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

Maailman taloudellinen tilanne

Maailmantalouden kasvua varjostavat merkittävät riskit, mutta näkymät ovat silti osin myönteiset. Euroalueen talous elpyy kasvuun inflaation hidastuttua ja reaalitulojen kasvaessa, mutta näkymät ovat hyvin haastavat. Yhdysvaltojen talouden veto perustuu pääosin yksityiseen kulutukseen, vaikkakin talouskasvu hidastuu ennustejaksolla. Epävarmuus Yhdysvaltojen uuden hallinnon kauppapolitiikasta ja tuontitullien vaikutuksesta varjostaa näkymiä. Kiinan kasvu hidastuu ennustejaksolla viennin elpymisestä huolimatta. Kiinan ulkomaanviennin vahvan kasvun odotetaan jatkuvan ennustejaksolla, joskin maailmanlaajuisen protektionismin uhka varjostaa näkymiä ja valtioiden tekemät kauppapoliittiset toimet voivat vaikuttaa maailmanlaajuisesti kauppavirtoihin. (Lähde: euro ja talous)

Suomen talouden kehitys

Epävarmuus maailmantalouden näkymistä hillitsee Suomen viennin kasvua. Yksityinen kulutus elpyy hitaasti, luottamus talouteen on heikkoa ja työttömyys on lisääntynyt. Korkojen odotetaan alenevan edelleen, mikä tukee investointeja ja kulutusta. Lisääntyvät geopoliittiset jännitteet uhkaavat euroalueen talouden ja maailmantalouden näkymiä ja tämä heijastuu voimakkaasti Suomen talouteen. Yksityiset tuotannolliset investoinnit alkavat kasvaa hitaasti vuonna 2025, mutta asuinrakentamisessa kasvua ei juurikaan vielä nähdä. Euroalueen talouden vaimea kasvu hillitsee Suomen viennin kasvua. Yhdysvaltain kauppapolitiikan kiristyminen vaikeuttaa Suomen viennin kasvumahdollisuuksia. Geopoliittiset jännitteet Ukrainassa ja Lähi-idässä kasvattavat edelleen epävarmuutta yleisesti maailmantaloudessa. Kotimaassa finanssipolitiikan kiristyminen voi lyhyellä aikavälillä heikentää yksityistä kulutusta arvioitua voimakkaammin. Suomen talouden ennustetaan kääntyvän yhä heikomman talouskehityksen suuntaan. (Lähde: euro ja talous)

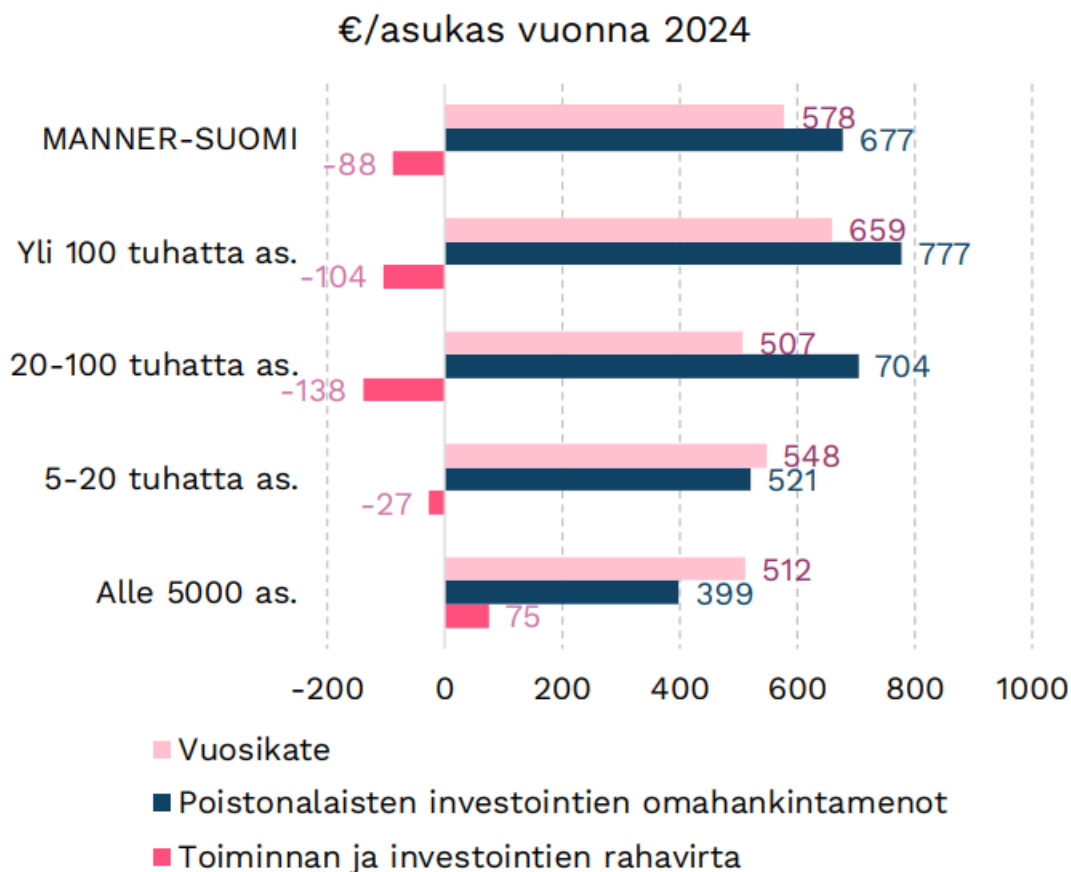
Kuntatalouden kehitys

Kuntatalouden tila heikkeni vuonna 2024. Heikkeneminen ei kuitenkaan toetunut pahimpien ennusteiden mukaisesti. Tämä indikoi sitä, että kunnat ovat onnistuneet sopeutustoimissaan.



Vuoden 2024 tilinpäätösennusteiden mukaan menokasvu oli vuonna 2024 odotettua maltillisempaa. Toimintakate eli kunnan nettotoimintakulut kasvoivat 1,8 prosenttia ja peräti 130 kunnassa ne pienentyivät vuoteen 2023 verrattuna. Kuntatalouden rahavirta jäi kuitenkin alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli -470 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kuntien tekemät investoinnit pysyvät korkealla tasolla, mutta käyttötalouden tulot eivät riittäneet kattamaan investointien rahoitusta. Tämä johti kuntien lainakannan kasvuun. Kuntaliiton arvioiden mukaan talouden tilan heikkenemistä selittää verotulojen aleneminen 500 miljoonalla eurolla muun muassa sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien poistumisen takia. Verohännät vaikuttivat vuoden 2023 tilinpäätöksiin. Kuntien tuloihin ja menoihin välittyivät myös heikko suhdannekehitys, valtionosuuksien pieneneminen 250 miljoonalla eurolla sekä kasvaneet korkokustannukset. (Lähde: kuntaliitto)

Vuosikatteella mitattuna yli 100 000 asukkaan kaupunkien talous vahvin, mutta korkeat investointimenot vaikuttavat rahavirtaan. Alle 5000 asukkaan kunnissa on paras rahavirta, mutta alhaisten investointimenojen vuoksi rahavirta jää ylijäämäiseksi.



KUVA 1. €/ASUKAS VUONNA 2024-. LÄHDE: KUNTALIITTO.

Pohjois-Savon kehitys:

Maakunnan heikkoutena on ikääntyvä väestörakenne ja laskeva väestönkehitys. Avoimet työpaikat vähentyivät vuonna 2024 ja työttömyys lisääntyi. Liikevaihto laski Pohjois-Savossa enemmän lähes kaikilla toimialoilla verrattuna koko maan vastaavien toimialojen liikevaihdon muutokseen.



Vuoden 2023 tilinpäätöstietojen mukaan korkeimmat kunnallisverotulot olivat Siilinjärvellä (2 171 €/as.) ja heikoimmat Pielavedellä (1 318 €/as.). Korkeimmat kiinteistöverotulot olivat Kaavilla (468 €/as.) ja heikoimmat Kiuruvedellä (212 €/as.). Korkeimmat yhteisöverotulot olivat Rautavaaralla (870 €/as.) ja heikoimmat Lapinlahdella (191 €/as.). Valtionosuudet laskivat Pohjois-Savon kunnilla 80,1 %. Korkeimmat valtionosuudet olivat Vesannolla (1 465 €/as.) ja alhaisimmat Tuusniemellä (-35 €/as.).

Pohjois-Savon kuntien vuoden 2025 veroprosentit

Lähde: Kuntaliitto 25.11.2024/Verohallinto

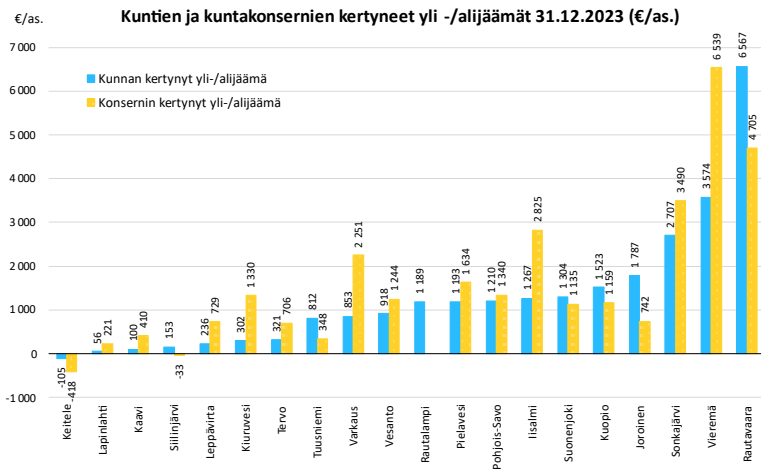
Kunta	Tulovero- prosentti 2025	Muutos %-yks. vuoteen 2024	Yleinen rakennuksen veroprosentti 2025	Muutos %-yks. vuoteen 2024	Yleinen maapohjan veroprosentti 2025	Muutos %- yks.vuote en 2024	Vakituisen asunnon kiinteistö- veroprosentti 2025	Muutos %-yks vuoteen 2024	Muun kuin vak. asunnon kiinteistö- veroprosentti 2025	Muutos %-yks. vuoteen 2024
Iisalmi	7,90		1,10		1,30		0,55		0,93	
Joroinen	8,60		1,05		1,30		0,50		1,10	
Kaavi	9,90	0,10	1,50		1,50		0,75		1,70	
Keitele	8,90	1,00	1,05		1,30		0,55		1,10	
Kiuruvesi	9,50		0,93		1,30		0,55		1,00	
Kuopio	8,10		1,30		1,30		0,62		1,35	
Lapinlahti	9,40		1,24		1,30		0,60		1,23	
Leppävirta	8,40		1,00		1,30		0,45		1,00	
Pielavesi	9,10		0,93		1,30		0,60		1,10	
Rautalampi	9,90		1,05		1,30		0,75		1,35	
Rautavaara	9,40		1,30		1,30		0,65		1,25	
Siilinjärvi	9,40		1,25		1,30		0,65		1,00	
Sonkajärvi	8,60		1,00		1,30		0,55		1,25	
Suonenjoki	9,10		1,05		1,30		0,70		1,25	
Tervo	9,90		1,20		1,30		0,70		1,70	
Tuusniemi	9,40		1,15		1,30		0,65		1,25	
Varkaus	9,30	0,50	1,55	0,10	1,55	0,10	0,65	0,10	1,20	0,10
Vesanto	9,50	0,30	1,25		1,30		0,80		1,50	
Vieremä	8,40		0,93		1,30		0,45		1,00	
Pohjois-Savo	8,51	0,05	1,26	0,01	1,32	0,01	0,61	0,01	1,25	0,00

Pohjois-Savon kuntien yhteenlaskettu vuosikate vuoden 2023 tilinpäätösten pohjalta oli 119 milj. €. Paras vuosikate oli Vieremällä (911 €/as.) ja heikoin Tuusniemellä (-114 €/as.). Pohjois-Savon alueella vuonna 2023 11 kunnan vuosikate riitti kattamaan poistot.



Kuntien ja kuntakonsernien kertyneet yli-/alijäämät 31.12.2023 (€/as.)

Kunta	Kunnan kertynyt yli-/alijäämä	Konsernin kertynyt yli-/alijäämä
Keitele	-105	-418
Lapinlahti	56	221
Kaavi	100	410
Siilinjärvi	153	-33
Leppävirta	236	729
Kiuruvesi	302	1 330
Tervo	321	706
Tuusniemi	812	348
Varkaus	853	2 251
Vesanto	918	1 244
Rautalampi	1 189	1 189
Pielavesi	1 193	1 634
Pohjois-Savo	1 210	1 340
Iisalmi	1 267	2 825
Suonenjoki	1 304	1 135
Kuopio	1 523	1 159
Joroinen	1 787	742
Sonkajärvi	2 707	3 490
Viermä	3 574	6 539
Rautavaara	6 567	4 705



Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2024

HUOM! Koonnista puuttuu Rautalammin kunnan konsensitiedot. Konsensitietojen väestösuhteus (€/as.) on tehty Pohjois-Savon maakunnan tasolle ilman Rautalammin väkilukua.

Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2024

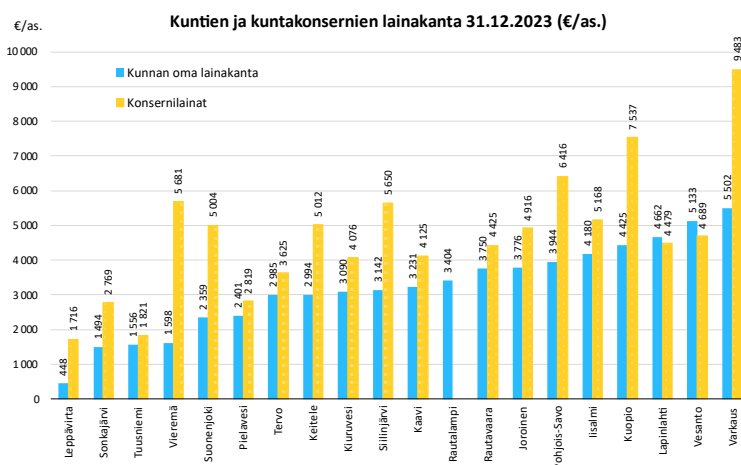
Pohjois-Savon liitto

KUVA 2. KUNTIEN JA KUNTAKONSERNIEN KERTYNEET YLI-/ALIJÄÄMÄT

Konsernilainoja Pohjois-Savon kunnilla oli vuonna 2023 1 570 milj. €. Konsernilainoja oli asukasta kohden eniten Varkaudella (9 483 €/as.) ja vähiten Leppävirralla (1 716 €/as.) ja konsernien lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 1 871 milj. €. Eniten konsernien lainoja ja vuokravastuita asukasta kohden oli Varkaudella (11 701 €/as.) ja vähiten Tuusniemellä (1 888 €/as.).

Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta 31.12.2023 (€/as.)

Kunta	Kunnan oma lainakanta	Konsernilainat
Leppävirta	448	1 716
Sonkajärvi	1 494	2 769
Tuusniemi	1 556	1 821
Viermä	1 598	5 681
Suonenjoki	2 359	5 004
Pielavesi	2 401	2 819
Tervo	2 985	3 625
Keitele	2 994	5 012
Kiuruvesi	3 090	4 076
Siilinjärvi	3 142	5 650
Kaavi	3 231	4 125
Rautalampi	3 404	3 404
Rautavaara	3 750	4 425
Joroinen	3 776	4 916
Pohjois-Savo	3 944	6 416
Iisalmi	4 180	5 168
Kuopio	4 425	7 537
Lapinlahti	4 662	4 479
Vesanto	5 133	4 689
Varkaus	5 502	9 483



Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2024

HUOM! Koonnista puuttuu Rautalammin kunnan konsensitiedot. Konsensitietojen väestösuhteus (€/as.) on tehty Pohjois-Savon maakunnan tasolle ilman Rautalammin väkilukua.

Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuta 2024

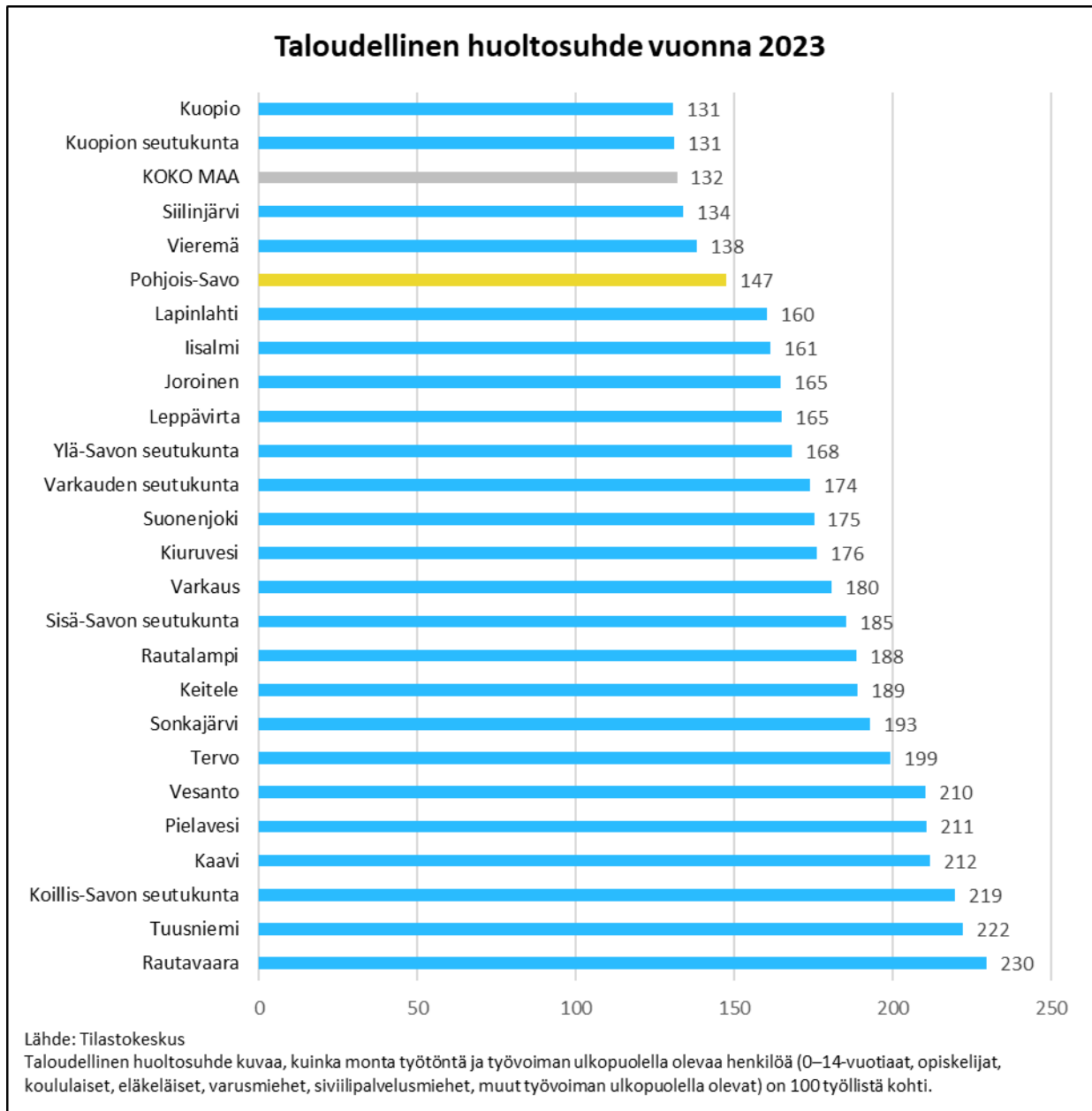
Pohjois-Savon liitto

KUVA 3. KUNTIEN JA KUNTAKONSERNIEN LAINAKANTA 31.12.2023



Olenaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

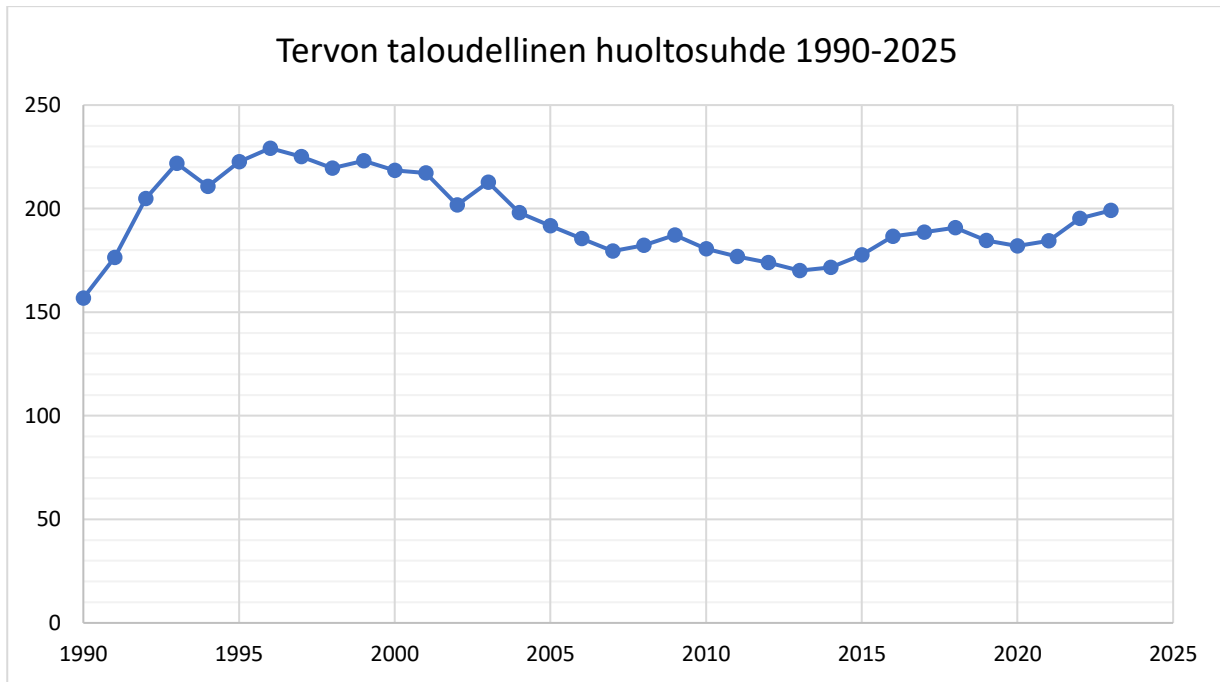
Pohjois-Savossa väestön ikärakenne vaikuttaa taloudelliseen huoltosuhteen heikentävästi. Taloudellista huoltosuhdetta pystytään parantamalla työllisyysasteen nousulla.



KUVA 4. TALOUDELLINEN HUOLTOSUHDE 2023

Tervon taloudellinen huoltosuhde on ollut erityisen matala 1990 luvun alussa ja se on jatkunut valtakunnan keskitasoa matalampana kokoa tilastointijakson ajan.





KUVA 5. TERVON TALOUDELLINEN HUOLTOSUHDE

Tilastokeskuksen väestöennuste ennustaa Pohjois-Savon alueella väestön pientymistä koko maakunnallisesti poislukien Kuopion kaupunki.

Alue	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Kuopio	125 644	127 119	128 480	129 804	131 088	132 327	133 517	134 648	135 721	136 733	137 683
Siitinjärvi	21 260	21 214	21 149	21 079	21 008	20 935	20 865	20 792	20 721	20 658	20 599
Kuopion seutukunta	146 904	148 333	149 629	150 883	152 096	153 262	154 382	155 440	156 442	157 391	158 282
Iisalmi	20 451	20 286	20 114	19 946	19 787	19 627	19 471	19 319	19 172	19 026	18 885
Kiuruvesi	7 342	7 210	7 086	6 967	6 855	6 746	6 645	6 545	6 450	6 361	6 275
Keitele	1 999	1 963	1 930	1 896	1 866	1 836	1 807	1 780	1 755	1 730	1 706
Lapintahti	8 858	8 736	8 617	8 502	8 385	8 276	8 171	8 074	7 981	7 896	7 816
Pielavesi	3 996	3 921	3 848	3 781	3 718	3 657	3 602	3 549	3 504	3 460	3 415
Sonkajärvi	3 572	3 510	3 448	3 394	3 341	3 288	3 239	3 194	3 149	3 108	3 069
Vieremä	3 331	3 280	3 230	3 185	3 139	3 094	3 049	3 006	2 967	2 931	2 898
Ylä-Savon seutukunta	49 549	48 906	48 273	47 671	47 091	46 524	45 984	45 467	44 978	44 512	44 064
Suonenjoki	6 619	6 536	6 456	6 377	6 303	6 231	6 164	6 100	6 037	5 976	5 918
Rautalampi	2 883	2 832	2 784	2 739	2 696	2 657	2 621	2 585	2 553	2 523	2 492
Tervo	1 382	1 357	1 333	1 310	1 289	1 267	1 246	1 227	1 208	1 189	1 172
Vesanto	1 866	1 840	1 814	1 788	1 764	1 744	1 721	1 703	1 684	1 668	1 650
Sisä-Savon seutukunta	12 750	12 565	12 387	12 214	12 052	11 899	11 752	11 615	11 482	11 356	11 232
Kaavi	2 561	2 505	2 451	2 402	2 356	2 312	2 273	2 235	2 202	2 172	2 142
Rautavaara	1 383	1 348	1 314	1 283	1 252	1 224	1 196	1 172	1 149	1 130	1 111
Tuusniemi	2 274	2 239	2 204	2 173	2 142	2 113	2 085	2 061	2 037	2 015	1 996
Koillis-Savon seutukunta	6 218	6 092	5 969	5 858	5 750	5 649	5 554	5 468	5 388	5 317	5 249
Varkaus	19 494	19 272	19 057	18 856	18 670	18 488	18 316	18 160	18 007	17 862	17 723
Joroinen	4 555	4 513	4 470	4 428	4 386	4 347	4 310	4 276	4 242	4 212	4 183
Leppävirta	8 942	8 835	8 726	8 625	8 524	8 428	8 339	8 256	8 179	8 108	8 042
Varkauden seutukunta	32 991	32 620	32 253	31 909	31 580	31 263	30 965	30 692	30 428	30 182	29 948
POHJOIS-SAVO	248 412	248 516	248 511	248 535	248 569	248 597	248 637	248 682	248 718	248 758	248 775

KUVA 6. TILASTOKESKUKSEN VÄESTÖENNUSTE 2024-2034. LÄHDE: TILASTOKESKUS

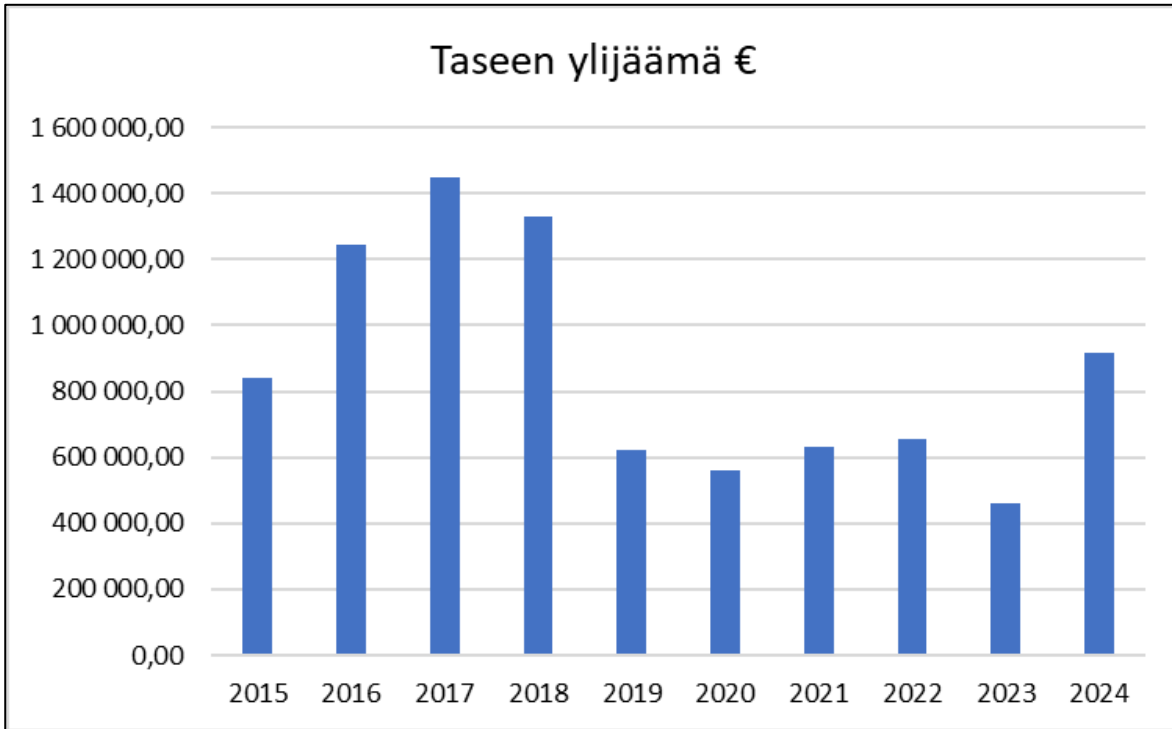


1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2024 taloudellinen tulos oli ylijäämäinen. Tilivuoden 2024 tulos oli 437 500,57 euroa. Poistoeron muutoksen (18 341,64 euroa) jälkeen tilikauden ylijäämä on 455 842,21 euroa. Kunnan pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 431 666 eurolla. Uutta lainaa nostettiin 500 000 euroa 2024.

Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä nousee 918 733,70 euroon (vuonna 2023 462 891,49 euroa). Vuoden 2024 lopussa taseessa on kertynyttä ylijäämää 651 euroa asukasta kohden (vuonna 2023 321 euroa/asukas).

Taseen ylijäämä vuosina 2015-2024



KUVA 7. TASEEN YLIJÄÄMÄT VUOSINA 2015-2024

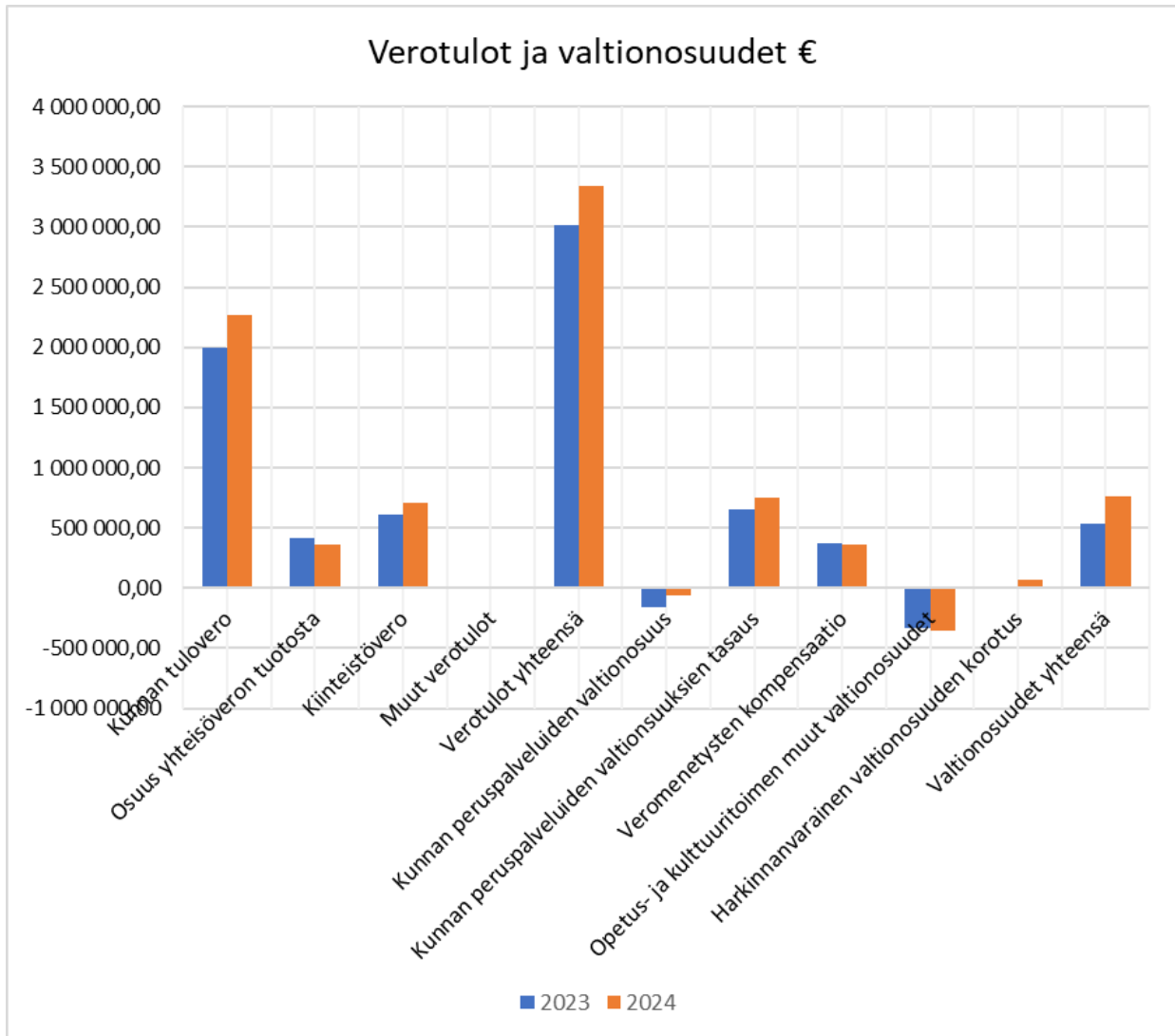
Verotulot ja valtionosuudet

Tervon kunnan kokonaisverokertymä vuonna 2024 oli 3 336 299,42 euroa. Kunnan vuoden 2024 kokonaisverotulot nousivat vuoteen 2023 verrattuna 323 269,03 euroa. Kokonaisverotulot toteutuivat talousarvioon nähden 7 %, 218 299,42 euroa yli arvion.

Veroluokista, verrattuna vuoden 2023 tilinpäätökseen, kunnan tulovero oli 2 272 111,35 euroa, jossa nousua edelliseen vuoteen oli 274 663,40 euroa, 13,7 %. Kiinteistöverotuotto oli 702 576,19 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 98 095,95 euroa, 16,2 %. Osuus yhteisöveron tuotosta oli 361 611,88 euroa, jossa laskua oli vuoteen 2023 verrattuna 49 490,32 euroa, 12 %.



Verotulot ja valtionosuudet 2023–2024

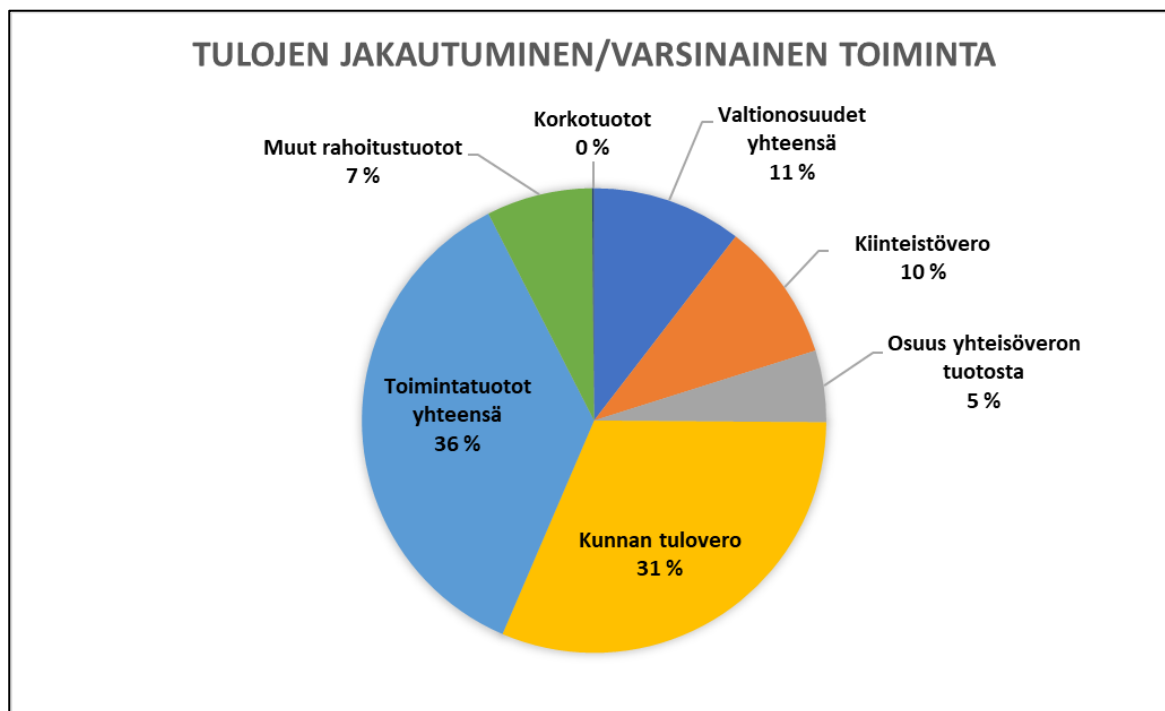


KUVA 8. VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET 2023-2024

Valtionosuudet nousivat 227 118 euroa eli noin 30 % vuodesta 2023. Valtionosuudet olivat 757 412 (sisältäen harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen 71 000 euroa) euroa vuonna 2024. Valtionosuudet toteutuivat talousarvioon nähden 108,2 %, 57 412 euroa yli arvioidun.



Tulojen jakautuminen varsinainen toiminta



KUVA 9. TULOJEN JAKAUTUMINEN VARSINAINEN TOIMINTA

Toimintatuotot ja –kulut

Myyntituotot muodostavat suurimman toimintatuottoerän.

Toimintatuottoja kertyi vuonna 2024 2 612 244,91 euroa eli 132 693,91 euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa ennakoitiin, toteutuma 105,4 %. Myyntituotot toteutuivat 7 836,22 euroa yli arvion.

Maksutuottoja saatiin 13 164,01 euroa arvioitua enemmän, tukia ja avustuksia 50 735,29 yli arvion ja muut toimintatuotot ylittivät 60 958,39 eurolla arvion.

Kunnan toiminnan kuluista toimintatuotoilla katetaan 41,2 prosenttia (vuonna 2023 40,8 %).

Kunnan vuoden 2024 toimintakulut olivat 6 270 028,07 euroa. Toimintakulut laskivat vuoteen 2023 verrattuna 116 731,93 euroa, 1,8 %. Toimintakulut ylittivät 56 281,07 euroa muutetun talousarvion, toteutuma 100,9 %. Käyttötalouden toimintatuotoissa ja –kuluissa on mukana ulkoiset ja sisäiset erät.

Toimintakate (nettomenot) olivat 3 657 783,16 euroa, jossa oli muutosta 91 646,84 euroa edelliseen vuoteen, toteutuma 98 %.

Tasetarkastelu ja toiminnan rahoitus

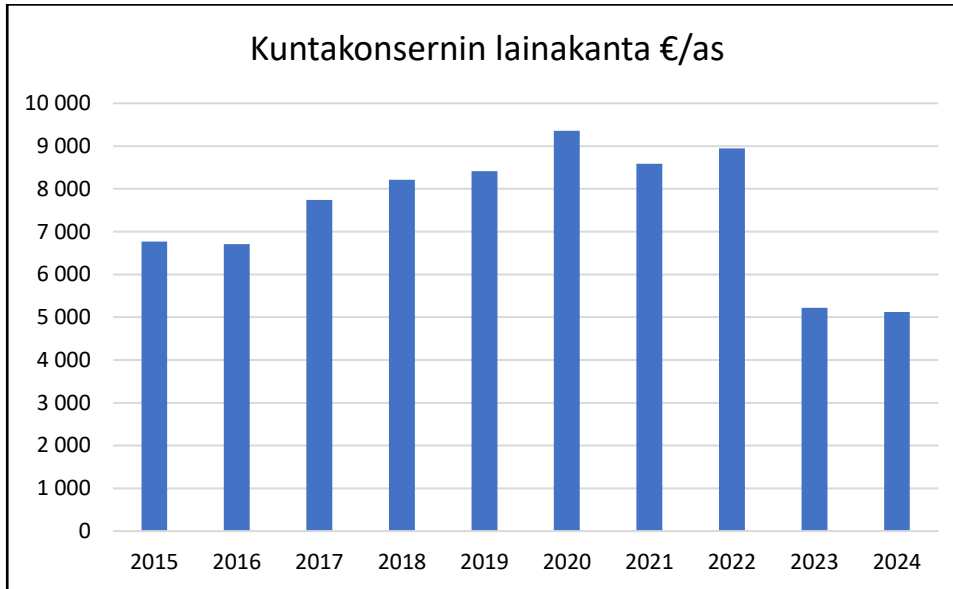
Kunnan lainamäärä pieneni edellisvuodesta 4 246 673 euroon (tilinpäätös 2023: 4 301 704,29 euroa). Asukaskohtainen lainamäärä oli 3 008 euroa /asukas (tilinpäätös 2023: 2 985 euroa /asukas).



Pitkäaikaista lainaa nostettiin 500 000 vuonna 2024. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilivuonna 2024 431 666 eurolla.

Koko kuntakonsernin lainakanta pieneni 291 000 euroa vuonna 2024. Vuoden päättyessä konsernin lainakanta oli yhteensä 7 236 000 euroa eli 5125 euroa asukasta kohden.

Konsernin lainakanta vuosina 2015–2024



KUVA 10. KONSERNIN LAINAKANTA 2015-2024

Kunnan omavaraisuusasteen muutos oli edellisen vuoden 59,8 prosentista nousu 60,7 prosenttiin. Omavaraisuusaste osoittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Tervon kunnan omavaraisuusaste ylittää 50 % kriittisen pisteen.

Kunnan investointimenot olivat 106 462,38 euroa vuonna 2024. Investointimenojen toteutumisesta on tarkempi selvitys erillisessä investointien toteutumavertailussa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Kunnan henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2024 yhteensä 58 työntekijää (vuonna 2023 60, vakituisia 45), joista vakituisia oli 39. Palvelussuhteiden määrä on pysynyt yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta vakiona.

Henkilöstökulut olivat vuonna 2024 yhteensä 3 348 876,45 euroa, kun ne olivat vuotta aiemmin 3 338 422,37 euroa. Henkilöstökulut nousivat edellisvuodesta 10 454,08 eurolla eli 0,3 prosentilla. Henkilöstökulut olivat noin 53,8 prosenttia kaikista ulkoisista toimintakuluista.

Sairaspoissaolot ovat kasvaneet vuonna 2024. Lyhytkestoiset infektioaudit ja poikkeuksellisen voima näkyvät sairaspöissaolotilastoissa, työpaikalle on voinut tulla vain täysin terveenä, oireisena on ohjeistettu jäämään kotiin. Mikäli työntekijän ei ole ollut mahdollista tehdä etätöitä, hän on ollut sairauslomalla. Koko henkilöstöstä 26,32 %:lla ei ole poissaoloja 2024 vuoden aikana, vertailukaudella 2023 vastaava prosentti on ollut 50 %. Työterveyshuollon bruttomenot vuonna 2024 olivat yhteensä 44 982,50 euroa (2023: 34 374,74 euroa).



Yhteistoimintaelimenä ja työsuojelutoimikuntana toimiva kunnan yhteistyötoimikunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Henkilöstöasioita kuvataan tarkemmin erikseen laaditussa henkilöstökertomuksessa.

1.5 Ympäristöasiat

Tervon kunta sijaitsee Sisä-Savon seutukunnan pohjoisosassa naapureinaan Kuopio (Karttula, Maaninka), Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki ja Vesanto.

Kunnan kokonaispinta-ala on 494,04 km², tästä maata 347,66 km² ja vettä 146,38 km². Vesistöjen rantaviivan pituus on 553,4 km, josta mantereella 366,3 km ja saarissa 187,1 km.

Vesistöisyydestään johtuen kunta on nimetty saaristo-osakunnaksi.

Kuntaa halkoo ns. Sininen Tie (Värtsilä-Vaasa), maantie 551. Matkaa keskustajamasta Kuopioon on 58 km ja Helsinkiin 420 km.

Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain (1336/1997) luvun 3 a 2 § 1 mom. 2 § mukaan toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja korruption ja lahjonnan torjunnasta.

Tervon kunta noudattaa kaikessa toiminnassaan lainsäädäntöä ja kunnioittaa ihmisoikeuksia sekä sitoutuu noudattamaan työelämän perusoikeuksia.

Korruptio ja lahjonnan torjunta

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi:

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen

Hyvän hallinnon periaatteita noudattaen Tervon kunnassa torjutaan korruptiota ja lahjontaa avoimella ja läpinäkyvällä päätöksentekomenettelyllä. Lisäksi pienessä organisaatiossa päättäviä viranomaisia on vähäisesti ja päätöksentekoa on mahdollista valvoa yksityiskohtaisellakin tasolla. Pienessä organisaatiossa riski on, että pieni joukko päätöksentekijöitä on mukana tekemässä päätöksiä eri intressiryhmissä. Esteellisyyksien ja sidonnaisuuksien merkitys ja huomiointi ovat siksi tärkeässä roolissa päätöksenteossa.

Ilmoitusvelvolliset johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista ja on käsitellyt sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuutta 9.1.2024 9 § sekä 19.3.2024 20 §.

1.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 tilinpäätös on ensimmäinen valmistunut tilinpäätös hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, jolloin tilikauteen ei ole kohdistunut hyvinvointialueuudistuksesta johtuvia kertaluonteisia tuloja. Vuoden 2024 tilinpäätökseen on kuitenkin kohdistunut muita kertaluonteisia talousarvion



laadintavaiheessa ennakoimattomia tuloeriä ylimääräisenä valtionosuutena 71 000 euroa, Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautus 193 353,06 euroa sekä työ- ja elinkeinoministeriön maksama kertakorvaus kunnille TE-palvelu-uudistuksen muutuskuluihin 24 000 euroa. Kunnan täytyy tukeutua tulevaisuudessa entistä enemmän tulorahoituksensa kattamiseen verotuloista sekä muista tulorahoituksen osista.

Kuntien valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa eikä tulevasta rahoitusmallista ole vielä täyttä varmuutta. Työllisyyspalveluiden järjestäminen siirtyi kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen ja TE-uudistuksen todelliset kustannusvaikutukset pitkällä aikavälillä eivät ole tilinpäätöksen 2024 laadintavaiheessa tiedossa. Tervon kunta kuuluu Kuopion työllisyysalueeseen ja palvelut Tervolle tuottaa Kuopion kaupunki.

Uuden yhtenäiskoulun rakentaminen alkoi syksyllä 2024. Tulevaisuudessa kunnan käyttötaloutta rasittamaan tulevaisuudessa myös yhtenäiskoulun kiinteistöleasingvuokrat. Investointien osalta keskittyminen tulee painottumaan kiinteistöjen korjausvelan hallintaan sekä tiestön kunnossapitoon.

Kunnan talouden saattaminen pysyvästi kestävälle tasolle vaatii kulurakenteen läpikäyntiä ja erityisesti tukipalveluiden kustannustehokkuutta, jotta kunta voi turvata peruspalveluiden tuottamisen.

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Tervossa ei ole merkittävästi suuria yhteisöveron maksajia tai korkeaa työpaikkaomavaraisuutta. Tervon kunnan nettomuutto ei ole kasvanut, väestö on ikääntyvää sekä syntyvyys on heikkoa. Taloudellinen huoltosuhde on laskenut ja alkaa lähestyä rajalukua 200, jolloin yhtä työllistä kohden oli enemmän kuin kaksi ei-työllistä henkilöä.

Tervon kunnalla taseessa vuoden 2024 jälkeen kertynyttä kumulatiivista ylijäämää aiemmilta vuosilta 918 733,70 euroa. Investoinnit tulee tulevina vuosina keskittää ennen kaikkea keskittyen kiireellisimpiin ja strategisesti tärkeimpiin.

Tervon elinkeinorakenne ja väestöpohja huomioiden on verotuloihin nojaavan rahoituspohja tulevaisuuden suurin haaste. Yleinen korkotason heilahtelu sekä inflaation kiihtyminen lisäävät rahoituksen riskejä. Kunnalla on myönnettynä vanhoja lainojen takauksia, joiden realisoituminen on kunnalle merkittävä taloudellinen riski.

Kunnan omistama kiinteistömassa on vajaakäytöllä ja osin korjausvelkaista. Tämä lisää osaltaan taloudellista haastetta ja kasvattaa toiminnallista riskiä. Korjausvelan kattaminen tulorahoituksella ei nykyisellä tulorahoituspohjalla ole mahdollista. Kunnan lainakantaan ja sen hallintaan liittyvät riskit kasvavat lainakannan kasvaessa ja lainakannassa nyt olevien edullisten kiinteäkorkoisten lainojen vähentyessä.

Merkittäviä toimintaan liittyviä riskejä ovat rekrytointiongelmien tietyissä tehtävissä etenkin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä eläinlääkintähuollossa. Lisäksi tietoturvaan liittyvät riskit ovat kohonneet globaalilla tasolla. Organisaatio on entistä riippuvaisempi toimivasta tietoturvasta ja välillisesti kunta on riippuvainen myös siitä, että koko konsernin digitaalinen turvallisuus ja tietoturva on asianmukaisella tasolla.



1.8 Kunnanhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vuonna 2024

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta. (Kuntalaki 410/2015 14 §, 39 §). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konsernivalvonnan järjestämisestä. Tervon kuntaorganisaation sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kuntalain edellyttämällä tavalla ja toteutettu annettuihin sääntöihin ja ohjeisiin perustuen. Hallintokunnat ovat laatineet toimintakertomuksessa esitettävän selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnanhallituksen tiedossa ei ole, että omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa olisi toteutunut menetyksiä tai arvonalennuksia. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä varojen käyttöä seurattiin hallintokunnittain osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksessä.

Kunnanhallitus on toimillaan pyrkinyt varmistamaan hyvän hallintotavan toteutumisen. Lisäksi Tervon kunnalla on käytössään epäiltyjen väärinkäytösten ilmoituskanava eli ns. whistleblowing-kanava. Kanavaan ei tullut ilmoituksia vuonna 2024.

Havaitut puutteet

Tervon kunta on valmistellut vuonna 2024 sähköisen asianhallintajärjestelmän hankintaa, jonka avulla voidaan tehostaa sopimushallintaa, saapuneiden asiakirjojen diaarien ajantasaisuutta ja otto-oikeuden toteutumista.

Kunnanhallituksen arvion mukaan kunnan hallintoa on pääsääntöisesti hoidettu toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on olennaisilta osiltaan toimivaa ja asianmukaisesti järjestetty, ja ne tuottavat riittävän varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta.



1.9 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.9.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut. Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikaudella syntyneet tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT				
TULOSLASKELMA (ulkoinen)		2024		2023
		1000 eur		1000 eur
Toimintatuotot	+	2 562		2 587
Toimintakulut	-	-6 220		-6 336
TOIMINTAKATE		-3658		-3749
Verotulot	+	3 336		3 013
Valtionosuudet	+	757		530
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	+	12		10
Muut rahoitustuotot	+	508		535
Korkokulut	-	-104		-107
Muut rahoituskulut	-	-6		-5
VUOSIKATE		845		227
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-407		-297
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-	0		0
Poistot ja arvonalentumiset		-407		-297
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	+/-	438		-70
Poistoeron muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-	18		8
Varausten muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-			
Rahastojen muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	456		-62
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2024		2023
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		41,2 %		40,8 %
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut				
Vuosikate/Poistot, %		207,6 %		76,4 %
= 100 x Vuosikate / Poistot				
Vuosikate, eur / asukas		598 €		158 €
Asukasmäärä		1412		1441

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$



Toimintatuottojen suhde toimintakuluihin oli 41,2 % vuonna 2024. Tervon kunnan toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli 2 612 244,91 euroa. Toimintatuottojen suhdeluku oli 0,4 %-yksikköä suurempi kuin edellisenä vuonna.

$\text{Vuosikate prosenttia poistoista} = 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä, mikäli poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Poistot ovat kohteen (rakennus, kone, kalusto) arvonalentumista kuvaava luku.

Vuonna 2024 tehtiin poistoja 407 144,84 euron arvosta. Vuosikate kattoi 207,6 % poistoista, eli tulorahoitus riittää kattamaan poistot.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa johtuen eroista kuntien toimintojen organisoinnissa sekä palvelutoiminnan laajuudessa. Kun lukua verrataan muihin kuntiin, on huomioitava erot myös veroprosenteissa. Tervon kunnan vuosikate asukasta kohden vuonna 2024 oli 598 euroa.

1.10 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, oman pääoman lisäykset ja –palautukset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen.



RAHOITUSLASKELMA (ulkoinen)			2024	2023
			1000 eur	1000 eur
Toiminnan rahavirta				
	Vuosikate	+	844	227
	Satunnaiset erät	+/-		
	Tulorahoituksen korjauserät	+	-5	199
Investointien rahavirta				
	Investointimenot	-	-106	-207
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0	0
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	250	0
Toiminnan ja investointien rahavirta			983	219
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
	Antolainasaamisten lisäykset	-	0	0
	Antolainasaamisten vähennykset	+	30	30
Lainakannan muutokset				
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	500	500
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-407	-442
	Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-148	-601
Muut maksuvalmiuden muutokset		+/-	274	-470
Oman pääoman muutokset			0	-131
Rahoituksen rahavirta			249	-1114
Rahavarojen muutos			1232	-895
Rahavarat 31.12., 1000 eur			3 748	2 516
Rahavarat 1.1., 1000 eur			2 516	3 411
			1232	-895
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
			2024	2023
Investointien tulorahoitus, %			796,2	109,7 %
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€			1531	280
Laskennallinen lainanhoitokate			1,5	0,5
Kassavarat 31.12. milj.eur			3,75	2,52
Kassan riittävyys, pv			200	129
Asukasmäärä			1412	1441

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (yliäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisälainaa.



Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitus-vaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä Tervon kunnalla oli vuonna 2024 983 106,84 euroa.

Investointien tulorahoitus, % = $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on katettu tulorahoituksella. Tunnus-luku vähennettynä sadasta osoittaa %-osuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Tervon kunnan laskennallinen lainanhoitokate oli 1,5 vuonna 2024.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Tervon kunnan kassan riittävyys, pv 200.

1.11 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta.



TASE TARKASTELU						
TASE JA SEN TUNNUSLUVUT						
TASE 31.12.2024	2024	2023		2024	2023	
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	VASTATTAVAA	1000 €	1000 €	
PYSYVÄT VASTAAVAT	9 871	10 459	A OMA PÄÄOMA	8 550	8 094	
Aineettomat hyödykkeet	561	718	I Peruspääoma	6 487	6 487	
Aineettomat oikeudet	7	26	II Arvonkorotusrahasto	900	900	
Muut pitkävaikutteiset menot	554	692	IV Muut omat rahastot	244	244	
Aineelliset hyödykkeet	4832	5069				
Maa- ja vesialueet	1992	2000	Elinkeinojen kehittämisrahasto	244	244	
Rakennukset	1844	2070	V Ed. tilikausien yli / alijäämä	463	525	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	848	947	VI Tilikauden yli / alijäämä	456	-62	
Koneet ja kalusto	12	20				
Ennakomaksut ja kesken-	136	32	B POISTOERO JA VAPAA-			
eräiset hankinnat			EHTOISET VARAUKSET	153	171	
Sijoitukset	4478	4672	Kertynyt poistoero	153	171	
Osakkeet ja osuudet	4239	4433	Vapaaehtoiset varaukset			
Lainasaamiset	189	189	Investointivaraukset			
Muut saamiset	50	50				
			C PAKOLLISET VARAUKSET	157	199	
TOIMEKSIANTOJEN	16	16	D TOIMEKSIANTOJEN			
VARAT			PÄÄOMAT	345	337	
Valtion toimeksiannot			Valtion toimeksiannot			
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	16	16	Lahjoitusrahastojen pääomat	16	16	
Muut toimeksiannot			Muut toimeksiantojen pääomat	329	321	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 454	3 342	E VIERAS PÄÄOMA	5 136	5 016	
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00				
Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00	I Pitkäaikainen vieraspääoma	2 316	2 272	
Ennakomaksut			Joukkovelkakirjalainat			
Saamiset	706	826	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 315	2 271	
Pitkäaikaiset saamiset	227	285	Lainat julkisyhteisöiltä			
Myyntisaamiset	21	22	Lainat muilta luotonantajilta			
Lainasaamiset	90	120	Muut velat	1	1	
Muut saamiset	116	127	II Lyhytaikainen vieraspääoma	2 820	2 744	
Siirtosaamiset	0	16	Joukkovelkakirjalainat	1 500	1 500	
Lyhytaikaiset saamiset	479	541	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	432	530	
Myyntisaamiset	318	215	Lainat julkisyhteisöiltä			
Lainasaamiset	30	30	Lainat muilta luotonantajilta			
Muut saamiset	82	63	Saadut ennakot			
Siirtosaamiset	49	233	Ostovelat	223	127	
Rahoitusarvopaperit	2 492	2 474	Muut velat	66	72	
Sijoitukset rahamarkkina-			Siirtovelat	599	515	
instrumentteihin	2 492	2 474	Yhteensä	14 341	13 817	
Rahat ja pankkisaamiset	1256	42				
Yhteensä	14 341	13 817		2024	2023	
TASEEN TUNNUSLUVUT:		Omavaraisuus-%		60,7	59,8	%
		Suhteellinen velkaantuneisuus-%		77,2	81,8	%
		Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€		919	463	
		Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas		651	321	
		Lainakanta 31.12., 1000 €		4 247	4 301	
		Lainakanta 31.12., €/asukas		3 008	2 985	
		Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.		4 418	4 667	
		Lainat ja vastuut, €/asukas		3 129	3 239	
		Lainasaamiset 31.12., 1000 €		120	150	
		Asukasmäärä		1 412	1 441	

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus



Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta.

Tervon kunnan omavaraisuus-% 60,7.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Tervon kunnan suhteellinen velkaantuneisuus-% 77,2

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Vuodenvaihteen 2024 tilanteessa lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 4,418 milj. euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Tervon kunnalla on kertynyttä ylijäämää 918 733,70 euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas = $\frac{\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tili-kauden ylijäämä (alijäämä)}}{\text{Asukasmäärä}}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Tervon kunnan kertynyt ylijäämä asukasta kohden oli 651 euroa.

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla. Tervon kunnan lainakanta vuoden lopun tilanteessa oli 4,2 miljoonaa euroa.



Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Tervon kunnan asukaskohtainen lainakanta oli 3008 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut)

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Vuodenvaihteen tilanteessa lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 4,4 miljoonaa euroa.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Asukaskohtainen lainan ja vuokravastuun määrä oli Tervossa 3129 euroa.

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Tervon kunnalla oli lainasaamisia vuoden 2024 lopussa 120 000 euroa.

1.12 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.



KOKONAISTULOT JA MENOT 2024						
TULOT			eur	%	MENOT	eur %
Varsinainen toiminta					Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	2 561 782,70	32,1			Toimintakulut	6 219 565,86 88,4
Verotulot	3 336 299,42	41,7			- Valmistus omaan käyttöön	0,0
Valtionosuudet	757 412,00	9,5			Korkokulut	104 584,48 1,5
Korkotuotot	11 402,11	0,1			Muut rahoituskulut	6 368,12 0,1
Muut rahoitustuotot	508 267,64	6,4			Satunnaiset kulut	0,0
Satunnaiset tuotot		0,0			Tulorahoituksen korjauserät	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		0,0			+/- Pakollisten varausten muutos	42 200,04 0,6
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	37 082,23	0,5			- Käyttöomaisuuden myyntitappiot	0,0
Investoinnit		0,0			Investoinnit	0,0
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	0,0			Investointimenot	106 462,38 1,5
Pysyvien vastaavien luovutustulot	250 041,62	3,1			Rahoitustoiminta	0,0
Rahoitustoiminta		0,0			Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	30 000,00	0,4			Pitkäaikaisten lainojen vähennys	406 666,00 5,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	500 000,00	6,3			Lyhytaikaisten lainojen vähennys	148 365,29 2,1
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,0			Oman pääoman vähennykset	0,00 0,0
Oman pääoman lisäykset		0,0				
Kokonaistulot yhteensä	7 992 287,72	100,0			Kokonaismenot yhteensä	7 034 212,17 100,0
Kokonaismenot yhteensä	7 034 212,17				Muut maksuvalmiuden muutokset	274 301,11
Kokonaistulot yhteensä	7 992 287,72				Kassavarojen muutos	1 232 376,66
Kok.menot > kok.tulot	-958 075,55					-958 075,55

1.13 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernirakenne

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Tervon Kehitys Oy, omistus 100 %
- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot, omistus 100 %
- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli, omistus 72,12 %
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhdistelty), omistus 55,15 %
- Palveluyhtiö Viisarit Oy, omistus 30 %

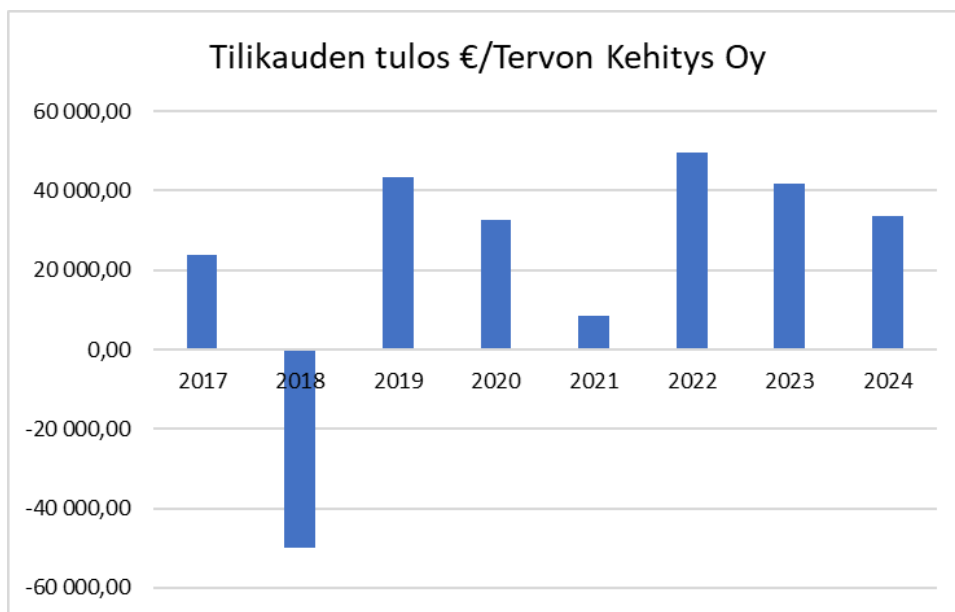
Konserniyhtiöiden toiminta

Tervon Kehitys Oy

Tervon Kehitys Oy:n tilikauden tulos 31.12.2024 päättyneeltä tilikaudelta oli 33 562,67 euroa positiivinen. Vuonna 2023 tulos oli 41 908,33 euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa yhtiölle asetettiin tavoitteeksi positiivinen liiketoiminnan tulos sekä erityisesti vesiliiketoiminnan kannattavuuden parantaminen.





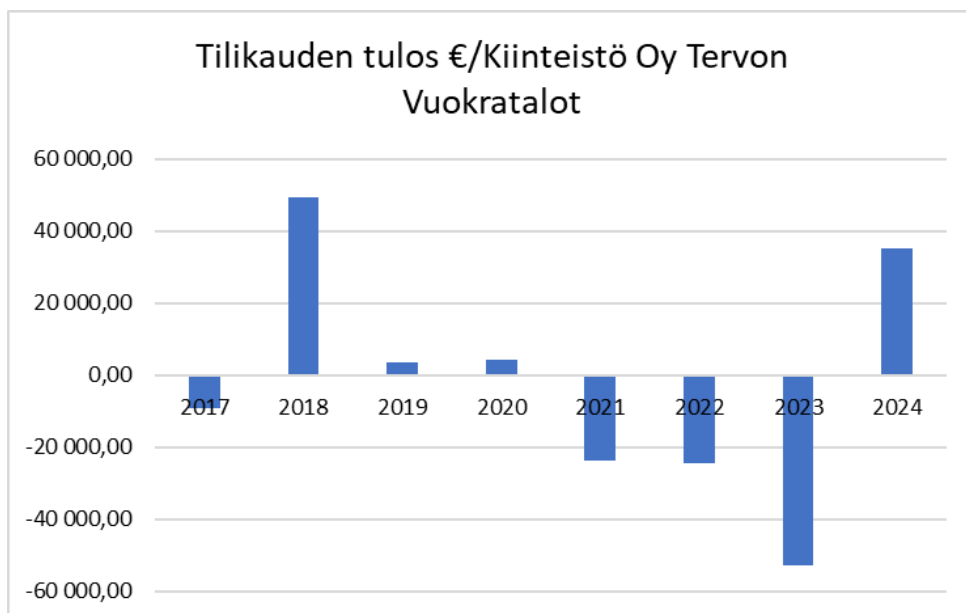
KUVA 11. TILIKAUDEN TULOS/TERVON KEHITYS OY

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot tulos 31.12.2024 päättyneellä tilikaudella oli 35 222,02 euroa positiivinen, vuonna 2023 tulos oli -52 964,18 euroa tappiollinen.

Vuokrataloille on asetettu talousarviossa 2024 tavoitteeksi toiminnan taloudellinen tasapaino.

Vuokrattavia asuntoja vuoden 2024 lopussa yhtiöllä oli 49 kpl, joiden vuokrausaste oli 85,71 %.



KUVA 12. TILIKAUDEN TULOS/KIINTEISTÖ OY TERVON VUOKRATALOT



Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli

Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskiinteistöä. Yhtiön tilikauden tulos oli 2024 317,65 euroa. Vuonna 2023 tulos oli 759,16 euroa. (vuonna 2022 tulos oli 951,56 eur)

Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,15 % yhtiön osakekannasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi ja yhtiön tilinpäätöstä ei ole yhdistelty konsernin lukuihin.

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

Konsernin tilikauden tulos oli ylijäämäinen.

Konsernin toimintatuotot vuonna 2024 olivat 3 820 739,35 euroa. Toimintakulut olivat 7 283 057,77 euroa. Tuotot pienenevät 51 261 euroa ja kulut pienenevät 104 942 euroa vuodesta 2023.

Konsernin toimintakate oli 3 393 285,89 euroa. Toimintakate pieneni 23 714 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Konsernin toimintatuotoilla rahoitettiin 52,5 prosenttia toimintakuluista. Edellisenä vuonna 2023 toimintatuotoilla rahoitettiin 52,4 prosenttia toimintakuluista.

Konsernin vuosikate asukasta kohden vuonna 2024 oli 975 euroa, mikä oli 429 euroa/as enemmän kuin vuonna 2023. Vuosikatteella katettiin poistoista 176,4 %. Vuonna 2023 luku oli 108,7 %.

Tilikauden tulos oli 588 615,27 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2023 tulos oli 52 784,24 euroa, joten tulos parani 535 831,03 euroa vuodesta 2023.

Konsernin toiminnan rahoitus

Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2024 1 140 000 euroa positiivinen. Vuonna 2023 vastaava luku oli 695 000 euroa.

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

Konsernin omavaraisuusaste 49,6 %, mikä on noussut edellisestä vuodesta (vuonna 2023 oli 48,1 %).

Konsernin vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 8 860 000 euroa. Edellisvuonna vieraan pääoman määrä oli 8 997 000 euroa, joten laskua edelliseen vuoteen 137 000 euroa.

Konsernin lainanhoitokate vuonna 2024 oli 1,8. Vastaava luku vuonna 2023 oli 0,8. Tunnusluku parani vuodesta 2023. Vähimmäistavoite kriisikuntakriteeristössä on 0,8. Hyvä taso lainahoitokatteelle olisi 2,0.

1.14 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Tilikausi 1.1. - 31.12.2024. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät ja tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräämisvalta konsernikaavion mukaisesti. Yhdistelyssä on noudatettu olennaisuuden periaatetta.



Konsernin sisäiset omistukset on eliminoitu ohjeistuksen mukaisesti. Konserniyhteisöjen väliset sisäiset liiketapahtumat ja keskinäiset velat ja saamiset on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Kuntayhtymien taseet sekä tulos- ja rahoituslaskelmat ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaisesti.

Konserniyhteisöt	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus		
Nimi		%		omasta pää- omasta 1000 €	vieraasta pää- omasta 1000 €	tilikauden voitosta/ tappiosta 1000 €
<i>Tytäryhteisöt:</i>						
Kiint. Oy Tervon Vuokratalot	Tervo	100	100	169	596	35
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100	100	1 923	3 118	34
<i>Osakkuusyhteisöt:</i>						
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhd.)	Tervo	55,15	55,15	129	10	1
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli	Tervo	72,12	72,12	212	3	0
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30	30	179	137	69
<i>Kuntayhtymät:</i>						
Savon Koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,56	0,56	386	365	12
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,45	0,45	6	4	1
Yhteensä				3 004	4 233	152

1.15 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto hyväksyi 15.6.2023 Tervon kunnan konserniohjeet. Kuntakonsernissa hyväksyttyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu. Kunnanvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille tavoitteet, jotka on johdettu kuntastrategiasta. Konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaisesti kunnanjohtaja, kunnanhallitus sekä konsernijaosto.

1.16 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden 2024 aikana konsernirakenteessa ei tapahtunut muutoksia.

Tervon Kehitys Oy

Tilikauden tulosta rasittavat lisääntyneet lämpölaitoksen materiaalien ostot. Lämpölaitoksella käytettävän hakkeen kustannus on noussut merkittävästi kuluneena vuotena johtuen hintaindeksin muutoksesta. Edellinen lämpötaksojen korotus on tullut voimaan 1.4.2023. Lämpölaitoksen tuloksen heikkeneminen vaikuttaa yhtiön tulokertymään koko tilikaudelta. Yhtiö päätti korottaa lämpötaksoja 13 % 1.1.2025 alkaen.



Vesilaitoksen tuloskehitys saadaan käännettyä paremmaksi tilikaudella 2024. Vesilaitoksen tuloksessa tavoitellaan jatkossa kustannusvastaavuutta, jonka vuoksi yhtiö päätti korottaa vesitaksia 10 % 1.1.2025 alkaen. Nykyiset vesitaksat ovat olleet voimassa 1.1.2023 alkaen.

Kiinteistö Oy Tervon vuokratilat

Vuoden 2024 aikana taloustilanne on hieman kohentunut vuonna 2023 aloitettujen toimenpiteiden vuoksi. Asunto-osakeyhtiö Metsäparkin fuusiosta vuonna 2023 aiheutui yhtiölle ylimääräisiä kuluja. Kiinteistö Oy Tervon Vuokratilat on ollut tuloverolain (TVL) 20 §:n 3 momentin mukainen tuloverosta vapaa yhteisö. Sulautunut yhtiö Asunto Oy Metsäparkki ei ole ollut TVL 20 §:n mukainen tuloverosta vapaa yhteisö. Tervon kunta ei ole omistanut kaikkia Asunto Oy Metsäparkin osakkeita sen perustamisesta alkaen, joten sitä ei pidetty tuloverolain 20 §:n mukaisena tuloverosta vapaana yhteisönä vaan Asunto Oy Metsäparkin verotus on toimitettu tuloverolain mukaan henkilökohtaisessa tulolähteessä. Asunto Oy Metsäparkin sulautuessa Kiinteistö Oy Tervon Vuokratiloihin TVL 20 §:n 3 momentin edellytykset eivät enää täyty, sillä sen kaikki osakkeet eivät ole olleet perustamisesta lähtien kunnan omistuksessa.

Yhtiöiden tuloksista on raportoitu kohdassa 1.14 kuntakonsernin toiminta ja talous.

1.17 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tervon kuntakonsernin merkittävin taloudellinen riski on, että talous ei ole tasapainossa, eli menot ovat liian korkealla tasolla suhteessa tuloihin. Tytäryhtiö Tervon Kehitys toimii vuokranantajana markkinoilla ja nykyiset kiinteistöjen velat ja vastuut pysyvät konserniyhtiössä huolimatta siitä, ovatko kiinteistöt tuottavassa käytössä vaiko eivät. Yleinen talouden toimintaympäristö on epävarma johtuen maailmanpoliittisesta tilanteesta ja hyvinvointialueen palveluverkoston suunnittelusta.

Molemmissa tytäryhtiöissä on kasvanutta korjausvelkaa, joka aiheuttaa merkittävän riskin. Yhtiöiden varautuminen korjausvelan hallintaan on ollut tältä osin puutteellista.

Yleinen epävarma taloustilanne ja yleinen kustannustason nousu aiheuttaa koko konsernille kestävä talouden saavuttamiselle tulevana vuosina. Kuntakonsernissa suurin taloudellinen ja toiminnallinen riski keskittyy emoyhteisön ja tytäryhteisöjen yhtäaikaiseen velkaantumiseen ja velkaantumisen korkoriskiin. Merkittävät palvelutuotannon kustannuspaineet sekä tulevaisuuden korjausinvestoinnit tulevat edelleen kasvattamaan tarvetta vieraan pääoman markkinaehtoiselle rahoitukselle investointien rahoittamisessa. Tytäryhteisöllä tulee olla riittävät valmiudet seurata talouden ja toiminnan kehittymistä.

1.18 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanvaltuuston 15.6.2023 hyväksymät konserniohjeet koskevat myös tytäryhteisöjä ja niiden hallituksia. Tytäryhtiöiden hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on huolehtia konserniohjeen käsittelystä yhtiön toimitelmissä ja huolehtia kunnan ennakkokannan hankkimisesta konserniohjeessa määrättyissä tilanteissa. Tytäryhtiöt ovat käyneet vuoden 2024 aikana konsernijaostossa antamassa selontekoa yhtiöiden tilanteesta ja konsernijaosto on arvioinut ennakkokannanoton tarpeita.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja, että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.



Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaan kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja.

Konsernivalvontaan liittyvää tiedonkulkua ja sen toimivuutta on tilikauden aikana pyritty vahvistamaan lisäämällä tytäryhteisöjen kanssa käytävää aktiivista seurantaa konsernijaostossa. Konsernijaosto kokoontui vuonna 2024 neljä kertaa.



1.19 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

TERVON KUNTA KONSERNI
KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2024

KONSERNITULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
		(1000 eur)	(1000 eur)
Toimintatuotot	+	3 821	3 872
Toimintakulut	-	-7 283	-7 388
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	+/-	69	99
Toimintakate		-3 393	-3 417
Verotulot	+	3 336	3 013
Valtionosuudet	+	1 152	883
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	1	1
Muut rahoitustuotot	+	503	528
Korkokulut	-	-213	-216
Muut rahoituskulut	-	-10	-6
Vuosikate		1 376	786
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-780	-723
Omistuksen eliminointi	+/-	0	0
Arvonalentumiset	-	0	-723
Satunnaiset erät	+/-	1	0
Tilikauden tulos		597	63
Tilinpäätössiirrot	+/-	1	0
Tilikauden verot		-10	-10
Laskennalliset verot		0	0
Vähemmistöosuudet	+/-	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	588	53
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
		2024	2023
Toimintatuotot / Toimintakulut, %			
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut		52,5	52,4
Vuosikate / Poistot			
= 100 x Vuosikate / Poistot		176,4	108,7
Vuosikate, eur / asukas		975	545
Asukasmäärä		1 412	1 441

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus



TERVON KUNTA KONSERNI

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2024

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		1.1.-31.12.2024		1.1.-31.12.2023
		(1000 eur)		(1000 eur)
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	+/-	1 376		786
Satunnaiset erät	+/-	1		0
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-/+	-10		-10
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-74	1 293	41
				817
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-	-407		-268
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4		0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	250	-153	146
				-122
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-		1 140	695
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-	0		0
Antolainasaamisten vähennys	+	0	0	0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	500		693
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-671		-854
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-148	-319	-668
				-829
Oman pääoman muutokset	+/-		-1	-121
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	10		1
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	0		0
Saamisten muutos	+/-	239		141
Korottomien velkojen muutos	+/-	141	390	-599
				-457
Rahoituksen rahavirta	+/-		70	-1 407
Rahavarojen muutos	+/-		1 210	-712
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	+		3 859	2 718
Rahavarat 1.1.	-		2 649	3 430
	+/-		1 210	-712

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024		2023
Investointien tulorahoitus, %	341,4	0	293,3
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€	2 191		767
Lainanhoitokate	1,8		0,9
Kassan riittävyys, pv	164		114



TERVON KUNTA KONSERNI KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023	1000 eur	2024	2023
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	13 730	14 504	OMA PÄÄOMA	9 180	8 785
Aineettomat hyödykkeet	803	999	Peruspääoma	6 487	6 487
Aineettomat oikeudet	242	297	Arvonkorotusrahasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	561	702	Muut omat rahastot	372	380
Ennakkomaksut	0	0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	832	965
Aineelliset hyödykkeet	10 795	11 043	Tilikauden yli-/alijäämä	589	53
Maa- ja vesialueet	2 240	2 233			
Rakennukset	5 293	5 542	VÄHEMMISTÖOSUUDET	82	82
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 954	3 040			
Koneet ja kalusto	145	181			
Muut aineelliset hyödykkeet	12	12	PAKOLLISET VARAUKSET	157	199
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	151	35	Eläkevaraukset		
Sijoitukset	2 132	2 462	Muut pakolliset varaukset	157	199
Osakkuusyhteisöosuudet			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	388	391
Muut osakkeet ja osuudet	2 035	2 365			
Joukkovelkakirjalainasaamiset			VIERAS PÄÄOMA	8 860	8 997
Muut lainasaamiset	37	37	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	4 858	5 063
Muut saamiset	60	60	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	520	520
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	59	69	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 378	2 464
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 104	950
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 878	3 881	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 667	18 454
Vaihto-omaisuus	1	1			
Saamiset	1 018	1 161			
Pitkäaikaiset saamiset	311	337			
Lyhytaikaiset saamiset	707	824			
Rahoitusarvopaperit	2 492	2 474			
Rahat ja pankkisaamiset	1 367	245			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 667	18 454			
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT					
	2024	2023		2024	2023
Omavaraisuusaste, %	49,6	48,1	Konsernin lainat, eur/asukas	5 125	5 223
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	106,5	115,4	Konsernin lainakanta 31.12.,teur	7 236	7 527
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 421	1 018	Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	7 519	8 097
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	1 006	706	Lainat ja vastuut, €/asukas	5 525	6 015
			Konsernin lainasaamiset, 1000€	37	37
			Kunnan asukasmäärä	1 412	1 441

1.20 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.20.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilinpäätöksen tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli 437 500,57 euroa.

Poistoeromuutoksen kirjausten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 455 842,21 euroa, jonka kunnanhallitus esittää kirjattavaksi taseen oman pääoman kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

1.20.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntatalouden tasapainottamisesta säädetään kuntalain (410/2015) 110 § ja 118 §:ssä.



Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Raja-arvon ylittävien arvojen (ns. punaiset valot) lisäksi on määriteltä myös väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

Kriisikuntakriteerit

Kriisikuntakriteerit					
Vuosi	Konserni/yli/alijäämä/€/as	Konserni vuosikatteen ja poistojen suhde	Kunnan tuloveroprosentti	Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä €/as	Konserni laskennallinen lainanhoitokate
2023	706,00	108,70	8,86	*6015	0,80
2024	1 006,00	176,40	9,9	**5525	1,80
* vuonna 2023 valtakunnan ka. 8067					
** valtakunnan ka. Tietoa 2024 ei saatavilla tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä					
	Ei täyty				
	Täyttyy				
	Kiinnitettävä erityistä huomiota				

Tervon kunnalla ei ole kertynyttä alijäämää taseessa.



2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.2 Keskusvaalilautakunta (toimielin 100)

Vaalit

Tulosalueen toiminnot

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa ja tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti, valvoo vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta.

Tervon kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja on noin 1320.

Presidentinvaalien ennakkoäänestys oli kotimaassa 17.–23.1.2024 ja ulkomailla 17.–20.1.2024. Vaalipäivän äänestys oli 28.1.2024. Toisen vaalin ennakkoäänestys kotimaassa 31.1.–6.2.2024 ja ulkomailla 31.1.–3.2.2024. Toisen vallin vaalipäivän äänestys oli 11.2.2024.

Europarlamenttivaalien ennakkoäänestys oli kotimaassa 29.5.–4.6.2024 ja ennakkoäänestys ulkomailla 29.5.–1.6.2024. Vaalipäivän äänestys oli 9.6.2024.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari	Toteuma
Vaalien järjestäminen hoituu luotettavasti säädösten edellyttämällä tavalla.	Toteuttaa vuoden 2024 presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit	Virkailijasta johtuvien hylättyjen äänten lukumäärä.	Hylättyjä ääniä 0.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2024

VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	6 000,00		6 000,00	8 944,80	-2 944,80	149,10
Toimintamenot	-15 080,00		-15 080,00	-11 082,20	-3 997,80	73,50
Toimintakate	-9 080,00		-9 080,00	-2 137,40	-6 942,60	23,50
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-1 120,00		-1 120,00	-1 159,56	39,56	103,50
valtuustoon nähden sitovat erät						



2.3 Tarkastuslautakunta (Toimielin, 120)

2.3.1 Tilintarkastus (Tulosalue, 121)

Tulosalueen toiminnot

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioi kunnallisten palvelujen onnistumista palvelujen käyttäjien odotuksiin ja tarpeisiin nähden.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari	Toteuma
Valtuuston asettamien tavoitteiden arviointi	Arviointisuunnitelman laatiminen/päivittäminen.	Arviointikertomus.	
Työohjelman mukainen toiminnan ja talouden arviointi.	Arviointi työohjelman mukaisesti.	Työohjelman toteutumisen seuranta.	

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2024

TILINTARKASTUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-13 240,00			-19 754,28	6 514,28	149,20
Toimintakate	-13 240,00			-19 754,28	6 514,28	149,20
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-980,00			-5162,78	4 182,78	526,80

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Ylitykset ovat tapahtuneet ostopalvelussa (BDO) sekä luottamushenkilöiden palkkioissa.

2.4 Kunnanhallitus (Toimielin, 130)

2.4.1 Yleishallinto (Tulosalue, 131)

Yleishallinto vastaa kunnan hallinto, -henkilöstö, - ICT-, ja talouspalveluiden järjestämisestä, kunnan kokonaiskehittämisestä, joukkoliikennepalveluista, kunnanhallituksen asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösten täytäntöönpanosta, edunvalvonnasta, suhdetoiminnasta, elinvoiman johtamisesta sekä viestinnästä ja markkinoinnista.



Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari	Toteuma
Sähköisen asianhallintajärjestelmän, sähköisen arkistoinnin ja sähköisen allekirjoituksen suunnitelmallinen valmistelu ja käyttöönotto	Uudistetun yhdenmukaisen tiedonohjaussuunnitelman laatiminen. Tietojen vienti sähköiseen asianhallintajärjestelmään.	Asianhallintajärjestelmän käyttöönottoprojektin toteutumisen seuranta: toteutunut/ ei toteutunut	Toteutunut. Käyttöönottoprojektissa: selvitetty hankinta ja kustannukset IsteKin kautta, selvitetty kustannuksia markkinoilta, TOS suunnitelmia laadittu. Tehty päätös (khall 26.11.2024 § 240) hankinnan kilpailuttamisesta Sansian kautta.
Palvelujen saavutettavuutta ja digitaalisuutta kehitetään.	Kunnan verkkosivujen uusimisprojekti.	Verkkosivujen uusimisprojektin toteutumisen seuranta: toteutunut/ ei toteutunut	Ei toteutunut.
Henkilöstön kouluttautumisen tukeminen	Koulutuksiin osallistumisen määrä kasvaa vuodesta 2023	Koulutuksien määrä	Koulutuksien määrä 80 laski vuodesta 2023 (111).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2024

YLEISHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	53 575,00	6 000	59 575	79 232,04	-19 657,04	133,0
Toimintamenot	-849 240,00	-41 200	-890 440	-894 217,67	3 777,67	100,4
Toimintakate	-795 665,00	-35 200	-830 865	-814 985,63	-15 879,37	98,1
Poistot ja arvonalentumiset	-64 420,00		-64 420,00	59 760,62	-4 659,38	92,8
Laskennalliset erät	322 935,00		322 935,00	316 825,13	6 109,87	98,1
valtuustoon nähden sitovat erät						

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Toimintatulot ylittyivät talousarvioon arvioidusta, koska valtio maksoi loppuvuodesta 2024 kertakorvausta TE-palvelu-uudistuksen muutuskulujen kattamiseen.



Talousarviomuutoksena on viety tuloarvioihin velvoitetyöllistetyn palkkatuki. Vuokratulot jäivät virastotalon osalta hieman budjetoidusta, mutta käyttökorvauksia nostaa viraston akvaariotilan sekä valtuustosalin vuokraus.

Toimintamenoihin alkuperäiseen talousarvioon tehtiin muutosta velvoitetyöllistetyn palkkakulujen sekä luottamushenkilöiden palkkioiden osalta. Kiinteistönhoidon ja siivouksen kustannukset ylittivät alkuperäisessä talousarviossa arvioidun. Asiointiliikenteen kuluja ei ollut huomioitu alkuperäisessä talousarviossa.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Kunnan väestö ikääntyy valtakunnallisen trendin mukaisesti. Myös kunnan omistamat kiinteistöt ovat ikääntyneitä. Yleisesti talouteen ja toimintaympäristöön liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä sekä kiihtyvä inflaatio.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit.

a) toiminnalliset riskit

Tietojärjestelmä- ja tietoverkkojen toimintaan liittyvät riskit.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Organisaation ohuus, organisaation vähäiset kehittämisresurssit.

c) tukitoimintojen riskit

Ulkoisten palvelujen tuottajien toiminnasta johtuvat riskit.

d) taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit painottuvat ennen kaikkea rahoituksen riskeihin.

Rahoitusriskit jakautuvat likviditeettiriskiin, luottoriskiin ja markkinariskiin.

Likviditeettivalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla ja kassan ajantasaisella seurannalla.

Suurimmat luottoriskit kohdistuvat kunnan myöntämiin takauksiin ja antolainasaamisiin, joista suurin osa on omilta tytäryhtiöiltä. Saamisiin ja takauksiin liittyy merkittäviä riskejä tulevaisuudessa. Täten kunnan on tarkoin harkittava takauksiin ryhtymistä tulevaisuudessa. Markkinariski liittyy ennen kaikkea lainojen korkojen nousuun. Riskiä on ennakoivasti hallittu kiinteäkorkoisilla sopimuksilla.

e) omaisuusriskit

Ikääntyvä rakennuskanta, suorat rakennuksiin ja laitoksiin liittyvät esinevahingot.

g) henkilöriskit

Organisaation ohuus, avainhenkilöriskit. Sijaisjärjestelyjen hankala käytännön toteuttaminen pitkissä poissaoloissa.

Työturvallisuusriskejä pyritään ennalta ehkäisemään työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa



Palveluiden tuottaminen häiriintyy ulkoisista tekijöistä johtuen, sopimuksilla varautuminen.

Riskienhallintatoimenpiteiden toteutuminen

Talousarvion valmistelun yhteydessä on analysoitu toimintaympäristön muutoksia ja tunnistettu tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioitu niiden vaikutuksia.

Tietoturvariskeihin varautumista on käsitelty keväällä ja luotu uusi käytänte tietoturvan parantamiseksi. Henkilöstölle on lähetetty säännöllisesti tietoturvaan liittyvää ohjeistusta. Ulkoa tulevien huijaus- ja tietojenkalasteluyritysten määrä pysyi kuitenkin korkeana valtakunnallisesti. Vakuutusluetteloa on tarkistettu ja päivitetty. Tytäryhtiöiltä on pyydetty säännöllistä raportointia toiminnastaan, mutta tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Kuntaorganisaatioon toiminta on riippuvainen kriittisen palvelutuotannon toimintavarmuudesta ja digitaalisesta turvallisuudesta. ICT-infrastruktuurin toimintaan liittyy teknisiä ulkoisia ja sisäisiä riskejä, mitkä reaalistuessaan voivat vaikuttaa tietojärjestelmien toimintavarmuuteen ja kunnan palvelujen tuottamiseen. Osaavan työvoiman saatavuus ja resurssit palkkaamiselle muodostavat merkittävän riskin palvelutuotannon järjestämiselle

2.4.2 Tekniset palvelut (Tulosalue 480)

Tulosalueen toiminnot

Teknisen palveluiden tehtävänä on järjestää laadukkaat yhdyskuntatekniset palvelut sekä ylläpitää sekä vuokrata kunnan kiinteistöjä ja toimitiloja taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä edistää hyvään ja terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään elinympäristön toteuttamista.

Teknisten palveluiden toiminnoista kiinteistönhoito, yleisten alueiden kunnossapito ja siivouspalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä.

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari	Toteuma
Kiinteistönhoidon ja siivouksen palveluhankintojen tehostaminen	Palveluhankinnan selvittäminen vuoden 2025 osalta	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut. Palveluhankinnan vaihtoehtoja selvitetty. Hankittu Servica Oy:n osake. Pyydetty tarjous puhtauspalveluista ja kiinteistönhoidosta.
Vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen	Mökkiläisfoorumin perustaminen Toimintojen/ tapahtumien järjestäminen	Toteutunut/ ei toteutunut	Ei toteutunut.



Käytäntöjen tehostaminen Kiinteistö Oy Tervon vuokratalojen kanssa	Puolivuositaisen yhteistyöpalaverit kunnan ja vuokrataloyhtiön välillä	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut. Vuokratalot konsernijaostossa 4.6.2024 ja 19.11.2024. Vuokratalot selvityksen antanut lyhyen sekä pitkän aikavälin tuotto-odotuksista kunnanhallitukselle (10.12.2024 § 255)
Tonttimyynnin käytäntöjä ja prosesseja uudistetaan	Asukasluvun kasvattaminen Tonttien näkyvyyden parantaminen tonttien myyntihinnat ja kaavat selvästi näkyvillä	Nettomuutto kuntaan Toteutunut/ ei toteutunut	Ei toteutunut. Nettomuutto + 0 (Lähde: ForeSavo, väestömuutoksen lopulliset tiedot)
Ajantasainen ja näkyvä kaavoitus	Ajankohtainen kaavoittaminen Kaavamuutoshakemuksen ohjeistuksen lisääminen kunnan sivuille käynnistämissopimuksen ja taksojen laatiminen	Toteutunut/ ei toteutunut	Toteutunut. Kaavatoimikunta kokoontunut kolme kertaa. Taksat laadittu ja hyväksytty valtuustossa 25.6 § 36.
Aluetta kehittävät investoinnit	luontoreittien toteuttamisen mahdollisuuksia selvitetään (hankkeiden mahdollisuudet)	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut. Laadittu hankesuunnitelma ”Matkailua tukevat luontoreitti-investoinnit Tervon kunnan alueella” ja jätetty investointitukihakemus. Rahoitus myönnetty.



SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista:

Vuosien 2020–2023 aikana on tapahtunut merkittävä muutos teknisen lautakunnan lakkauttamisen ja Palveluyhtiö Viisareiden perustamisen myötä. Lisäksi kunnassa on tapahtunut vuosien 2020–2022 aikana henkilöstömuutoksia sekä hallintosääntöuudistus.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

Laskujen kierron toimivuus loma- ja poissaolojen aikana.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan puuttuminen lisäävät kuormittavuutta yleishallintoon ja kunnanhallitukseen.

c) tukitoimintojen riskit

Palvelujen ulkoistamiseen liittyvät riskit, riippuvuusriski.

d) taloudelliset riskit

Korkotason nousu, yllättävät kustannukset.

e) omaisuusriskit

Ennakoimattomat tapahtumat, esimerkiksi vesivahinko. Ikääntyneet kiinteistöt.

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

Ulkoistuksissa ja hallinnonuudistuksissa voi syntyä toivottuja, ei-toivottuja, odotettuja ja odottamattomia vaikutuksia. Sopimusriskit, sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta.

g) henkilöriskit

Organisaation ohuus.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Sopimuksiin liittyvät riskit, palvelujen ulkoistamisesta johtuvat riskit, organisaation ohuus.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi

Teknisen tulosalueen tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään puolivuosisikatsauksissa sekä tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Merkittävin riski on henkilöstöön liittyvä. Henkilöresurssien niukkuus ja vastuualueiden tehtävien laadullinen ja määrällinen laajuus sekä ns. hiljainen tieto tuo riskin tavoitteiden saavuttamiselle ja realisoi pahimmillaan muita riskejä. Henkilöstöriskiä voidaan ennakoida hyvällä sisäisellä viestinnällä. Omaisuusriskejä hallitaan erityisesti vakuutusten avulla.



Riskienhallintatoimenpiteiden toteutuminen

Talousarvion valmistelun yhteydessä on analysoitu toimintaympäristön muutoksia ja tunnistettu tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioitu niiden vaikutuksia.

Kunnan omaisuuden vakuutusluetteloa on tarkastettu. Ennakoimattomia tapahtumia on ilmennyt kiinteistöissä ensimmäisellä vuosipuoliskolla kunnanvirastolla (viemärit, ilmanvaihto) sekä yrittäjätilalla (ilmanvaihto, lämmitys). Tapahtumat eivät kuitenkaan ole aiheuttaneet laajoja omaisuusvahinkoja. Tekninen tiimi on kokoontunut ja tiimeistä on tehty muistiot.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2024

TEKNISET PALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	524 820,00	-2 500	522 320	584 268,52	-61 948,52	111,9
Toimintamenot	-609 255,00	-7 505	-616 760	-782 659,56	165 899,56	126,9
Toimintakate	-84 435,00	-10 005	-94 440	-198 391,04	103 951,04	210,1
Poistot ja arvonalentumiset	-179 325,00		-179 325,00	-179 737,00	412,00	100,20
Laskennalliset erät	-41 360,00		-41 360,00	-125 253,20	83 893,20	302,8

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Toimintatulot ovat toteutuneet ennakoitua paremmin, koska Siltavahdin sekä Allaan alueen vuokraomakotitalojen vuokrausaste on ollut hyvä. Myös teollisuustilojen vuokrausastetta Yrityspuistossa sekä Teollisuushalli 2:ssa on saatu nostettua edellisvuodesta. Venepaikkataksoja nostettiin 2024 vuoden aikana.

Toimintamenoissa ylitystä talousarvioon nähden on kasvattanut teknisen harjoittelijan ennakoimaton palkkakulu, kiinteistömitoituksen laskutuksen ajoittuminen vuoden 2024 puolelle, lakisääteisten arviokirjojen hankinta, sekä energiakulujen nousu. Viisareiden palvelusopimuksessa hallintokulu on ollut ennen erillisenä, mutta nyt kulu on jaoteltu kohteittain. Tämä käytäntö nostaa kiinteistökohtaisia Viisareiden palvelukuluja. Yritystalon siirtyminen vuokrauksesta takaisin kunnan vastuulle nostaa kuluja lämmityksen, sähkön ja kiinteistönhoidon osalta eikä tähän osattu varautua talousarvion laadintavaiheessa. Lisäksi kiinteistöön oli tehtävä välttämättömiä korjauksia vuoden 2024 aikana. Kaavoituksen eteneminen on nostanut kaavoituksen kustannuksia, jotka näkyvät aiempaa suurempina palveluiden ostoina.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Riskinä on, että vajaakäytöllä olevien kiinteistöjen, joissa on korkea korjausvelka, ylläpitokustannukset jäävät edelleen rasittamaan kunnan taloutta usean vuoden ajalle. Pienet taloudelliset kokonaisresurssit vähentävät mahdollisuuksia rakennusten korjausinvestointeihin sekä kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon. Riittämätön ylläpidon resursointi johtaa ennen pitkää siihen, että tilojen käyttökelpoisuus vaarantuu. Ilman korjaustoimenpiteitä myös yleisen infran korjausvelka kasvaa ja kuntalaisten liikkumisen turvallisuus heikkenee sekä kunnan yleiskuva laskee.



2.5 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160)

2.5.1 Elinkeinotoiminta (Tulosalue, 161)

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Elinkeinoasiantuntija ostopalveluna SavoGrow Oy:stä.

Työ ja yrittäjyys ovat yksi neljästä kuntastrategian painopisteestä. Se jakaantuu monimuotoiseen palvelurakenteen ylläpitoon, matkailun tukemiseen ja työvoimapolitiittiseen vaikuttamiseen.

Monimuotoinen palvelurakenne

Tervon kunta tekee toimivaa alueellista elinkeinopolitiikkaa ja huomioi päätöksenteossaan alueellisen työllisyystilanteen, työvoiman saatavuuden ja työnantajien tarpeet. Tervon kunnan alueella on monipuolinen yrityskehitys ja palvelurakenne, joka tukee alueen elinvoimaisuutta.

Matkailu

Tervo tunnetaan matkailusta ja kauniista luonnosta. Tervon kunta tukee toimillaan matkailuelinkeinojen vahvistumista ja kehittymistä. Kunta pyrkii luomaan positiivista kuntakuvaa Tervon matkailun kannalta tärkeissä kohderyhmissä.

Työvoimapolitiittinen vaikuttaminen

Paikallisen elinkeinorakenteen ja yritysten tuntemus on kunnan vahvuus. Tervon kunta tekee yhteistyötä viranomaisten ja työmarkkinoiden kanssa sekä vaikuttaa alueen työvoimapolitiikkaan.

Toiminnan kuvaus; Yritystoiminnan edistäminen

Kunta tukee pienimuotoisilla avustuksilla aloittavia ja toimivia yrityksiä. Järjestetään Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n kautta helposti saavutettavat yritysneuvonnan ja elinkeinoasiantuntijan palvelut. SavoGrown toimialakohtaiset hankkeet auttavat yritysten kehittämisen erityiskysymyksissä. Yritysneuvonnalla kannustetaan ja autetaan yritysten paikkakunnalle sijoittumista sekä parannetaan yritystoiminnan ja työvoiman kohtaamista. Elinkeinoryhmä on linjannut, että on tärkeää tukea yritystoiminnan jatkuvuutta palveluiden turvaamiseksi. Talousarviovuonna 2024 painotetaan mm. yrittäjyyskasvatusta, yritysten omistajanvaihdoksia sekä yrittäjien jaksamisen tukemista.

Projektit

Kunta osallistuu kuntastrategian painopisteitä tukevien elinvoimahankkeiden toteuttamiseen. Pääasiassa projektihallintoa ei tehdä itse, mutta kunta voi olla aktiivinen yhteistyökumppani sidosryhmien toteuttamissa hankkeissa.

Muut elinvoimatoimenpiteet

Panostetaan positiiviseen ulkoiseen ja sisäisen viestintään sekä markkinointiin, pääkohderyhminä ovat kunnan asukkaat, vapaa-ajan asukkaat sekä maallimuuttajat. Päätöksenteon viestintää kehitetään tavoitteellisesti. Viestintätiimissä on kunnanjohtajan lisäksi kirjastovirkailija/viestintävastaava, ict-asiantuntija sekä elinkeinoasiantuntija. Tervon Kehitys Oy vastaa osaltaan myös kehitys- ja elinvoimatyöstä.

SavoGrow Oy:n rooli elinvoimatyössä ja aluekehittämisessä tunnustetaan ja otetaan hyötykäyttöön.



Elinkeinoryhmä linjaa elinkeinotyötä ja pidetään yllä tilannekuvaa kunnan elinkeinotyöstä.

Edistetään maaseudun infrastruktuurin ylläpitoa; tiestön, tietoliikenneyhteyksien ja vesi- ja energiahuollon saavutettavuuteen ja hyvään kuntoon vaikutetaan. Luodaan edellytyksiä sähköisille palveluille, jolloin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen on mahdollista. Valokuidun saavutettavuuden parantaminen tukee edellä mainittua tavoitetta.

Keskeiset sidosryhmät:

- paikkakunnalla toimivat yrittäjät, Tervon osuuspankki, yrittäjäyhdistys, muut paikkakunnan järjestöt ja yhdistykset ja niiden toteuttamat projektit
- lähialueen muut kunnat
- asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat
- Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Pohjois-Savon Ely-keskus, Pohjois-Savon liitto, Kehittämisyhdistys Man-sikka ry., Finnvera, AVI, ProAgria, oppilaitokset, MHY ja Metsäkeskus

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yrityksiä paikkakunnalla on yhteensä 142 kpl (v.2023 Tilastokeskus, www.foresavo.fi). Yrityskannan kasvu on tasaantunut viime vuosina. Suurin osa uusista yrityksistä on henkilöyhtiöitä. Tervossa perustettiin v.2024 uusia yrityksiä 8 kpl ja toimintansa lopetti 9 yritystä.

Maatiloja on 43 kpl (vuonna 2023 Luke tilastotietokanta). Maitotiloja Tervossa ei enää ole, marjatileja on 7 kpl. Tilojen lukumäärä on vahvasti laskeva. Viiden vuoden sisällä naudanlihan vuotuinen tuotanto on kasvanut Tervossa 100 000 kg ja teurastusmäärät ovat tuplaantuneet. Naudanlihaa tuotettiin 260 407 kg/v.2023.

	YRITYKSET		MAATILAT	
	v.2013	v.2023	v.2010	v.2023
Tervo	121	142	80	43

Tervossa työpaikkojen määrä on hieman laskenut edellisvuodesta. Työpaikkoja on yhteensä 341 kpl (v.2023 Tilastokeskus), jotka jakaantuvat alkutuotantoon 17,6 %, jalostukseen 5,3 % ja palveluihin 75,4 %.

Työvoiman määrä on Tervossa 472 henkilöä. Heistä 222 henkilöä työllistyy Tervossa ja työssä toisella paikkakunnalla käy noin 53 %, heistä yli puolet Kuopiossa.

Työllisyysaste on 68,8 % ja työpaikkaomavaraisuus on 72,2 % (v.2023).

Työttömien määrä Tervossa nousi hieman ollen 58 henkilöä eli 12,7 % työllisestä työvoimasta vuodenvaihteessa 2023–24. Työttömyysprosentti on samaa tasoa kuin maakunnassa ja valtakunnassa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on 29 % työttömistä. Nuoria, alle 25 – vuotiaita työttömiä kunnassa on vain muutamia. (Lähde: www.foresavo.fi, Pohjois-Savon Ely-keskus ja Pohjois-Savon liitto).

Talouden taantuman sekä vuosikausia jatkuneen maatalouden rajun rakennemuutoksen vaikutukset tuntuvat myös Tervossa. Yritysten perustaminen ja yritysten kehittäminen on vähäistä.



Tulosyksikön tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari	Toteuma
Yritysten kehittäminen -Toimintaedellytysten kohentaminen, yrittäjyyden tukeminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen.	<u>Kunnan omat toimenpiteet:</u> Kunnan pienimuotoiset yritystuet kannustavat yrityksen perustamiseen, kouluttautumiseen ja yritystoiminnan kehittämiseen. Yrittäjyyskasvatuksen aktivoiminen yhteistyössä sivistystoimen ja yritysten kanssa. TE24 Työllisyyspalvelu-uudistuksen valmisteluun osallistuminen ja yritysten työvoiman saatavuuden edistäminen työvoimahallinnon ja SavoGrown kanssa yhteistyössä. <u>SavoGrown yritysneuvonta ja toteutettavat elinvoimatoimenpiteet:</u> Yritysneuvonnalla avustetaan yrityksen perustamisessa sekä toimivien yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden suunnittelussa, rahoituksen haussa sekä monialaisesti yrityksen kehittämiskysymyksissä. SavoGrow toimii uusien yritysten	Yritystukipäästösten määrä	Kolme yritystukipäästöä/ 1467 €. Yksi aloittavan yrityksen tuki ja kaksi koulutustukea. Tervossa on perustettu 8 ja lakkautettu 9 yritystä v. 2024. Keväällä Mansikka ry:n Start up -nuori hankkeen aktivoimana perustettiin Tervo-Vesannon yhteinen Yrittäjyyskasvatustiimi. Tiimi on monialainen ja sen toimintaa on aloitettu suunnittelemaan syksyllä. Elinkeinoasiantuntija ja kunnanjohtaja ovat osallistuneet työllisyyspalvelualueen työryhmien kokouksiin. Työllisyyspalvelualueen esihenkilöstöä kävi tutustumassa Tervoon 12.2.2024. SavoGrown asiakastapahtumia oli Tervossa 175 kpl, 25 eri asiakkaalle. Investointitukihakua on ollut muutama, mutta yleisesti investointihalukkuus ja yritysten perustanta ovat olleet normaalia hiljaisempaa.



	starttirahalausuntojen tekijänä TE-toimistolle. SavoGrown toimialakohtaiset hankkeet toimivat eri alojen yritysten tukena mm. matkailu-, biotalous-, teknologia-alan yritysten kehittämiseksi. SavoGrown kuntakehittämisen ja alueellisen elinvoiman ylläpitämiseen tähtäävät hankkeet edistävät mm. kuntien välistä yhteistyötä, palvelurakenteiden tehostamista, alueen asukasmarkkinointia, vuorovaikutusta vapaa-ajanasukkaiden kanssa.	Yrityspalveluiden asiakasmäärät sekä asiakastapaamismäärät	Uuden ohjelmakauden rahoitukset ovat olleet aika haastavia eli rahoituspäätöksiä on jouduttu työstämään pitkään ja paljon. Käynnissä olevia hankkeita on mm. Tekoälyä liiketoimintaan, kaksi matkailuhanketta; ProLakeland II ja VisitSavo -matkailuympäristön kehittäminen, Monipaikkaisuudesta boostia Pohjois-Savon vetovoimaan, SISU ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon, Mutkatonta kotoutumista, TechSavo - pk-yritysten kestävä kasvu ja uudistuminen, ELTUVA = Elintarviketurvallisuuden varmistaminen sekä 3 kpl marja-alan hankkeita
Matkailutoiminnan kehityksen turvaaminen ja tukeminen.	Huolehditaan matkailutoiminnan kehittämisestä olemalla aktiivisia neuvottelijoita mm. P-Savon Matkailu Oy:n kautta. Tehdään yhteistyötä eri sidosryhmien välillä mm. luontomatkailua tukevien reitistöjen kehittämiseksi.	Pohjois-Savon matkailu Oy:n hallituksen kokousten määrä Sidosryhmätapaamiset	P-S Matkailu Oy:n hallitus on kokoontunut kuukausittain. Tervon kunta on hakenut luontoreitistöjen kunnostukseen hankerahoitusta P-S liitolta.



Tervon kiinnostavuuden lisääminen viestinnän keinoilla.	Tehdään viestintää suunnitelmallisemmin. Valitaan viestinnän kohderyhmät, joille suunnattua viestintää uudistetaan ja viestinnän vaikuttavuutta seurataan. Kohdennetaan viestintää asukkaiden lisäksi kesä- ja potentiaalisille uusasukkaille. Kuntatiedotelehti 2 kertaa vuodessa.	Viestintätiimi on kokoontunut viikoittain suunnittelemaan pääasiassa akuutteja tiedotuksellisia asioita. Koulurakentamisen viestinnän suunnittelu on aloitettu. On otettu käyttöön uusi kuntabrändi ”Veden varassa” ja tehty logomateriaalia, kuten paitoja, karvalakkeja, pipoja ja mukeja. Kesäkirje julkaistu touko-kesäkuun vaihteessa.
---	---	---

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2023	TA 2024	TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2024
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas	57	57	57
Elinkeinohankkeiden ulkopuolinen rahoitus	58 172		
Elinkeinomarkkinointi ja viestintä €/asukas	17	17	18
Kunnan yritystuet	8436	6000	3 833,34

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista. Elinkeino toiminnan osalta ei organisatorisia muutoksia. Tervon kunnan alueella toimintaympäristön mahdollisten muutosten ennakoidaan noudattelevan yleisiä valtakunnallisia linjoja. Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä Tervon kuntaan vaikuttavia elinkeinorakenteen muutoksia.

Riskiä hallintaa parantaa elinkeinopalveluiden osalta se, että yrityspalvelut on tuotettu Savogrow Oy:n toimesta ja järjestely vähentää henkilöstöriskiä. Viestinnän osalta henkilöstöriskiä on pyritty hallitsemaan tiimityömallin avulla.

Riskiä vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2024



ELINKEINOTOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	800,00		800,00	1 779,13	-979,13	222,4
Toimintamenot	-161 030,00		-161 030,00	-160 091,57	-938,43	99,4
Toimintakate	-160 230,00		-160 230,00	-158 312,44	-1 917,56	98,8
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-5 200,00		-5 200,00	-34 578,38	29 378,38	665,0

=valtuustoon nähden sitovat erät

2.5.2 Ympäristötoimi (Tulosalue, 601)

Tulosalueen toiminnot

602 Hallinto

610 Rakennusvalvonta

620 Ympäristönsuojelu

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Nilakan ympäristölautakunta vastaa kunnalle kuuluvista rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä ja valvonnasta Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristölautakunta toimii alueen rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluu mm. maisematyöluvat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon. Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia, ilmoituksia ja annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seuranta. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin.

Tavoitteena on ympäristön hyvinvoinnin vaaliminen, monimuotoisen luonnontilan säilyttäminen sekä viihtyisän, terveellisen ja ekologisesti kestävä ympäristön aikaan saaminen.

Rakennusvalvonnan painopistealueet 2024

Sujuva ja asiakaslähtöinen lupamenettely, asiakaspalvelu ja neuvonta.

Ympäristönsuojelun painopistealueet 2024

Valvontaohjelman toteuttaminen

Ympäristönsuojelumääräyksiä voimaan saattaminen

Pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen

Taksojen tarkastaminen

Sähköisten palveluiden kehittäminen



Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden kehittäminen sopijakuntien kanssa

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2024–2026

Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden järjestämistä kehitetään yhteisissä palaverissa sopijakuntien kesken laadukkaiden ja kestävien ympäristönsuojelupalveluiden varmistamiseksi n. 4–5 kertaa vuodessa.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen. Haja-asutusalueen pohjavesi- ja ranta-alueella olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien valvonta.

Kannustetaan ja ohjataan edelleen rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa ja korjaamista.

Ympäristötoimen henkilöstö käsittää toimistosihteerin (ostopalvelu) 20 % ja rakennustarkastajan 60 % sekä ympäristönsuojelutarkastajan (kolmen kunnan yhteinen virka).

Rakennusvalvonnan tavoitteiden toteutuminen 2024

Rakennusvalvonta on valmistellut ja toteuttanut resurssiensa puitteissa erilaisia lupamenettelyjä (rakennuslupia, toimenpidelupia, toimenpideilmoituksia ja maisematyölupia).

Kaikista haetuista poikkeamisluvista on laadittu lausunnot ja saatettu hakemukset Tervon kunnanhallituksen ratkaistavaksi.

Metsäalan toimijoita on opastettu metsien käsittelyistä kaavojen lähinnä A-, RA-, AM- ja LUO-alueille.

Kiinteistönvälittäjille ja kiinteistöjen omistajille on annettu erilaisia tietoja ja asiakirjoja pyytämistään kiinteistöistä ja rakennuksista.

Sähköinen lupahakemusratkaisu on ollut hakijoiden käytettävissä ja käytössä toimintavuoden aikana.

Kunnan kotisivuilla on ollut asiakkaiden käytettävissä vapaa-ajan asunnosta vakituiseksi rakennuspaikaksi ohjaava ja opastava sivu.

Osallistuttiin edelleen ELY-keskuksen hallinnoimaan hankkeeseen, missä on tavoitteena yleis-, asema- ja rantakaavojen kokoaminen yhteiseen kaikille avoimeen valtakunnalliseen sähköiseen järjestelmään.

Kattavampi sähköinen ja paperiton lupapalvelu rakentamisen erilaisille luville oli toimintavuoden aikana selvityksen alla ja näiltä osin toiminta-alueen kuntiin on jätetty esitykset järjestelmän hankinnasta.

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palveluita kehitetään Nilakan ympäristölautakunnan viranhaltijoiden kokouksissa.

Ympäristönsuojelun tavoitteiden toteutuminen 2024

Vuonna 2024 valvontaohjelmaa toteutettiin resurssien puitteissa.

Keitele, Tervon ja Vesannon kuntien yhteiset ympäristönsuojelumääräykset tulivat voimaan 1.6.2024 alkaen.

Päivitetty ympäristönsuojeluviranomaisen taksa tuli voimaan 1.9.2024 alkaen.



Tervon pohjavesien suojelusuunnitelma laadittiin opinnäytetyönä keväällä 2023.

Ympäristötoimea ja ympäristönsuojelupalveluita kehitettiin sopijakuntien kanssa suunnitellusti.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukuja	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Lupapäätökset (rakennukset, rakennelmat, jv-järjestelmät, maalämpökaivot, purkamiset kpl)	58	65	48
Rakennuskatselmus-, neuvonta-, valvonta- ja arviointi tehtävät (kpl)	140	160	145
Ympäristönsuojeluun liittyvät tarkastukset, tutkimukset ja muut toimenpiteet. (kpl)	27 + 3*	30 + 5*	43 + 5*
Ympäristötoimen nettomenot (€/asukas)	80 €	42 €	79 €

*= maa-ainesten ottamisen valvonta

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- toiminnalliset riskit
- johtamisjärjestelmän riskit
- tukitoimintojen riskit
- taloudelliset riskit
- omaisuusriskit
- toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- henkilöriskit
- palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi:

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat pääasiassa johtamisjärjestelmän riskit, taloudelliset riskit ja henkilöriskit. Viranhaltijoiden toimenkuvat ovat laajat, joten viranhaltijat sekä suunnittelevat yksikön toiminnan että toteuttavat itsenäisesti suunnitelmaansa. Tällöin yhdelle henkilölle kertyy laaja tietopohja oman yksikkönsä asioista, mutta muilla työpaikan sisäisillä tahoilla näin ei välttämättä ole. Henkilöriski muodostuu suureksi, sillä avainhenkilön ollessa estynyt toimimaan, ei todennäköisesti välittömästi saada yhtä osaavaa henkilöä jatkamaan. Tämä voi johtaa asioiden käsittelyn viivästymiseen.

Taloudellisen riskin näkökulmasta katsottuna on epätodennäköistä, että varsinkaan ympäristönsuojelu voisi kattaa tuloillaan kaikki tai suurinta osaa menoistaan. Kunnan taloudelta tämä vaatii joustavuutta.

Riskejä on mahdollista hallita siten, että tehdään laajemmin yhteistyötä muiden viranhaltijoiden ja esihenkilön kanssa. Heille tulee välittää tieto siitä, kuinka yksikkö toimii ja mitä sen toiminta edellyttää. Yksittäisen viranhaltijan toimintaa tulee tukea työyhteisön sisällä. Kouluttautuminen puolin ja toisin vähentää myös henkilöriskiä. Yhteistyötä tulee tehdä myös maakunnan muiden vastaavissa tehtävissä toimivien viranhaltijoiden ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa, jotta asiantuntemuksen laatu säilyy ja valvontatehtävissä noudatettavat linjaukset pysyvät yhdenmukaisina samalla alueella. Talouden riskiä on mahdollista hallita arvioimalla uudelleen



taksoja, tuomalla valvonnan piiriin lisää valvottavia kohteita ja mainostamalla kunnassa tarjolla olevia tontteja ynnä muita tuloja tuovia palveluja.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen vuonna 2024

YMPÄRISTÖTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	65 700,00		65 700,00	65 740,34	-40,34	100,1
Toimintamenot	-182 265,00		-182 265,00	-177 118,87	-5 146,13	97,2
Toimintakate	-116 565,00		-116 565,00	-111 378,53	-5 186,47	95,6
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-12 090,00		-12 090,00	-16 613,05	4 523,05	137,4

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista: Ei ole.

Arvio tulevasta kehityksestä: Ei muutoksia tiedossa.



2.6 Sivistyslautakunta (Toimielin, 300)

2.6.1 Koulutustoiminta (Tulosalue, 301)

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslain 2§:n mukaan varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Tervon kunnassa toimii 36-paikkainen päiväkotikurkku, jossa järjestetään koko kunnan varhaiskasvatus. Päiväkotikurkku toimii laajennetuilla aukioloajoilla tarjoten myös ilta- ja viikonloppuhoitoa tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Päiväkodissa toimii kaksi ryhmää, jotka on jaettu ikäryhmittäin.

Tervon kunnan varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on päivitetty vastaamaan varhaiskasvatuslain mukaisia tavoitteita ja ne on otettu käyttöön 1.8.2022.

Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2022 voimaan lapsen tukea vahvistava muutos. Muutoksen myötä jokaiselle lapselle turvataan oikeus oikea-aikaiseen tarvitsemaansa tukeen. Tuki voi olla pedagogista, hoidollista tai rakenteellista. Tehostettuun ja erityiseen tukeen siirtymisestä tehdään hallintopäätös, josta vastaa varhaiskasvatuspäällikkö.

1.6.2023 alkaen varhaiskasvatusta velvoittaa toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) sekä yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Tasa-arvosuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kevätkauden 2024 Tervon varhaiskasvatuksen toimintaa ja tavoitteiden toteutumista haastoi henkilöstövaihdokset ja runsas sijaisten määrä sekä varhaiskasvatuspäällikön vähäinen tuki. Henkilöstön sijoittumisen myötä syksyn tavoitteet ja toimintasuunnitelma pystyttiin laatimaan hyvin ja toteutus onnistui laadukkaasti. Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma laadittiin ja henkilöstö perehdytettiin siihen. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja keskittyi yhden päivän kuukaudessa pelkästään erityisopettajan työtehtäviin. Tällä pystyttiin vastaamaan paremmin tukea tarvitsevien lasten haasteisiin ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten havainnointiin. Pienryhmätoiminnalla ja koko talon ryhmäsuunnittelulla saatiin pedagogisesti tavoitteellisempaa toimintaa ja luotiin parempaa ryhmädynamiikkaa muun muassa kouluun siirtyville lapsille. Syksyllä tehtiin aiempaa enemmän päiväkodin yhteisiä toimintoja ja henkilökunta työskenteli vaihtelevasti eri-ikäisten ryhmissä. Tämä loi yhteenkuuluvuutta sekä lasten että henkilökunnan välillä ja vaikutti positiivisesti työviihtyvyyteen.

Varhaiskasvatuspäällikön moninainen työnkuva näkyi siinä, ettei henkilökunnan hyvinvoinnin panostamiseen, toiminnan tukemiseen, havainnointiin, suunnitteluun tai aktiiviseen kehittämiseen jäänyt juurikaan aikaa.



Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.–31.12. 2024
Pedagogisen toiminnan vahvistaminen toiminnan pääpainojen mukaisesti (luonto ja liikunta oppimisympäristönä ja liikunta osana päiväkodin arkea). Suunnitelmallinen tasa-arvotyö	Liikuntavälineiden saatavuus Yhteistyö kunnan liikuntatoimen kanssa Pienryhmätoiminta Positiivinen ja ratkaisukeskeinen toimintamalli Tiimi- ja opettajapalaverit Henkilökunnan kehityskeskustelut Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma lapsia ja henkilökuntaa osallistaen Toiminnan dokumentointi	Liikuntavuosisikellon mukaisesti edetty kevään ja syksyn toimintakausi. Liikuntavälineet olleet lasten käytettävissä koko ajan. Uima-allasta käytetty aikaisempaa enemmän. Liikuntasalivuoro 1xvk ollut päiväkodin käytössä. Luistelukaukalo ja ladut viikoittain päiväkodin käytössä. Tunteet hukassa-ryhmä toiminut luonnossa sekä keväällä että syksyllä. Lähiretkiä luontoon tehty pienryhmissä viikoittain. Yhteistyötä tehty kunnan liikuntatoimen kanssa mm. puuhakerho kesäkuussa. Lapset toimineet pääosin pienryhmissä. Henkilökunnan kanssa keskusteltu ja heille annettu materiaalia positiivisesta ja ratkaisukeskeisestä toimintamallista> Vaatii vielä asian työstämistä. Tiimipalaverit pidetty mahdollisuuksien mukaan molemmissa ryhmissä+ talon yhteiset palaverit 2x kevät ja 2x syksy. Syksyn palaverissa päätetty pedagogiset tavoitteet 2024–2025 toimintakaudelle. Henkilökohtaiset kehityskeskustelut eivät toteutuneet kunnan yhteisen kaavakkeen puuttumisen vuoksi. Keskusteluja käyty tarpeen mukaan henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma otettu käyttöön 1.6.2024 alkaen. Suunnitelman käyttöönottoon valittu henkilökunnasta työryhmä >tavoitteet. Varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajat toteuttaneet lasten haastatteluja. Lasten motorisia taitoja havainnoitu tiimeissä ja VEO:n kanssa havainnointilomakkeella. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja käytti 1pv/kk hänen asiantuntijatyöhönsä> pedagogisen toiminnan vahvistaminen toteutui paremmin, havainnoi ja dokumentoi lapsia ja toimintaa.



		Toimintaa on dokumentoitu kalentereihin, infotaululle, somekanavalle ja lasten vasuihin.
Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja osallisuus varhaiskasvatuksessa Perheiden tukeminen kasvatustyössä	Toiminnan dokumentointi ja sen näkyväksi tekeminen Vasu-keskustelut Yhteiset juhlat, tapahtumat, vanhempainillat Jokapäiväiset kohtaamiset vanhempien kanssa	Toimintaa on dokumentoitu kalentereihin, infotaululle, somekanavalle ja lasten vasuihin. Asiakaskysely tehty keväällä. Vanhempainillan aiheet perheiden toiveista> paikalla perheneuvolan työntekijä. Vasukeskustelut käyty huhtikuussa ja lokakuussa. Yhteisiä tapahtumia: 2x vanhempainilta, kevätjuhla, äitienpäiväaamupala, isovanhempien päivä. Perheet kohdattu kiireettömästi päivittäisissä kohtaamisissa. Perheille tarjottu Vahvuutta vanhemmuuteen perheryhmää> ei osallistujia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen Omaperhe-palvelusta infottu perheitä. Perheitä tiedotettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen erilaisista perheiden tukipalveluista.
Lasten, perheiden ja työntekijöiden hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen ja edistäminen	Tiedottaminen, ohjaaminen ja keskustelu hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa/henkilökunta ja vanhemmat> some tietoiskut >henkilökunnan esimerkki+ kunnan HYTE-työ Koulutukset henkilökunnalle (maistuva koulu/liikkuva varhaiskasvatus) Tyhy-päivät henkilökunnalle Ruokahävikin seuraaminen	Henkilökuntaa ja vanhempia tiedotettu ja jaettu Daisyn kautta infoa terveellisestä ravinnosta, liikunnasta ym. hyvinvointia edistävästä asioista (mm. Neuvokas perhe, Maistuva koulu- materiaalit). Varhaiskasvatuspäällikkö seurannut henkilökunnan sairauspoissaoloja> tarvittaessa keskusteltu sekä työntekijän että työterveyshuollon kanssa. Asiakastytyväisyyskysely tehty vanhemmille. Saatu palaute käsitelty talon palaverissa henkilökunnan kanssa. Henkilökuntaa kehoitettu olemaan esimerkkinä perheille hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä> perheiden ohjeistus+ tukeminen Kunnan hyvinvointikoordinaattori kertonut henkilökunnalle kunnan laajat hyvinvointitavoitteet Henkilökunta käynyt koulutuksissa oman mielenkiinnon mukaan. Henkilökunnalle annettu materiaalia myös itseopiskeluun.



		TYHY-päivä ei toteutunut niukan talouden vuoksi. Ruokahävikkiä seurattu ja yhteistyötä tehty Attendon ruokapalvelun kanssa. Henkilökunnan kanssa ideoitu ja toteutettu uusia toimintamalleja ruokahävikin pienentämiseen sekä lasten osallistamiseen enemmän (annoskoot).
--	--	---

Esiopetus

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, mutta sen järjestämisestä säädetään Perusopetuslaissa (1998/628).

Tervossa esiopetus järjestetään Tervon Yhtenäiskoululla. Esiopetuksessa on käytössä Nilakan kuntien yhteinen esiopetuksen opetussuunnitelma. Tätä täydentää Tervon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen suunnitelma. Esiopetusryhmän koko vaihtelee vuosittain. Opetuksesta vastaa yksi esiluokanopettaja. Esiluokanopettajan virka täytettiin vakinaisena syksyllä 2024. Koulukäynninohjaaja on alkuopetuksen kanssa yhteinen. Tervossa toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta ottaen huomioon ikäluokan koko ja käytettävissä olevat resurssit.

Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestettiin päiväkotikiirekummussa. Perusopetus huolehti lasten kuljetuksesta aamuisin koululle ja iltapäivällä takaisin varhaiskasvatukseen.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvuksi. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä. Toiminnalla pyritään tukemaan lapsen eettistä kasvua, edistämään osallisuutta, ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja lisäämään tasa-arvoa yhteiskunnassa.

Tervon yhtenäiskoulu ja päiväkotikiirekumpu järjestävät yhdessä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamuisin toiminta on Kurrekummussa ja iltapäivisin Tervon yhtenäiskoululla. Aamu- ja iltapäivätoiminnan siirtoa kokonaisuudessaan päiväkotikiirekummun tiloihin kartoitettiin vuoden 2024 aikana. Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten, ja toisaalta myös päivähoitoa tarvitsevien lasten, määrä nousi kuitenkin syksyn aikana niin, ettei toiminta mahtunut kokonaisuudessaan päiväkodin tiloihin. Iltapäivätoiminta säilyi yhtenäiskoulun tiloissa.

Perusopetus

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Tervon kunnassa toimii yksi peruskoulu, Tervon yhtenäiskoulu, joka tarjoaa esi- ja perusopetusta. Tervon yhtenäiskoulun henkilöstön määrä on noin viisitoista. Henkilöstöyhteistyötä jatkettiin



Vesannon kunnan kanssa musiikin ja kotitalouden opetuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä hankeavustuksella palkattiin syyslukukaudella määräaikainen koulunkäynninohjaaja tuen tarpeessa olevien lasten lisätukemiseen. Oppilaita esi- ja perusopetuksessa oli yhteensä hieman alle sata. Ennusteen mukaan oppilasmäärä tulee lähivuosina kasvamaan ennen laskusuuntaan kääntymistä.

Oppilasmääräennuste 2023–2029						
Yhtenäiskoulu	2023–2024	2024–2025	2025–2026	2026–2027	2027–2028	2028–2029
Esiopetus	11	9	11	5	13	4
1.-6. luokat	64	63	54	58	58	58
7.-9. luokat	17	24	37	37	30	25
yhteensä	92	96	102	100	101	87

Lukuvuonna 2024–2025 uuden koulun rakentaminen toi mukanaan tarpeen siirtää osa opetuksesta väistötiloihin. Muutosvalmiutta edellytettiin opetuksen ja henkilöstön hajautuessa eri toimipisteisiin ja samalla korostui vaatimus joustavasta yhteistyöstä sekä hyvästä tiedonkulusta. Uuden koulun rakentamisen ajaksi musiikin ja teknisen työn opetus siirrettiin kunnan muihin tiloihin. Tilat saatiin käyttöön aikataulussa ja ne ovat palvelleet muutostilanteessa riittävän hyvin tarkoitustaan. Uuden koulun rakentaminen käynnistyi vuoden loppupuoliskolla. Rakennustyömaan vuoksi koulun alue pieneni ja liikennejärjestelyjä tehtiin turvallisuus huomioiden. Rakennustöiden käynnistyminen aiheutti ajoittaista melu- ja muuta haittaa opetuksen aikana, millä oli vaikutusta myös koettuun työhyvinvointiin.

Opiskeluhuollon palvelujen järjestämisvastuu on Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Opiskeluhuollossa työskentelevät koulukuraattorit ja psykologit sekä kouluterveydenhuollon henkilöstö ovat hyvinvointialueiden työntekijöitä. Opiskeluhoito, johon kuuluu yhteisöllinen opiskeluhoito ja opiskeluhuollon palvelut, on edelleen opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla toimiva kokonaisuus, jossa vastuu jakaantuu koulutuksenjärjestäjien ja hyvinvointialueiden kesken. Koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja työskentelevät koululla kerran viikossa ja koululääkäri kerran kahdessa kuukaudessa. Koulupsykologin työskenteli konsultaatioperiaatteella ja lähtökohtaisesti etäpalveluna

SavoGrow-kunnat sekä Konnevesi osallistuivat Kuntaliiton Verkostoperuskoulu-pilottihankkeeseen. Hanke päättyi vuoden 2024 lopussa. Tavoitteena oli kehittää kuntien ja opetuksen järjestäjien yhteistyömuotoja ja -tapoja, joilla voitaisiin ratkaista muuan muassa perusopetuksen saatavuutta ja saavutettavuutta. Kehittämistyön keskiössä olivat opetushenkilöstön saaminen, rekrytoiminen ja yhteiskäyttö, joustava esi- ja alkuopetus sekä iltapäivätoiminta, yhteiset kehittämishankkeet, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä hallinnollinen yhteistyö. Hankkeen suunnitteluryhmä koostui kuntien sivistysjohtajista, koulutoimenjohtajista ja peruskoulujen rehtoreista. Tervon edustus koostui vain rehtorista, mikä haastoi hanketyön laatua ja määrää Tervon kunnan osalta. Kuitenkin hankkeen aikana aloitettiin



uudenlaisten mallien luominen opetuksen järjestämiseksi ja kuntien yhteistyö syveni myös muilta osin. Tervo oli mukana, kun osa kunnista haki rahoitusta hankkeessa syntyneiden mallien eteenpäin viemiseksi. Kunnille myönnettiin rahoitusta digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen, joten Verkostoperuskouluhankkeen aikana aloitettu työ jatkuu.

Esi- ja perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.–31.12. 2024
Henkilöstön toimiva yhteistyö muuttuvassa toimintaympäristössä	Yhteistyö koulun toiminnan suunnittelussa Tiimitoiminta Tehtäväkuvien ja vastuiden kirkastaminen Henkilökunnan kehityskeskustelut	Koulun lukuvuosisuunnitelman sisältöä selkeytettiin. Henkilökunnalta kerättiin lukuvuoden palaute toukokuussa. Opettajien tiimit toimivat säännöllisesti. Yhteiset kokoukset noin kerran kuussa. Koulunkäynninohjaajien vahvempi osallistuminen yhteiseen suunnitteluun olisi ollut tarpeen. Yhteisen ajan puutetta ei onnistuttu ratkaisemaan. Oppilashuoltosuunnitelmaa päivitetty (mm. kiusaamiseen puuttumisen malli), mutta edelleen kesken. Työaikaa ei pystytty osoittamaan riittävästi päivitystyöhön. Opettajien kehityskeskustelut on käyty kevätlukukaudella ja koulunkäynninohjaajien syyslukukaudella. Teams-alusta käyttöön tiedonkulkua varten, saavutettavampi kuin aiempi ympäristö. Lisätty oma alusta myös yhteisölliselle opiskeluholloille.
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja huoltajien osallisuus	Yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa Huoltajien osallistuminen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toimintaan Yhteistyö oppimis- ja arviointikeskusteluissa; vanhempainvartit ja vanhempainillat Yhteiset juhlat ja tapahtumat Tiedottaminen oikea-aikaisesti ja sopivia kanavia käyttäen	Kodin ja koulun yhteistyö kuvattu lukuvuosisuunnitelmassa. Vanhempainyhdistyksen kokouksissa ei koulun edustajaa päällekkäisyyksien vuoksi. Koululta viety ajankohtaisia asioita yhdistyksen kokoukseen ja keskustelua käyty myös sähköpostitse. Vanhempainyhdistyksen edustaja osallistunut laajennettuun opiskeluhoitoryhmään. Oppimiskeskusteluissa kahdenkeskisiä tapaamisia kaikilla vuosiluokilla. Vanhempainillat järjestettiin keväällä ja syksyllä. Jouluku- ja kevätjuhlat sekä kodin ja koulun päivä yhteisinä tapahtumina. Koulun sisäilmaan liittyvä keskustelutilaisuus joulukuussa.



		Ajankohtaistiedotteet Wilman kautta. Huoltajilta pyydetty palautetta lukuvuoden päättyessä kyselyllä; saatu palaute on käyty läpi henkilökunnan kanssa lukuvuoden arviointipäivässä.
Koulun hyvinvointityön vahvistaminen	Suunnitelmallisuus koulun hyvinvointityössä; hyvinvoinnin vuosikellon laatiminen Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen Yhteisöllisen oppilashuoltotyön vahvistaminen Välituntitoiminnan kehittäminen Tiedottaminen ja ohjaaminen Koulupoissaolojen ehkäiseminen ja kouluun kiinnittyminen; SavoGrow-kuntien hankkeeseen osallistuminen	Hyvinvointiin liittyvää toimintaa dokumentoitu koululla lukuvuoden aikana. Hyvinvoinnin vuosikello laadittu. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontunut noin kerran kuussa. Laajennettu ryhmä kokoontui oppilaiden ja huoltajien edustuksella täydennettynä syksyllä. Tukioppilastoiminta säännöllistä. Laadittu toimintakertomus edellisestä lukuvuodesta. Välituntitoimintaa kehitetty erityisesti alaluokkien osalta. Säännöllistä, viikoittaista toimintaa. Sovittu yhteistyöstä liikunta- ja nuorisotoimen kanssa yläluokkien liikuntavälituntien järjestämisessä. Oppilailta kerätty palautetta ja toiveita mm. koulupäivän rakenteesta (tauot) ja välituntitoiminnasta. Tasa-arvokysely toteutettu keväällä. Kiusaamiskysely toteutettu syksyllä. Huoltajia tiedotettu aktiivisesti Wilman ja koulun kotisivujen kautta verkkovanhempainilloista ja muista kotien kasvatustyötä tukevista kanavista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Poissaolojen määrää seurattu ja dokumentoitu. Poissaoloihin puuttumisen toimintamalli käytössä ja opettajat saaneet SavoGrow-kuntien yhteisen hankkeen puitteissa työkaluja poissaoloihin puuttumiseen ja huolen esiin nostamiseen.
Alueellisen yhteistyön vahvistuminen ja osaamisen lisääminen perusopetuksessa	Verkostoperuskouluhanke (SavoGrow-kunnat)	Opetuksen järjestämisessä yhteistyö Vesannon kunnan kanssa jatkui. SavoGrow-kuntien ja Konneveden Verkstoperuskouluhankkeen tapaamisia vähintään kerran kuussa. Hanke jalkautui kuntiin esittelykierrokselle ja keväällä järjestettiin päättäjältä Suonenjoella. Hanke päättyi vuoden 2024 lopussa.



		Opetushallituksen rahoitusta saatiin digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen Verkstoperuskouluhankkeen päättymisen jälkeenkin. SavoGrow-kuntien yhteinen kouluun kiinnittymisen ja poissaolojen ehkäisyn hanke vuoden 2024 aikana. Materiaalia ja pienimuotoista koulutusta opettajille.
--	--	--

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen ja toiminnan päämääränä on hyvinvoinnin, osallistumismahdollisuuksien ja sivistyksen ylläpitäminen. Tervossa kansalaisopiston kursseja toteutui vuoden 2024 aikana 52, mikä oli enemmän kuin edellisellä vuonna. Osallistujamäärä pysyi samana. Tervolaiset voivat osallistua kursseille myös muissa opistokunnissa.

Musiikin perusopetusta järjestettiin Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteessä tai yksittäisten opiskelijoiden osalta muissa oppilaitoksissa asianomaisen oppilaitoksen ylläpitäjien kanssa sovittavalla tavalla. Tervon kunta maksoi tervolaisten opiskelijoiden kuntaosuuden. 1.1.2024 oppilaiden kuntaosuuden laskutus siirtyi Suonenjoen kaupungilta konservatoriolle elokuussa 2023 Suonenjoen kaupungin ja Kuopion konservatorion tekemän sopimuksen mukaisesti. Vuonna 2024 musiikin perusopetuksessa opiskeli yksi tervolainen oppilas.

Opiskelija-avustusta Tervossa kotipaikkansa säilyttäville korkeakouluopiskelijoille ei enää myönnetty, vaan avustus lakkasi alkuvuodesta 2024 kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti.

Koulutustoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP23	TA24	Toteuma 1.1.2024- 31.12.2024
PÄIVÄKOTI			
Lapset (1.3./1.10.)	28/21	23/15	kevät/syksy 26/24
Lapset / kokopäivähoito läsnäolopäivät	3697		4271
Lapset / osapäivähoito läsnäolopäivät	110	3/2	697*
Lapset / vuorohoidon tarve	0/1	1/1	5/3
KOTIHOIDON TUKI			
Perheet keskim. /kk	10	12	12
KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA			
Lapset (kevät/syksy)	14/12		
Näistä 1.-2.-luokkalaisia	8/5	14/20	5/12*
ESI- JA PERUSOPETUS (0-9 lk.)			
Oppilasmäärä (kevät/syksy)	95/92	92/96	kevät 92 syksy 97
Kuljetusoppilaiden määrä (0-9 lk.)	57	60	57



KANSALAISOPISTO			
Opetustuntien määrä	1090		1160

*Esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset siirretty pois koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan luvuista.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi

Koulun sisäilmatilannetta seurattiin säännöllisesti. Opetus järjestettiin pääosin nykyisessä koulurakennuksessa, mutta väistötiloja ja erityisiä opetusjärjestelyjä käytettiin lisänä.

Varautumisena selvitettiin kunnan omistuksessa olevien kiinteistöjen käyttöä väistötilana, mikäli kaikki toiminta jouduttaisiin sisäilmatilanteen vuoksi siirtämään muihin tiloihin. Samalla selvitettiin vaikutukset muuhun toimintaan ja muut mahdolliset toimenpiteet siirtotilanteen konkretisoituessa.

Sivistystoimen murrosvaihe henkilöstöjärjestelyjen osalta vaikutti edelleen toimintaan. Sekä rehtorin että varhaiskasvatuspäällikön tehtäväkuva on laaja ja on vaatinut sopeutumista myös henkilöstön osalta. Laajat tehtäväkuvat olivat osaltaan syynä siihen, että kaikkiin toiminnan tavoitteisiin ei täysimääräisesti päästy.

Kelpoisen opetushenkilöstön saatavuus haastaa toimintaa. Neljässä opettajarekrytoinnissa yhteen virkaan saatiin kelpoinen opettaja. Yhteistyötä ja muita mahdollisuuksia naapurikuntien kanssa kehitettiin esimerkiksi Verkstoperuskouluhankkeessa riskin pienentämiseksi.

Sairaspoissaolojen kehitys jatkui negatiivisena. Sijaisia palkattiin tarpeen mukaan muun henkilöstön jaksamisen sekä oppilaiden opetuksen turvaamiseksi. Sijaisten saatavuus oli kohtalaisen hyvä, mutta kelpoisten sijaisten saatavuus huono.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 1.1-31.12.2024

KOULUTUS-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	90 240,00	22 000,00	112 240,00	137 725,34	-25 485,34	122,7
Toimintamenot	-1 988 141,00	-64 166,00	-2 051 307,00	-2 087 705,97	35 398,97	101,7
Toimintakate	-1 897 901,00	-42 166,00	-1 940 067,00	-1 949 980,63	9 913,63	100,5
Poistot ja arvonalentumiset	-119 430,00			-119 176,90	-253,10	99,8
Laskennalliset erät	-136 720,00			-228 692,41	91 972,41	167,3

=valtuustoon nähden sitovat erät



Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista

Talousarviomuutoksia tarvittiin sekä lisääntyneiden tulojen että menojen vuoksi. Lisätulona saatiin valtion erityisavustusta tuen tarpeessa olevien lasten tukemiseen. Toimintamenot kasvoivat erityisesti henkilöstökulujen osalta, kun sairauspoissaolot jatkuivat edelleen arvioitua runsaampana. Lisäksi talousarviota jouduttiin korjaamaan Palveluyhtiö Viisareiden sopimuksen osalta, kun sopimus toteutui talousarvion laadintatilanteesta poikkeavalla tavalla. Myös teknisen työn opetuksen siirtäminen väistötiloihin toi ennakoitua suuremmat kustannukset.

Arvio tulevasta kehityksestä

Uuden koulun valmistuminen ja käyttöönotto vuoden 2026 alussa vakauttaa opetuksen järjestämistä käytössä olevien tilojen osalta. Myös muut koulun sisäilmatilanteen tuomat liitännäisvaikutukset pienenevät.

Eläköitymisiin lähivuosina on varauduttava.

2.6.2 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue, 361)

Kirjastotoiminta

Kirjaston toimintaa ohjaa laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Kirjaston tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, mahdollistaa tiedon saatavuus ja käyttö, edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjasto tukee aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta ja ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Tarjolla on tietopalvelua ja ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn sekä kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tervon kunnankirjasto toimii samassa rakennuksessa Tervon yhtenäiskoulun kanssa tarjoten kaikille käyttäjilleen avoimen, puolueettoman ja turvallisen julkisen tilan. Kirjasto toimii yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa. Kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Kirjastopalvelut tuotetaan asiakaspalvelun aukioloaikoina asiakkaita henkilökohtaisesti palvellen sekä mahdollistamalla kirjaston omatoiminen käyttö toimimalla omatoimikirjastona aamuisin, iltaisin, viikonloppuisin ja pyhinä. Rutakko-kirjastojen e-aineistopalvelut mahdollistavat e-aineistojen käytön ajasta ja paikasta riippumatta.

Kelan asiointipiste toimii kirjaston yhteydessä. Asiointipisteessä on saatavilla Kelan yhteispalvelupisteen avustavaa asiakaspalvelua eli saatavilla on Kelan lomakkeita ja apua niiden täyttämiseen sekä yleistä neuvontaa ja tukea Kelan verkkopalveluiden käyttöön. Asiointipisteeseen voi myös jättää Kelaan toimitettavia hakemuksia ja liitteitä.

Vuonna 2024 kirjastopalveluiden järjestämiseen suunnitelmien mukaisesti on vaikuttanut kirjaston henkilöstöresurssin niukkuus. Kirjasto on toiminut vajaalla henkilöstöresurssilla vuoden 2023



alusta saakka kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan irtisanouduttua tuolloin tehtävästään. Henkilöstöresurssin vajauksen vuoksi kirjastossa ei olla pystytty täyttämään kaikkia lakisääteisiä tehtäviä, kuten esimerkiksi kehittämään toimintaa tai edistämään lukemista ja tarjoamaan tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon suunnitelmien mukaisesti. Kirjastossa on muun muassa jouduttu entisestään supistamaan palveluja ja toimintoja, tämä näkyy muun muassa kirjaston tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten sekä kirjaston asiakaspalvelullisten aukioloaikojen vähentymisenä. Suunnitelmallista ja pitkäjänteistä kirjaston ja kirjastotoiminnan kehittämistyötä kirjastopalveluiden eteen ei vuonna 2024 pystytty toteuttamaan ollenkaan.

Kirjastossa on vuonna 2024 työskennellyt kokoaikainen kirjastovirkailija (80 %), osa-aikainen kirjastovirkailija (12 h/viikko, 1.3.-31.7.2024) sekä hanketyöntekijä Osallistuminen vaikuttaa -hankkeessa. Tämän lisäksi kirjastolla on työskennellyt harjoittelijoita ja kesätyöntekijä.

Henkilöstötilanteen haasteellisuudesta huolimatta kirjaston kävijä- ja lainausmäärät ovat aavistuksen verran nousseet. Kirjaston kävijämäärät vuodelta 2024 ovat suurimmat yli kymmeneen vuoteen.

Kirjaston ja koulun yhteistyötä on vuonna 2024 toteutettu säännöllisten lukukoiravierailujen ja kirjastovälituntien voimin. Kirjastonkäytön opetusta ei vuonna 2024 ole toteutettu. Esioppilaille on järjestetty kirjastoon tutustuminen ja päiväkodille satutunti. Kirjasto osallistui myös Kodin ja koulun päivään.

Kirjaston toimintaan vuonna 2024 on vaikuttanut suuresti myös uuden koulu- ja kirjastorakennuksen rakentamiseen sisältyvä uuden kirjaston suunnittelutyö. Kirjaston tilat tulevat pienenemään noin kolmannekseen ja tämä aiheuttaa sopeutustarpeita kirjaston aineistoihin ja toimintoihin.

Vuonna 2024 toteutettiin aluehallintoviraston rahoittama Osallistuminen vaikuttaa -hanke, jonka tarkoituksena oli osallistaa kuntalaisia uuden kirjaston suunnitteluun. Hankkeessa työskenteli hanketyöntekijä. Hankkeessa toteutettiin kesän aikana asiakaskysely ja Toivomuspuu, joilla kartoitettiin asiakkaiden toiveita kirjaston aineistoja ja tiloja koskien. Kyselyn vastausten perusteella laadittiin poistosuunnitelma. Syksyllä toteutettiin kuntalaisia osallistava Minun uusi kirjastoni -työpaja, jossa kuntalaiset pääsivät tutustumaan kirjaston ensimmäisiin piirustuksiin sekä kertomaan toiveistaan koskien uuden kirjaston sisustusta ja kalustusta sekä tutustumaan erilaisiin värimaailmoihin ja materiaaleihin. Työpajasta laadittua yhteenvetoa on käytetty pohjana uuden kirjaston kalustesuunnitelmaa tehtäessä.

Kirjastossa hoidetaan päivittäin kirjastotyön ohella myös kunnan kotisivuilta löytyvää kunnan chat-asiakaspalvelua sekä tiistaisin ja sopimuksesta Kelan asiointipistettä.

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoimintaa ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kunta edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luo edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle sekä edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Kunta tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurin ja



taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa. Kulttuuria ja taidetta edistetään osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunta edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Tervon kunta järjestää kulttuuritoimintaa omana toimintana sekä tehden yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien, järjestöjen ja yhdistysten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Kulttuuritoimen tapahtumia, osallistumista Pohjois-Savon alueelliseen kehittämistoimintaan tai järjestöyhteistyötä ei olla pystytty toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti erittäin vähäisen henkilöstöresurssin vuoksi.

Vuonna 2024 kunnan kulttuuritoiminta on sivistyslautakunnan päätöksen (Siv.ltk 5.2.2024 §18) mukaisesti toteutettu pääosin toiminnan järjestäjille myönnettävin avustuksin.

Kulttuuritapahtumien avustuksin on järjestetty ensimmäiseltä kevään hakukierrokselta kuusi tapahtumaa ja toiselta hakukierrokselta syksyllä yksi tapahtuma.

Järjestöpalavereja on pidetty kolme kappaletta. Kunta järjesti myös Tervo-päivän sekä Itsenäisyyspäivän juhlan. Elokuussa torilla oli esiintymässä Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Savon rahaston ja Taiteen edistämiskeskuksen apurahalla KLONKS & KLONKS.

Museoaittojen toiminnan strategian laatimista varten koottiin työryhmä, jonka tarkoituksena on laatia kuvaus, käytänteet ja sopimus aitoista ja aittojen hoidosta. Työryhmä koostuu sivistyslautakunnan edustajasta, yhtenäiskoulun rehtorista sekä Tervo-seuran edustajista. Työryhmä aloitti työnsä loppuvuodesta.

Vuonna 2024 Tervon kunta osallistui Kaikukortti-kokeiluun (1.2.-31.12.2024) ja päätti jatkaa Kaikukortti-verkostossa myös seuraavana vuonna.

Nuorisotoimi

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; nuorisopolitiikalla tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; nuorisotoiminnalla tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia. Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Tervon kunta järjestää nuorisotyötä sekä omana toimintana että yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Nuorisotyöstä vastaa vapaa-aikasihteeri.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä tukea fyysisen toiminnan ylläpitämistä ja parantamista. Liikuntatoimen perustehtävä liittyy vahvasti väestön hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöhön. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet



elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa (mukaan lukien seuratoiminta) sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Liikuntatoimesta vastaa vapaa-aikasihteeri.

Vapaa-aikatoimen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.–31.12. 2024
Kirjastopalveluiden monipuolisuuden ja saavutettavuuden kehittäminen	- Lähikirjastopalvelut (asiakaspalvelu/omatoimikirjasto) - Rutakko-verkosto (seutulainat/e-aineistot/verkostoyhteistyö) - Monipuoliset kokoelmat - Kela-asiointipiste - Erilaiset tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset (mm. digiopastus, lukemaan edistäminen) - Yhteistyö (sisäinen/ulkoisen) kunnan muiden hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa	- Lainamäärät - kokonaislainaus 14.135 (13.967) - lainaustiski 2901 (4251) - automaatti 8289 (7821) - verkkokirjasto 2945 (2057) - lainat /asukas = 10,01 (9,69) - Kävijämäärät - yhteensä 15.198 (15.076) - asiakaspalvelu-aikaan 8563 (9090) - omatoimiaikaan 6635 (5786) Kirjaston järjestelmäpäivityksen vuoksi kirjaston kaikki palvelut (lainauksen toiminnot, omatoimikirjasto, verkkokirjasto, e-aineistopalvelut) olivat poissa käytöstä 15.-29.5.2024. Henkilökunnan vuosiloman vuoksi kirjaston asiakaspalvelu oli suljettu 18.12.2024-6.1.2025. Omatoimikirjasto oli normaalisti avoinna. - Tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset kirjastossa - Tapahtumia ja käyttäjäkoulutuksia yhteensä 68 (103)



		- joista kirjaston järjestämiä 54 (76) ja muiden toimijoiden kirjastossa järjestämiä 14 (27) - Kävijöitä tapahtumissa yhteensä 415 (687) OKM:n kirjastotilastot vuodesta 1999 osoitteessa tilastot.kirjastot.fi - Asiakaskyselyt - Kirjastolla kesän ajan avoinna kysely koskien kirjaston aineistoja. Kirjasto on toiminut puutteellisilla henkilöstöresursseilla vuoden 2023 alusta saakka kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan irtisanouduttua silloin tehtävästään. Henkilöstöressin vähyyden vuoksi kirjastossa ei olla pystytty täyttämään kaikkia lakisääteisiä tehtäviä, kuten esimerkiksi kehittämään toimintaa tai edistämään lukemista ja tarjoamaan tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon suunnitelmien mukaisesti.
Kulttuurin kokemisen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille ja yhteistyön vahvistaminen järjestöjen kanssa	- Monipuoliset kulttuuritapahtumat eri ikäryhmille sekä omana toteutuksena että ostopalveluna - Pohjois-Savon alueellisen kulttuurin kehittämistoiminta Järjestöyhteistyö ja -palaverit	Kulttuuritoimen tapahtumia, osallistumista Pohjois-Savon alueelliseen kehittämistoimintaan tai järjestöyhteistyötä ei olla pystytty toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti henkilöstöressin olemattomuuden vuoksi. Tapahtumat: - Järjestöpalaveri 3 krt - Tervo-päivä - KLONKS & KLONKS - Itsenäisyyspäivä Museoaittojen strategian laatimiseksi on koottu työryhmä. Avustukset kulttuuritapahtumien järjestämiseen, yhteensä 3900 € (Siv.ltk 11.3.2024 §38)



		Kulttuuritoimen avustukset yhteensä 450 €. (Siv.ltk 16.4.2024 §44) Kylien kehittämisavustukset yhteensä 800 €. (Siv.ltk 16.4.2024 §44) Avustukset kulttuuritapahtumien järjestämiseen yhteensä 200 € (Siv.ltk 26.9.2024 §89)
Monipuolisen omaehtoisen ja ohjatun liikuntaharrastusten mahdollistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Liikunta-alueiden ja -paikkojen ylläpito ja kehittäminen Tapahtumat Järjestöyhteistyö Ikäihmisten toimintaa ylläpitävä ja ennaltaehkäisevä työ Yhteistyö perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kanssa	Liikunta- ja kuntosalinvuorot toimivat normaaliin tapaan. Liikunta-alueiden kehittämistä ei tapahtunut vuonna 2024. Liikuntatoimi järjesti vuonna 2024 Ikäihmisten virikepiiriä, jota pidettiin Tervossa Mantulla. Kokoontumiskertoja oli 15. Liikuntatoimi mukana Tarinatuvan suunnittelussa ja toteutuksessa. Kesäkuussa liikuntatoimi järjesti lapsille liikuntakerhoa viikon ajan. Liikuntatoimi mahdollisti lasten uimakouluja heinäkuussa. Liikuntatoimi mukana järjestämässä yhteistyössä järjestöjen kanssa Joulumaa-tapahtumaa Savelassa. Liikuntatoimi jakoi toiminta-avustuksia järjestöille vuonna 2024 yhteensä 3450 e.
Nuorten osallisuuden vahvistaminen, yhteisöllisyyden edistäminen ja mielekäs tekeminen	Nuorten illat Tapahtumat Kesäleirit Järjestöyhteistyö Nuorisovaltuusto	Nuorteniltoja pidettiin vuonna 2024 Mantulla keskiviikkoisin 5–9-luokille. Lisäksi Tikkakerhon ja MLL:n valvomana 7–9-luokille ja sitä vanhemmille nuorille pidettiin iltoja perjantaisin. Toukokuussa järjesti nuorisotoimi yhteistyössä etsivän nuorisotyöntelijän kanssa yönuokkarin Mantulla. Lasten- ja varhaisnuortenleirit järjestettiin Niiniveden Seurakunnan ja Vesannon kunnan kanssa yhteistyössä kesäkuussa.



		Kesäkuussa nuorille nuokkari auki viikon ajan joka päivä. Joulukuussa nuorille järjestettiin omat pikkujoulut Mantulla. Lisäksi järjestettiin yhteistyössä järjestöjen kanssa joulumaa tapahtuma Savelassa, jossa mukana myös Nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston toiminta saatiin vuoden 2024 loppupuolella pieneen nousuun. Nuorisotoimi oli mukana järjestämässä välituntitoimintaa vuoden 2024 aikana yläluokkien oppilaille sekä kahvivälituntia perjantaisin. Lisäksi yhteistyö Päiväkodin kanssa liikkuu. Nuorisotoimi jakoi järjestöille toiminta-avustuksia vuonna 2024 yhteensä 2847 e, sekä valvonta-avustuksia yhteensä 2700 e.
--	--	---

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, ja HYTE -työn tavoitteena on kaventaa asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja sekä ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä. HYTE -työn tavoitteena on myös lisätä kuntalaisten koettua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä vahvistaa mielen hyvinvointia ja osallisuutta.

Vuoden 2023 alusta on otettu käyttöön HYTE -kerroin. Kunta voi vaikuttaa tekemällään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllään HYTE-kertoimen valtionosuusmäärään. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka asettaa tavoitteet kunnan HYTE -työlle neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain vuosiraportissa, jonka yhteydessä tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointitavoitteita ja toimenpiteitä.

Hyvinvointisuunnitelman avulla Tervossa johdetaan, ohjataan ja kehitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Suunnitelman avulla varmistetaan toiminnan suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus, pitkäjänteisyys ja yhteistyö eri toimijoiden välillä. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä vastaavat osaltaan jokainen kunnan toimija oman työnsä sekä poikkihallinnollisen työn kautta. Kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävät tavoitteet pyritään saavuttamaan kunnan, hyvinvointialueen toimijoiden, kolmannen sektorin ja sekä



valtakunnallisten että alueellisten verkostojen yhteistyöllä. HYTE -työtä koordinoi varhaiskasvatuspäällikkö kunnan HYTE -yhdyshenkilönä ja työtä johtaa kunnan johtoryhmä.

Tervon vuoden 2024 hyvinvointitavoitteet ovat linjassa kuntastrategian, laajan hyvinvointikertomuksen sekä Pohjois-Savon yleisten hyvinvointitavoitteiden kanssa.

HYTE-työn näkyvyys, ymmärrettävyys, suunnitelmallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä kuntalaisten osallisuus ovat avainasemassa monipuolisessa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja ennaltaehkäisevässä työssä.

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.–31.12. 2024
Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen	Ideointi- ja palautekyselyt kuntalaisille (mm. kokemuksellinen hyvinvointikysely) Järjestöfoorumit Järjestöjen välinen yhteistyö ja järjestönäkyvyys> matalan kynnyksen osallistumismahdollisuus Hankeyhteistyö Kaikille avoimet/ maksuttomat tapahtumat/kohtaamispaikat (Tervopäivät, iltatorit, joulumarkkinat) Koulun tukioppilastoiminta	Päiväkodilla, koululla ja kirjastolla tehty asiakaskyselyjä. Kirjaston, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoimen tapahtuma- ja kävijämäärät vapaa-aikatoimen osuudessa. Järjestökokous 3x/vuosi. Paikalla järjestöä tukevia tahoja. (mm. Arjen ilo ja tuki-hanke, Tukipilari, Olemme olemassa-hanke). Järjestöjen näkyvyyttä tuettu: Lähellä.fi, Tervon kesäkirje, Tervon kunnan some. Tarmoa.fi- digitaaliseen palvelutarjontimeen tutustuminen. Osallisuuden vahvistumista ja yksinäisyyden vähentymistä tuettu ilmaistapahtumilla: Tervo-päivät, joulumarkkinat ja iltatorit+ Yhdistysten kunnan kulttuuriavustuksen avulla järjestämät maksuttomat /kaikille avoimet tapahtumat. Kaikukortti otettu käyttöön. Maahanmuuttajien osallisuutta ja kotoutumista tuettu yhdessä Hytekoordinaattorin ja Savo Grow:n Mutkatonta kotoutumista- hankkeen hanketyöntekijän kanssa. Tervon kunnan kotoutumissuunnitelma tehty. Maahanmuuttajille tehty oma whatsapp-ryhmä, jonne SavoGrown



		hanketyöntekijä ja kunnan HYTE-koordinaattori infoaa tapahtumista, ja tärkeistä kotoutumisen asioista. ELY:n hankkeen myötä maahanmuuttajat tutustuneet Tervoon. TEA-viisarin mukaan kulttuurin osallisuus noussut vuodesta 2021 (83>60), mutta liikunnan osallisuus tippunut (2024/ 0, 2022/ 100). Koulun tukioppilastoiminnasta koulun osuudessa.
Vanhemmuus vahvistuu	Kasvatuskumppanuus neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa > vertaistuki vanhempainilloissa, -asiantuntijaluennot ja tietoiskut somessa ja kunnan tiedotuskanavissa Vanhempainyhdistys	Kasvatuskumppanuutta tehty varhaiskasvatuksessa ja koulussa (kts.kohta koulu ja varhaiskasvatus). Päiväkodin ja neuvolan yhteinen lomake 2- ja 4-vuotiaille lapsille. Päiväkodissa ja koulussa vanhempien kohtaaminen ja tiedottaminen (some, Wilma, Daisy) Asiantuntijaluentoja pidetty sekä koulussa että varhaiskasvatuksessa. Vertaistuki vanhempainilloissa. Tervon yhtenäiskoulun vanhempainyhdistys toiminut aktiivisesti.
Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen	Terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen ja ohjaaminen (ennaltaehkäisevätyö: päiväkotia, koulu, terveydenhuolto) Terveyttä edistävät tapahtumat, järjestöjen toiminta	Infoa jaettu niin koulussa kuin päiväkodissa sekä somessa ja järjestöille sähköpostilla. Päiväkodin toiminnassa kiinnitetty huomiota terveellisten elämäntapojen ohjaamiseen ja kannustamiseen (mm. vasukeskusteluissa). Liikunnan TEA-viisari on laskenut vuodesta 2022 (2024/ 31, 2022/ 62).



		Järjestöt tehneet ja tarjonneet terveyttä edistäviä tapahtumia, joista suurin osa ollut osallistujille ilmaisia.
Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	Tervon luontokohteet ja liikuntareitit paremmin ja selkeämmin esille>mainostaminen Toimiva ja näkyvä Tervon tapahtumakalenteri Luonto pedagogisena oppimisympäristönä päiväkodissa ja koulussa Ennaltaehkäisevä päihdetyö	Tervon luontokohteita ja tapahtumia mainostettu somessa ja Tervon kesäkirjeessä. Tapahtumista ja toiminnasta tiedotettu kunnan some ja nettisivulla. Järjestöille mainostettu Lähellä.fi-palvelutarjontina. Luonto ollut vahvasti mukana päiväkodin ja koulun toiminnassa. Tervon esikoulu voitti Tervon Vuoden liikuttaja-palkinnon. Ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja infoa päihteistä tehty ja jaettu sekä koulun että päiväkodin tietotuskanavissa. Pohjois-Savon hyvinvointialueella tuotettu mielenterveys- ja päihdepalveluita+ tehty ennaltaehkäisevää päihdetyötä. Sotkanetin mukaan aikuisten mielenterveyden sekä erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat merkittävästi lisääntyneet Tervossa v. 2022-2023.
Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen	Turvalliset ja hyvin hoidetut liikenneväylät ja piha-alueet Tiedottaminen Infotapahtumat	Palveluyhtiö Viisarit huolehtinut turvallisista ja hyvin hoidetuista liikenneväylistä ja piha-alueista Tapaturmien ja väkivallan ehkäisemiseksi jaettu infoa päiväkodissa, koulussa, hyvinvointialueella ja kunnan somessa. Keitele, Tervo, Vesanto liikenneturvallisuuksokouksissa ollut kunnan viranhaltijoita mukana, josta saatua tietoa jaettu kuntalaisille ja kunnan henkilökunnalle
HYTE-resurssien, rakenteiden ja	Kuntalaisille ja järjestöille HYTE työn näkyväksi ja ymmärrettäväksi tekeminen	Järjestöjen kanssa tehty aktiivisemmin HYTE yhteistyötä. Järjestöiltä saatu palaute yhteistyöstä



prosessien vahvistuminen	Eri toimijoiden osallistumista ja yhteistoimimista> HYTE koordinaattori Hankeyhteistyöt (Arjen ilo ja tuki-hanke)	ja tuesta ollut positiivista. Toimintaa kehitetään edelleen. Kuntalaisille HYTE työn näkyväksi tekeminen jäänyt vähälle HYTE-koordinaattorin vähäisen työajan takia. HYTE koordinaattori käynyt läpi TEAviisari-kyselyn ao. viranhaltijoiden kanssa ja samalla tarkasteltu olemassa olevia rakenteita. Hankkeissa ollut HYTE koordinaattori mukana ja tehnyt yhteistyötä lähikuntien kanssa + ollut mukana Pohjois-Savon HYTE-neuvostossa. Sotkanetin mukaan kunnan HYTE-kerroin on hieman noussut edellisvuodesta 48> 52
--------------------------	--	---

Vapaa-aikatoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP23	TA24	Toteuma 1.1. - 31.12.2024
KIRJASTO			
Lainat / asukas	9,69	12	10,01
Kävijämäärä	15076	12000	15198
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä	-	80	68
KULTTUURI			
Tapahtumien määrä	5	12	3
LIIKUNTA			
Liikuntahallin käyttöaste ark. 15–21	42,50 %	45 %	46 %
NUORISO			
Nuorisotilojen käyntimäärä	1214	1500	1148

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet



g) henkilöriskit

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi

Kirjasto on toiminut puutteellisilla henkilöstöresursseilla vuoden 2023 alusta saakka kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan irtisanouduttua tehtävästään. Henkilöstöresurssin vähyyden vuoksi kaikkiin toiminnan tavoitteisiin ei täysimääräisesti ole päästy. Kirjastossa ei olla pystytty täyttämään kaikkia lakisääteisiä tehtäviä, kuten edistämään lukemista ja tarjoamaan tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmallista ja pitkäjänteistä kirjaston ja kirjastotoiminnan kehittämistyötä kirjastopalveluiden eteen ei vuonna 2024 pystytty toteuttamaan ollenkaan.

Kulttuuritoimen toteuttamisen henkilöstöresurssi on ollut erittäin vähäinen. Kulttuuritoimen tehtäviä on hoidettu pääosin rehtorin ja kirjastovirkailijan oman työn ohessa. Kulttuuritoiminta on pääsääntöisesti järjestetty toiminnan järjestäjille myönnettävin avustuksin. Henkilöstöresurssin puuttumisen vuoksi kaikkiin toiminnan tavoitteisiin ei ole päästy.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 1.1-31.12.2024

VAPAA-AIKA-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	54 950,00			63 452,31	-13 502,31	124,6
Toimintamenot	-577 495,00	-9 000,00	-586 495,00	-483 988,79	-102 506,21	82,5
Toimintakate	-522 545,00	-9 000,00	-531 545,00	-415 536,48	-116 008,52	78,2
Poistot ja arvonalentumiset	-51 040,00			-48 470,32	-2 569,68	95,0
Laskennalliset erät	-42 020,00			-32 289,02	-9 730,98	76,8

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista

Kirjaston ja kulttuuritoimen henkilöstökulut alittuvat täyttämättä jätetyn sivistys- ja kirjastotoimen johtajan viran vuoksi. Sopimusneuvottelut Palveluyhtiö Viisareiden kanssa olivat kesken, kun talousarviota laadittiin, tämän vuoksi kaikkiin kustannuksiin ei osattu täysimääräisesti varautua.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kirjaston toimintoja joudutaan sopeuttamaan uusiin, pienempiin tiloihin, kun uusi koulu- ja kirjastorakennus otetaan käyttöön vuoden 2026 alussa. Kirjasto- ja kulttuurityön resursointi ratkaistava.



2.7 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin, 650)

2.7.1 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue, 651)

Tulosalueen toiminnot

660 Hallinto

670 Ympäristöterveysvalvonta

680 Eläinlääkintähuolto

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, zoonoosien ja eläintautien ennaltaehkäisy sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluu kansanterveyslaissa määriteltyjen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukainen kunnille kuuluva valvonta. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. seuraavat:

- toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus
- valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta)
- luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset
- valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta
- näytteenotto tarvittaessa
- lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten ja kieltojen sekä kieltopäätösten ja väliaikaisten toimenpidekieltojen antaminen
- lausuntojen antaminen (esimerkiksi kaavaehdotuksista tai ympäristö- ja rakennusluvista) sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset
- varautuminen häiriötilanteisiin sekä epidemiaselvitykset
-

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen sekä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

Tehtävä kattaa:

- peruseläinlääkäripalvelut
- kiireellisen eläinlääkäriavun
- eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan
- lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen ympäristölupaprosessissa
- eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan



- eläintenpidon terveydellisen valvonnan
- eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen
- eläinsuojelun.

Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suurelänpäivystys) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue.

Ympäristöterveysvalvonta:

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020–2024 päättyi vuoteen 2024. Vuosille 2025–2028 julkaistiin uudet valtakunnalliset valvontaohjelmat syksyn 2024 aikana, valvontasuunnitelma jouduttiin päivittämään laajasti uusien valtakunnallisten valvontaohjelmien mukaiseksi. Valvontaohjelma oli kuntien ja alueen asukkaiden kommentoitavana marraskuussa 2024. Kommentteja saatiin muutamia, kaikki koskivat tuulivoiman huomioimista ympäristöterveysvalvonnassa. valvontasuunnitelmaa päivitettiin kommenttien pohjalta. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnitteleman osuus, esim. asumisterveys- ja sisäilma-asiat, erilaiset häiriötilanteet sekä asiakasyhteydenotot ja lausuntopyynnöt, vaativat kiireellisiä toimenpiteitä ja tehtävien priorisointia.

Aluehallintovirasto toteutti Tervon kunnan ympäristöterveyspalveluihin Arviointi ja Ohjaus -käynnin marraskuussa 2024. Ohjauskäynnillä käytiin laajasti läpi AVI:n havaintoja yksikön toimintatavoista, valvonnasta, valvonnan kattavuudesta ja raportoinnista. Ohjauskäyntiin valmistautuminen vaati valvontayksiköltä resursseja. Lopputuloksena AVI totesi, että valvontayksikön kokonaistilanne on parantunut viime vuosina.

Ympäristöterveysjohtajan puuttuminen helmi-toukokuussa 2024 on vaatinut yhden ympäristöterveystarkastajan resurssin tältä aikaväliltä. Lisäksi resurssipuutetta on aiheutunut vakituisten viranhaltijoiden pitkistä poissaoloista sekä sijaisten lyhyemmistä poissaoloista. Sijaisia on käytetty vuoden 2024 aikana useissa pätkissä, siten että jokaiselle sijaiselle on osoitettu selkeä valvontakohdepaketti tarkastettavakseen. Kokonaisuudessaan tarkastajaresurssia on vuoden aikana ollut suunniteltua vähemmän, mutta toiminnalliset tavoitteet on silti saatu toteutettua hyvin.

Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin on lisännyt valvontatyön vaatimaa resurssia. Tervon kunnan ympäristöterveyspalveluiden toiminta-alueen erityispiirteenä on erityisesti mansikanviljely, merkittävä osa kotimaisesta mansikasta kasvatetaan tällä alueella. Suonenjoen mansikalla on nimisuojustatus, joka lisää nimitystä käyttävien tilojen valvontamääriä. Marjatilojen elintarvikevalvonta sekä poimijoiden asumisolosuhteiden valvonta on todettu alueellisiksi erityispiirteiksi; tämä huomioitiin kesällä 2024 ottamalla loppukesäksi projektityöntekijä tarkastamaan nimenomaan mansikkatiloja sekä erityisesti Suonenjoen mansikka-nimisuojaan liittyviä asioita. Vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa oli 65 marjatilojen tarkastusta, joiden tarkastaminen vakituksella henkilökunnalla osoittautui mahdottomaksi mm. loma-aikojen takia. Marjatilat käytiin läpi ja niistä nostettiin tarkastettaviksi 33 kpl.



Suonenjoen mansikka -nimisuojan valvontaan on panostettu vuoden 2024 aikana myös pitämällä useita yhteistyöpalavereja, joissa on ollut mukana Suonenjoen marjanviljelijäyhdistyksen edustajia, useita nimisuoja hakeneita mansikanviljelijöitä ja viranomaispuolelta myös Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuollon sekä Ruokaviraston edustus. Näillä yhteistyöpalavereilla haettiin linjauksia nimisuojan valvonnan toteuttamiseen. Keskustelujen pohjalta laadittiin valvontayksikkömme käyttöön ohjelomakkeet nimisuojan rekisteröimisestä sekä ohjeistus viljelijöille nimisuojan toteuttamisesta alkutuotannossa lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Terveystensuojeluvalvonnan puolella erityispiirteenä on valvonta-alueella sijaitsevien vesiosuuskuntien runsas määrä, osuuskuntia on yli 20 kappaletta. Talousvesilainsäädäntö on muuttunut viime vuosina merkittävästi, ja etenkin vapaaehtoisvoimin toimivien pienten vesiosuuskuntien osaamistaso ei enää vastaa nykytilainsäädännön vaatimuksia. Erityisesti riskiarvioiden, näytteenottosuunnitelmien sekä varautumissuunnitelmien laatimisen ohjaaminen vaatii runsaasti työaikaa valvontaviranomaiselta. Vuoden 2024 osalta työaikaa pystyttiin osoittamaan vesilaitosvalvontaan hyvin, ja valvonta toteutui valvontasuunnitelman mukaisesti. Vesilaitosten ohjaukseen ja neuvontaan käytettiin yhden ympäristöterveystarkastajan työaika.

Elintarvikelain mukaisen laitosten valvonnan resurssia on sopimusperusteisesti varmistettu ostamalla laitosten valvonta (50 % 1 htv) 1.9.2023- 31.8.2024 Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuollolta valvontaeläinlääkärin puuttuessa. Ympäristöterveysjohtaja otti laitosten valvonnan tehtäväkseen 1.9.2024 alkaen.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osalta. Valvontaeläinlääkärin viran täyttäminen ja tarvittavan lisäresurssin saaminen pyrittiin toteuttamaan alkuvuodesta 2024, siinä kuitenkaan onnistumatta. Valvontaeläinlääkärin virka laitettiin uudelleen hakuun kesäkuussa 2024. Virka täytettiin syyskuun alussa, mutta tehtävään valitun henkilön virkasuhde jouduttiin päättämään koeaikapurkuna 18.11.2024. Vuoden 2024 aikana valvontaeläinlääkärin tehtävät on pyritty hoitamaan olemassa olevalla praktikkoresurssilla, osoittamalla praktikkoille ns. toimistopäiviä, jolloin heillä ei ole vastaanottovelvoitetta. Toimistopäivinä praktikot ovat voineet tehdä eläinsuojeluvalvontaa, Ruokaviraston ohjeistamaa elintarvike- ja eläintautivalvontanäytteenottoa, maitohygieniatarkastuksia sekä muita AVI:n ja Ruokaviraston määrittämiä valvontatehtäviä. Praktikoille kohdistunut eläinten hyvinvoinnin valvonta on lisännyt merkittävästi tarvetta sijaisille.

Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle, mitä on saatu toteutettua päivystysjärjestelmän uudelleen organisoinnilla. Työjärjestelyissä on edelleen otettu huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoidto kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Lisäksi tällä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta. Vuoden 2023 alusta lähtien eläinlääkärisopimuksessa on ollut voimassa pakollinen viikoittainen lepopäivä, tämä vaikuttaa päivystys- ja läsnäololistojen laatimiseen ja siksi on ehdottoman tärkeää, että henkilöstömäärä on riittävä koko alueella.



Johtajaresurssin puute aikavälillä helmi-toukokuu 2024 on vaikuttanut sijaisten määrään, sillä yksi praktikko on tehnyt 20 % työpanoksella esimiestehtäviä. Valvontaeläinlääkärin ja ympäristöterveysjohtajan puuttuminen vuoden 2024 aikana on kuitenkin aiheuttanut merkittävän kustannussäästön. Ympäristöterveysjohtajan tehtävässä toiminut henkilö irtisanoutui helmikuusta alkaen, ja rekrytointiprosessi vaati aikaa useamman kuukauden. Uusi ympäristöterveysjohtaja aloitti 1.6.2024. Rekrytointiprosessit ovat lisänneet mm. ilmoituskuluja sekä vaatineet resursseja sijaisilta.

Vuoden 2024 aikana on saatu hyvin rekrytoitua pitkäaikaisia sijaisia, mikä vaikutti positiivisesti vakituisen henkilöstön jaksamiseen. Hyvä sijaistilanne on myös mahdollistanut eläinlääkintähuollon vastaanottokäyntien sekä tiettyjen valvontatehtävien hoidon edellisvuotta paremmin. Eläinlääkäreiden vuosilomia ja päivystysvapaita pystyttiin pitämään edellisvuosia paremmin. Vakinaisten viranhaltijoiden palkkakustannus on edellisvuoden tasolla. Sijaisten palkkojen kustannuksia on nostettu. Eläintenhoitajien palkkoja oli budjetoitu vuodelle 2024 hieman edellisvuotta enemmän. Eläintenhoitajaresurssi toteutui vuoden 2024 aikana vajaana. Suonenjoella toiminut osa-aikainen eläintenhoitaja irtisanottiin maaliskuussa 2024 tehtävämuutosten takia. Pielaveden yhteisvastaanoton eläintenhoitaja irtisanoutui syyskuussa 2024, loppuvuoden aikana hoitajaresurssia paikattiin lyhytaikaisilla sijaisuuksilla.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	1.1.-31.12.2024
Ympäristöterveysvalvonta		
Väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa Valvonnan vaikuttavuuden edistäminen.	Riskiperusteisen kohdekohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja suunnitelman mukaiset valvontatoimet.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2024 on hyväksytty ympäristöterveyslautakunnan kokouksessa 23.11.2023 §28
	Toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus.	Toiminnanharjoittajille on annettu ohjausta ja neuvontaa yhteydenottojen perusteella. Ohjausta ja neuvontaa annetaan runsaasti ja siihen panostetaan.
	Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen. Tiedotuksen ja yhteydenpidon parantaminen alueen väestöön.	Tiedottamista on suunniteltu vuoden 2024 aikana. Tiedottamista tapahtuu kuntien toimijoiden ja ympäristöterveydenhuollon välillä säännöllisesti, pääsääntöisesti sähköpostitse tai puhelimitse. Valvontasuunnitelma 2025–2028 ollut alueen asukkaiden kommentoitavana marraskuussa 2024.
	Viranomaisyhteistyö ja yhteistyö muiden valvontayksiköiden kanssa	Ympäristöterveysvalvonta on osallistunut monipuolisesti erilaisiin yhteistyökokouksiin muiden



		valvontayksiköiden ja viranomaisten kanssa. Alueen sisällä kuntien ohjaavat- ja kohdekohtaiset sisäilmatyöryhmät. Ympäristöterveydenhuollon tilannekuva Avin vetämänä säännöllisesti. Vesihuollon yhteistyöryhmät (ELY). Itä-Suomen vesihuoltovalvojien yhteistyöryhmä. 3.5.24 Siunsoten kokoon kutsuma asumisterveysvalvojien yhteistyökokous. Pohjois-Savon ympäristöterveysjohtajien yhteistyökokoukset. Seutuseminaari Pohjois-Savon valvontayksiköiden kanssa. SAVO24 -valmiusharjoitus
Alan muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvonnassa.	Valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmän (VATI) käyttö.	VATIn käyttöä on tehostettu vuoden 2024 aikana. Yhteydenottojen kirjaamista on lisätty. Laskutustietojen oikeellisuus ja päivitykset vaativat työaikaa vuosittain, jotta perusmaksut saadaan kerättyä täysimääräisinä. Etl- ja Tsl perusmaksut sekä Tupl -myyntipaikkakohtaiset vuosimaksut on laskutettu keväällä 2024.
	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen. Kouluttautumismahdollisuus kaikille vuosittain järjestettäviin koulutuksiin ja seminaareihin.	Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua haluamiinsa koulutuksiin koulutusmäärärahojen puitteissa. Ruokaviraston, Avin, Valviran ja muiden virastojen järjestämiin ilmaisiin koulutuksiin kannustetaan osallistumaan. Henkilöstö on osallistunut vuoden aikana pääsääntöisesti ilmaisiin koulutuksiin, lisäksi loppuvuodesta mm. valtakunnalliset syyspäivät ja sisäilmapaja toteutuivat lähikoulutuksina. On osallistuttu mahdollisuuksien mukaan mm. Ruokaviraston



		valvontaverkoston tapaamisiin, AVI:n järjestämiin sisäilmastoklinikoihin sekä Terveet Tilat -verkoston tapaamisiin. Ympäristöterveysjohtaja on osallistunut Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kokonaisuudistuksen valmisteluun useissa työryhmissä.
Valvonnan tasapuolisuus.	Valvontakohdetietojärjestelmän tietojen päivittäminen.	Valvontakohdetietojärjestelmän tiedot on pidetty ajan tasalla. Tiedot toimipaikkojen aloittamisesta, lopettamisesta ja muutoksista kirjataan heti kun ne saadaan tiedoksi. Puuttuvia tietoja kysellään toimijoilta. Toimipaikkoja on lopettanut ja toimijoita vaihtanut tavanomaista enemmän kuluneen vuoden aikana. Alkutuotannon osalta marjanviljelyn sekä maitotilojen tiedot on päivitetty 2024.
	Riskiperusteisen valvonnan korostaminen.	Riskiperusteisesti on tarkastettu erityisesti marjatileja sekä Suonenjoen Mansikka -nimisuojuustuotteiden tuotantoa. Riskiperusteisuutta on myös mietitty vahvasti valvontakohteiden tarkastuksia suunniteltaessa. Erityisesti sijaisille on kohdennettu kohteita, joiden valvonnalla on suurin kiire. Tarkastusvelkaa on korjattu erittäin hyvin. AVI:n AJO-käynnillä saatu ohjausta riskiperusteisuudesta ja valvonnan toteuttamisesta.
Toimiva työyhteisö.	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätyövoiman tarpeen huomioon ottaminen.	Ympäristöterveysjohtajan virkaa on hoidettu OTO:na kevään rekrytointiprosessin ajan. Sijaisia on palkattu vakituisen henkilöstön pidempien virkavapaiden ajaksi. Kesäkaudelle on palkattu määräaikainen työntekijä paikkaamaan yllättävää pitkää ympäristöterveystarkastajan virkavapautta. Sijaisia on vuoden 2024 aikana ollut neljä eri henkilöä.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen ja yhteistyön mahdollistaminen muiden valvontayksiköiden kanssa.	Osallistuttu useisiin yhteistyötapaamisiin muiden valvontayksiköiden kanssa. Mm. Pohjois-Savon



	Mahdollisuus osallistua suunnitteluun muodostettaessa suurempia palveluysiköitä tulevaisuudessa.	ympäristöterveydenhuollon johtajien yhteistyökokouksiin sekä säännöllisesti pidettäviin AVI:n vetämiin vesihuollon sekä ympäristöterveydenhuollon tilannekuvapalavereihin. Joulukuussa 2024 lähdetty mukaan Pohjois-Savon viranomaisyhteistyötä selvittävään hankkeeseen.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevien palveluysiköiden muodostumisen yhteydessä.	Resurssien turvaamisesta on pidetty huolta toimintaa suunniteltaessa.

Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon, eläinsuojeluvalvonnan, zoonoosien, eläintautien vastustamisen, ja ennaltaehkäisemisen sekä alkutuotannon terveydellisen ja elintarviketurvallisuuden valvonnan toteuttaminen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen. Valvontatehtävien organisointi ja delegointi praktikoille valvontaresurssinollessa riittämätön.	Valvontaeläinlääkäriä ei ole saatu rekrytoitua ennen 1.9.2024. Valitun VELL:in työsopimus purettiin koeajalla 18.11.24. Eläinsuojeluvalvonta on delegoitu praktikoille, hyödyntäen ns. toimistopäiviä.
	Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto. Zoonoosien tiedostaminen ja niistä tiedottaminen ja huomioiminen entistä paremmin eläinlääkintätyössä ja neuvonnassa.	NASEVA ja SIKAVA-käynnit on suunniteltu ja toteutettu suunnitelman mukaisesti sopimustiloille.
Palveluiden parantaminen, työhyvinvoinnin edistäminen, henkilöresurssien ja ajankäytön tehostaminen.	Uuden eläinlääkintäohjelmiston käyttöönotto ja täysipainoinen hyödyntäminen.	KliniQ -ohjelmisto on otettu täysimääräisesti käyttöön vuoden 2023 lopussa. Käyttöä on tehostettu vuoden 2024 aikana.
	Avustajan/avustajien toimenkuvan selkiyttäminen, vakiinnuttaminen ja hyödyntäminen osana koko työyhteisöä	Avustajan toimenkuvan selkiyttäminen on työn alla. Toimintatapoja Pielaveden yhteisvastaanotolla käyty läpi vuoden 2024 aikana. Työ jatkuu.
	Valvontaeläinlääkäriyhteistyön kehittäminen ja jatkaminen Siilinjärven kanssa.	Valvontaeläinlääkäriyhteistyötä ei ole saatu edistettyä vuoden 2024 aikana.
Kustannusten hallinta	Klinikkamaksun käyttöönoton ja sen vaikutusten selvittäminen	Klinikkamaksun käyttöönottoa on suunniteltu, mutta asia ei ole edennyt. Odotetaan eläinlääkintähuoltolain muutosta.



Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen täyttämällä avoimet virat ja sijaisjärjestelyin tarpeen mukaan. Sijaisten rekrytoinnin, perehdyttämisen ja yhteydenpidon kehittäminen	Pyritty turvaamaan sijaisjärjestelyin riittävä henkilöstötarve. Tässä on onnistuttu vuonna 2024 hyvin. Perehdyttämiseen luotu toimintamallit ja käytetään ns. tutor -kollegaa etenkin kandiin apuna.
	Pielavesi-Keitele-alueen toiminnan ja yhteisvastaanoton kehittäminen	Yhteisvastaanoton toimintaa on pyritty kehittämään. Keväällä 2024 ilmenneisiin ilmapiirihaasteisiin on reagoitu esimiehen säännöllisillä käynneillä yhteisvastaanotolla kesäkuusta -24 alkaen. Työnohjausta hankittu loppuvuodesta.
	Yhteisöllisyyden, yhteistyön ja tiedonkulun lisääminen koko työyhteisön välillä.	Yhteiset Teams-palaverit säännöllisesti joka toinen perjantai. Työnohjauksen tarjoaminen kaikille eläinlääkäreille.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen ja vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevaisu palveluyksiköiden muutoksissa	Huolehditaan avoimien virkojen täytöstä ja sijaisten hankinnasta. Henkilökunta pidetään ajan tasalla muutossuunnitelmista ja heille varataan mahdollisuus tulla kuulluksi.



Toiminta ja tunnuslukuja

Ympäristöterveysvalvonta	TP 2023	TA 2024	Toteuma 1.1.-30.6.24
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	81	160	156 (98 %)
Suunnitelman ulkopuoliset ETL:n tarkastukset	8	20	2 (10 %)
Muu ETL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	318	160	202 (126 %)
Valvontasuunnitelman mukaiset EtL:n maitohygieniatarkastukset	5	20	19 (95 %)
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	94	90	103 (114 %)
Suunnitelman ulkopuoliset TsL:n tarkastukset	33	50	25 (50 %)
Muu TsL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	290	400	255 (64 %)
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	23	20	21 (105 %)
Suunnitelman ulkopuoliset TupakkaL:n tarkastukset	0	10	0 (0 %)
Muu TupakkaL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	14	10	3 (0 %)
Eläinlääkintähuolto	TP 2023	TA 2024	Toteuma 1.1.-30.6.24
Hyötyeläinkäynnit virka-aikana *	1370	1500	2037 (136 %)
Ei-hyötyeläinkäynnit virka-aikana	4438	4900	6119 (125 %)
Hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	284	300	415 (138 %)
Ei-hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	505	560	463 (82 %)
Eläintautivalvonta suoritteet	19	15	11
Eläinsuojeluvalvonta/ suunniteltu valvonta ilmoituksen varaisissa kohteissa	2	25	3
Eläinsuojeluvalvonta/ suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset (eläinsuojeluilmoitukset)	20	50	27
Vapaaehtoiin terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen. (%)	83	100	90

*Eläinlääkintähuollon hyötyeläin- sekä ei-hyötyeläinkäyntimäärät sekä arviot sisältävät myös Kuopion kaupungille Karttulassa tehdyt arki- ja päivystyskäynnit. Eläinlääkintähuollon uusi ohjelmisto otettiin käyttöön vuoden 2023 lopussa, joten tämä tilinpäätös on ensimmäinen, johon lukuja on haettu uudesta



ohjelmasta. KliniQ -eläinlääkintäohjelmassa raportointi jakaa käynnit vastaanottokäynteihin ja sairausmatkoihin.

Terveysvalvonnan puolella valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia on kokonaisuudessaan (Etl + Tsl + Tupl) suunniteltu tehtävän 270 Kpl, toteuma 1.1.-31.12.2024 on 280 tarkastusta (103 %). Erilaisia toiminnan aloitukseen ja lopettamiseen liittyviä ilmoituksia käsiteltiin vuoden aikana 116 kpl.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Alkuvuoden selkeä resurssivaje terveysvalvonnassa johtajapuutteen takia sekä osittainen resurssivaje eläinlääkinnässä mm. valvontaeläinlääkäri puutteen vuoksi.

-Osaavan ja vastuullisen henkilöstön rekrytointiongelmia.

b) johtamisjärjestelmän riskit

-Henkilöstön poissaoloja korvataan OTO:na tehtävänä työnä olemassa olevan henkilöstön voimin. Kuormittaa henkilöstöä ja vaikuttaa suunnitelmallisen valvonnan toteumaan.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset eivät ole kaikin osin kirjallisina ja ajan tasalla.

- ICT-järjestelmän haavoittuvuus ja inhimilliset virhetoinnot.

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahd. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät kustannukset, ei voida varautua / ei varsinaista puskuria / ei ”korvamerkittyä” määrärahaa.

- Eläinlääkintähuollossa päivystyskorvauksissa voi olla huomattavaa vaihtelua. Tilanteessa, jossa ei saada riittävästi sijaisia, joudutaan maksamaan moninkertaisia korvauksia. Myös osalle sijaisista joudutaan maksamaan korotettuja korvauksia, jotta he ovat käytettävissä. Sijaisen käyttäminen kuitenkin säästää vakituisten henkilöstön voimavaroja perustyöhön.

e) omaisuusriskit

- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja –tehtäviin

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit

- Mahdolliset muutokset toimintaympäristössä saattavat aiheuttaa ainakin väliaikaista kuormitusta henkilöstössä, muutosten vaikutusta kokonaisuudessaan on mahdotonta arvioida.

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys - osaavan, vastuuntuntoisen ja ammattitaitoisen työvoiman saanti on haastavaa. Työssä jaksaminen voi kärsiä resurssipuutteesta.

- Johtamisen järjestelmä tuo riskin resurssien ollessa rajalliset.



h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetään, hyväksytetään lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille tiedoksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 1.1-31.12.2024

YMPÄRISTÖTER- VEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviom uutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	1.657.966,00			1.659.966,69	-2.030,69	100,1
Toimintamenot	-1.696.130,00			-1.652.100,20	-44.029,80	97,4
Toimintakate	-38.164,00			7.896,49	-46.060,49	-20,7
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-80.220,00			-185.840,29	105.620,29	231,7

=valtuustoon nähden sitovat erät



2.8 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2024							
TERVON KUNTA		Talousarvio	TA-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	%
		2024	muutos	muutoksen jälkeen	2024		
Sisäiset+ulkoiset							
Toimintatuotot							
Myyntituotot	+	1 927 651		1 927 651	1 935 487,22	7 836,22	100,4
Maksutuotot	+	110 200		110 200	123 364,01	13 164,01	111,9
Tuet ja avustukset	+	15 800	28000	43 800	94 535,29	50 735,29	215,8
Muut toimintatuotot	+	400 400	-2500	397 900	458 858,39	60 958,39	115,3
Toimintatuotot yht.		2 454 051	25500	2 479 551	2 612 244,91	132 693,91	105,4
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-	3 375 270	-77 405,00	3 452 675	3 348 876,45	-103 798,55	97,0
Palvelujen ostot	-	1 780 626	-37 466,00	1 818 092	1 852 491,06	34 399,06	101,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-	272 940	-23 000,00	295 940	305 335,79	9 395,79	103,2
Avustukset	-	233 000	17 500,00	215 500	205 830,31	-9 669,69	95,5
Muut toimintakulut	-	430 040	-1 500,00	431 540	557 494,46	125 954,46	129,2
Toimintakulut yht.		6 091 876	-121 871,00	6 213 747	6 270 028,07	56 281,07	100,9
TOIMINTAKATE		-3 637 825	-96 371,00	-3 734 196	-3 657 783	76 412,84	98,0
* Verotulot	+	3 118 000		3 118 000	3 336 299,42	218 299,42	107,0
* Valtionosuudet	+	700 000		700 000	757 412,00	57 412,00	108,2
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	+	7 000		7 000	11 402,11	4 402,11	162,9
Muut rahoitustuotot	+	314 000		314 000	508 267,64	194 267,64	161,9
* Korkokulut	-	84 050		84 050	104 584,48	20 534,48	124,4
Muut rahoituskulut	-	10 000		10 000	6 368,12	-3 631,88	63,7
Rahoitustuotot ja -kulut yht.		226 950		226 950	408 717,15	181 767,15	180,1
VUOSIKATE		407 125	-96 371	310 754	844 645	533 891,41	271,8
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-	414 215		414 215	407 144,84	-7 070,16	98,3
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		414 215		414 215	407 144,84	-7 070,16	98,3
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	+/-	-7 090	-96 371	-103 461	437 500,57	540 961,57	-422,9
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8 100		8 100	18 341,64	10 241,64	226,4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		1 010	-96 371	-95 361	455 842,21	551 203,21	-478,0
* Sitovat määrärahat ja tuloarviot							



2.9 Investointiosan toteutumisvertailu

Kunnanhallitus

<i>Investointi</i>		TA 2024	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2024	Poikkeama € talousarvioon	Poikkeama % talousarvioon
Kiinteä omaisuus	Menot						
	Tulot	220 000,00	-190 000,00	30 000,00	91 395,66	-61 395,66	305 %
	Nettomeno	220 000,00	-190 000,00	30 000,00	91 395,66	-61 395,66	
Osakkeet ja osuudet	Menot		-2 500,00	-2 500,00	-2 500,00	2 500,00	100 %
	Tulot	130 000,00			195 728,19	-65 728,19	150,6 %
	Nettomeno	130 000,00	-2 500,00	127 500,00	193 228,19	-65 728,19	151,6 %
Muut pitkävaikutteiset menot	Menot	-50 000,00	50 000,00		0,00		
	Tulot						
	Nettomeno				0,00		
Kiinteistöjen peruskorjaukset	Menot	-200 000,00	105 000,00	-95 000,00	103 962,38	8 962,38	109 %
	Tulot						
	Nettomeno	-200 000,00	105 000,00	-95 000,00	103 962,38	8 962,38	109 %

Talousarviossa 2024 asetettu tavoite: Kiinteän omaisuuden myynti: 1 omakotitalo Allaalta, ei toteutunut.

Myyty määräalat kiinteistöiltä 844–400–14–5 ja 844–406–2–69

Sulautumissopimuksen mukainen tasevastuun siirto Tervon Kehitykselle, päiväkodin lattiaremontti sekä Terveysaseman kattoremontti.

Osakkeet ja osuudet: ostettu Servican osakkeet (2500 €) ja Palveluyhtiö Viisarit Oy palautti sijoitettua vapaata pääomaa 67 500 €, myyty Asunto Oy Talluskylän Kuuselanrannan sekä Asunto Oy Tervon Valkeakankaan osakkeet.

Muut pitkävaikutteiset menot: Asianhallintajärjestelmän hankinta ja kotisivu-uudistus ei toteutunut, siirretty vuodelle 2025.

Kiinteistöjen peruskorjaus: toteutunut uuden koulun suunnittelu ja rakentaminen, Mantun katon korjaus siirretty vuodelle 2025



Julkinen käyttöomaisuus

Investointi		TA 2024	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2024	Poikkeama € talousarvioon	Poikkeama % talousarvioon
Ulkoilureittien kehittäminen	Menot	-28 000,00	28 000,00	0,00			
	Tulot						
	Nettomeno						
Kevyen liikenteen väylä 551 seututielle	Menot	-35 000,00	35 000,00	0,00	0,00		
	Tulot						
	Nettomeno						
Leikkikentät	Menot	-30 000,00	30 000,00	0,00			
	Tulot						
	Nettomeno						

Ulkoilureittien kehittäminen hanketyönä toteutuu vuoden 2025 puolella rahoituspäätöksen viivästymisen vuoksi.

Investoinnit yhteensä

Investointi		TA 2024	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2024	Poikkeama € talousarvioon	Poikkeama % talousarvioon
Yhteensä	Menot	-343 000,00	250 500,00	-92 500,00	-106 462,38	13 962,38	115,1
	Tulot	350 000,00	-190 000,00	160 000,00	287 123,85	127 123,85	179,5
	Nettomeno	7 000,00	60 500,00	67 500,00	180 661,47	113 161,47	267,6



2.10 Rahoitusosan toteutumisvertailu

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU							
TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2024							
TERVON KUNTA		Talousarvio	TA-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	
		2024	muutos	muutoksen	2024		%
				jälkeen			
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	+/-	407 125	-96 371	503 496	844 645,41	341 149,41	167,8
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	0		0	-5 117,81	-5 117,81	
Toiminnan rahavirta yhteensä		407 125	-96 371	503 496	839 527,60	336 031,60	166,7
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-	-343 000		-343 000	-106 462,38	236 537,62	31,0
* Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0		0	0,00	0,00	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	350 000		350 000	250 041,62	-99 958,38	0,0
Investointien rahavirta yhteensä		7 000		7 000	143 579,24	136 579,24	2051,1
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä		414 125		414 125	983 106,84	568 981,84	237,4
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
* Antolainasaamisten lisäys	-			0	0,00	0,00	
* Antolainasaamisten vähennykset	+	30 000		30 000	30 000,00	0,00	100,0
Antolainauksen muutokset		30 000		30 000	30 000,00	0,00	100,0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	500 000		500 000	500 000,00	0,00	
*Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-381 666		-381 666	-406 666,00	-25 000,00	106,6
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-			0	-148 365,29	-148 365,29	0,0
Yhteensä		118 334		118 334	-55 031,29	-173 365,29	-46,5
Oma pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	274 301,11	274 301,11	
Rahoituksen rahavirta yhteensä		148 334		148 334	249 269,82	100 935,82	168,0
				0		0,00	
Rahavarojen muutos		562 459		562 459	1 232 376,66	669 917,66	219,1
* Sitovat määrärahat ja tuloarviot							



2.11 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta		Sitovuus-	Määrärahat					Tuloarviot				
		taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muutos	Toteutus	Poikkeama	Alkuperäinen	TA:n	TA muutos	Toteutus	Poikkeama
		N/B	talousarvio	muutokset	jälkeen			talousarvio	muutokset	jälkeen		
KÄYTTÖTALOUSOSA (ulk. + sis.)												
100 KESKUSVAALILAUTAKUNTA												
101 Vaalit	B	15080		15080	11082	-3998	6000		6000	8945	2945	
120 TARKASTUSLAUTAKUNTA												
121 Tilintarkastus	B	13240		13240	19754	6514	0		0		0	
130 KUNNANHALLITUS												
131 Yleishallinto	B	849240	41200	890440	894218	3778	53575	6000	59575	79232	19657	
160 KHAL ELINKEINOJAOSTO												
161 Elinkeino toiminta	B	161030		161030	160092	-938	800		800	1779	979	
480 TEKNISET PALVELUT												
481 Tekniset palvelut	B	609255	7505	616760	782659	165899	524820	-2500	522320	584269	61949	
600 YMPÄRISTÖTOIMI												
601 Ympäristötoimi	B	182265		182265	177118	-5147	65700		65700	65740	40	
198 PERUSTURVALAUTAKUNTA												
199 Sosiaalipalvelut	B	0		0	1309	1309	0		0	6106	6106	
300 SIVISTYSLAUTAKUNTA												
301 Koulutustoiminta	B	1988141	64166	2052307	2087706	35399	90240	22000	112240	137725	25485	
361 Vapaa-aikatoiminta	B	577495	9000	586495	483989	-102506	54950		54950	68452	13502	
650 YMPÄRISTÖTERVEYS LAUTAKUNTA												
651 Ympäristöterveydenhuolto	B	1696130		1696130	1652100	-44030	1657966		1657966	1659997	2031	
YHTEENSÄ KÄYTTÖTALOUS			6091876	121871	6213747	6270027	56280	2454051	25500	2479551	2612245	132694
	Sitovuus-	Määrärahat						Tuloarviot				



		taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muuto- sten	Toteutu- ma	Poik- kea ma	Alkuperäinen	TA:n	TA muuto- sten	Toteutu- ma	Poikkeaa ma
		N/B	talousar- vio	muuto- kset	jälkeen			talousar- vio	muutoks- et	jälkee- n		
TUOSLASKELMAOS A			94050	0	94050	110952	1690 2	4139000	0	41390 00	4613381	474381
Verotulot		B						3118000		31180 00	3336299	218299
Valtionosuudet		B						700000		70000 0	757412	57412
Korkotuotot		B						7000		7000	11402	4402
Muut rahoitustuotot		B						314000		31400 0	508268	194268
Korkokulut		B	84050		84050	104584	2053 4					
Muut rahoituskulut		B	10000		10000	6368	- 3632					
INVESTOINTIOSA			343000	0	34300 0	106462	- 2365 38	350000	0	35000 0	287124	-62876
901 KUNNANHALLITUS			50000	0	50000	2500	- 4750 0	350000	0	35000 0	287124	-62876
902 Kiinteä omaisuus		B			0		0	220000		22000 0	91396	-128604
903 Osakkeet ja osuudet		B			0	2500	2500	130000		13000 0	195728	65728
904 Muut pitkävaikutteiset menot		B	50000		50000	0	- 5000 0					0
940 TEKINEN LAUTAKUNTA			293000	0	29300 0	103962	- 1890 38	0	0	0	0	0
941 Koneet ja kalusto		B			0	0	0					0
945 muut pitkävaikutteiset menot		B	0		0		0					0
955 Kiinteistöjen peruskorjaukset		B	200000		20000 0	103962	- 9603 8				0	0
965 Julkinen käyttöomaisuus		B	93000		93000	0	- 9300 0			0	0	0
		B			0		0					
RAHOITUSOSA			381666	0	38166 6	597231, 04	2155 65,0 4	530000	0	53000 0	530000	274301, 11
Antolainauksen muutokset					0		0					
Antolainasaamisten vähennykset		B			0	0	0	30000		30000	30000	0
Lainakannan muutokset					0		0			0		0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		B			0		0	500000		50000 0	500000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		B	381666		38166 6	406666	2500 0			0		0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		N			0	148365	1483 65			0		0



Tulorahoituksen korjauserät/Pakolliset varaukset				0	42200	4220 0,04			0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen				0		0			0	274301	274301
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		6 910 592,00	121 871,0 0	7 032 463,00	7 084 674,04	52 209, 04	7 473 051,00	25 500,00	7 498 551,00	8 317 051,11	818 500,11
1) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B= bruttomääräraha/-tuloarvio										-7 084 674,04	
									Rahavarojen muutos	1 232 377	



3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT				
TULOSLASKELMA (ulkoinen)			1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot				
	Myyntituotot	+	1 897 687,22	1 879 908,94
	Maksutuotot	+	122 240,68	92 541,83
	Tuet ja avustukset	+	94 535,29	108 400,35
	Muut toimintatuotot	+	447 319,51	506 569,48
	Yhteensä		2 561 782,70	2 587 420,60
	Valmistus omaan käyttöön	+		
Toimintakulut				
	Henkilöstökulut			
	Palkat ja palkkiot	-	-2 635 096,16	-2 609 055,44
	Henkilösivukulut			
	Eläkekulut	-	-616 625,81	-624 024,40
	Muut henkilösivukulut	-	-97 154,48	-105 342,53
	Palvelujen ostot	-	-1 814 000,22	-2 196 040,39
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
	Ostot tilikauden aikana	-	-305 335,79	-108 430,78
	Varastojen lisäys(+) tai vähennys(-)	+/-	0,00	0,00
	Avustukset	-	-205 830,31	-227 264,13
	Muut toimintakulut	-	-545 523,09	-466 692,68
	Yhteensä		-6 219 565,86	-6 336 850,35
	Toimintakate	-	-3 657 783,16	-3 749 429,75
	Verotulot	+	3 336 299,42	3 013 030,39
	Valtionosuudet	+	757 412,00	530 294,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
	Korkotuotot	+	11 402,11	10 170,04
	Muut rahoitustuotot	+	508 267,64	535 328,71
	Korkokulut	-	-104 584,48	-107 319,84
	Muut rahoituskulut	-	-6 368,12	-4 828,58
	Vuosikate		844 645,41	227 244,97
Poistot ja arvonalentumiset				
	Suunnitelman mukaiset poistot	-	-407 144,84	-297 746,79
Satunnaiset erät				
	Tilikauden tulos	+/-	437 500,57	-70 501,82
	Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	-/+	18 341,64	8 136,84
	Rahastojen lisäys(-), vähennys(+)	-/+		
	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	455 842,21	-62 364,98



3.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA			
		1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		844 645,41	227 244,97
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-5 117,81	199 200,00
	+/-	839 527,60	426 444,97
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-106 462,38	-207 374,62
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	250 041,62	0,00
	-/+	143 579,24	-207 374,62
Toiminnan ja investointien rahavirta		+/-	983 106,84
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys		0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	+	30 000,00	30 000,00
	+/-	30 000,00	30 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	500 000,00	500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-406 666,00	-441 666,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-148 365,29	-601 634,71
	+/-	-55 031,29	-543 300,71
Oman pääoman muutokset		0,00	-130 942,57
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	8 136,98	985,54
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	0,00	0,00
Saamisten muutos	+/-	91 709,16	74 451,52
Korottomien velkojen muutos	+/-	174 454,97	-545 873,59
	+/-	274 301,11	-470 436,53
Rahoituksen rahavirta		249 269,82	-1 114 679,81
Rahavarojen muutos		+/-	1 232 376,66
Rahavarojen muutos			
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		3 748 097,18	2 515 720,52
Rahavarat 1.1.		2 515 720,52	3 411 329,98
	+/-	1 232 376,66	-895 609,46



3.3 Tase

TASE			
VASTAAVAA		2024	2023
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	9 871 137,30	10 458 943,61
I	Aineettomat hyödykkeet	561 045,68	717 864,51
	Aineettomat oikeudet	7 521,20	25 986,94
	Muut pitkävaikutteiset menot	553 524,48	691 877,57
II	Aineelliset hyödykkeet	4 831 823,11	5 069 582,40
	Maa- ja vesialueet	1 992 231,27	1 999 751,56
	Rakennukset	1 844 039,55	2 070 476,52
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	847 991,70	946 819,97
	Koneet ja kalusto	11 485,03	20 421,17
	Keskeneräiset hankinnat	136 075,56	32 113,18
III	Sijoitukset	4 478 268,51	4 671 496,70
	Osakkeet ja osuudet	4 239 278,60	4 432 506,79
	Muut lainasaamiset	189 188,85	189 188,85
	Muut saamiset	49 801,06	49 801,06
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	16 024,28	15 724,91
	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	16 024,28	15 724,91
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 453 567,88	3 342 900,38
I	Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
	Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00
II	Saamiset	705 470,70	827 179,86
	Pitkäaikaiset saamiset	227 300,15	285 474,49
	Myyntisaamiset	21 054,00	22 011,00
	Lainasaamiset	90 000,00	120 000,00
	Muut saamiset	116 246,15	127 213,49
	Muut siirtosaamiset	0,00	16 250,00
	Lyhytaikaiset saamiset	478 170,55	541 705,37
	Myyntisaamiset	317 657,99	215 021,25
	Lainasaamiset	30 000,00	30 000,00
	Muut saamiset	81 669,11	63 236,27
	Siirtosaamiset	48 843,45	233 447,85
III	Rahoitusarvopaperit		
	Sijoitukset rahoitusinstrumentteihin	2 492 021,40	2 473 818,73
IV	Rahat ja pankkisaamiset	1 256 075,78	41 901,79
VASTAAVAA YHTEENSÄ		14 340 729,46	13 817 568,90
VASTATTAVAA		2024	2023
A	OMA PÄÄOMA	8 549 683,26	8 093 841,05
I	Peruspääoma	6 487 148,73	6 487 148,73
II	Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV	Muut omat rahastot	243 687,16	243 687,16
V	Ed. tilikauden yli / alijäämä	462 891,49	525 256,47
VI	Tilikauden yli / alijäämä	455 842,21	-62 364,98
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	153 054,56	171 396,20
	Poistoero	153 054,56	171 396,20
C	PAKOLLISET VARAUKSET	156 999,96	199 200,00
	Muut pakolliset varaukset	156 999,96	199 200,00
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	345 519,95	337 083,60
	Lahjoitusrahastojen pääomat	16 024,28	15 724,91
	Muut toimeksiantojen pääomat	329 495,67	321 358,69
E	VIERAS PÄÄOMA	5 135 471,73	5 016 048,05
I	Pitkäaikainen vieraspääoma	2 315 707,00	2 272 373,00
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 315 007,00	2 271 673,00
	Muut velat	700,00	700,00
II	Lyhytaikainen vieraspääoma	2 819 764,73	2 743 675,05
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	431 666,00	530 031,29
	Joukkovelkakirjalainat	1 500 000,00	1 500 000,00
	Saadut ennakot	0,00	0,00
	Ostovelat	222 536,38	126 619,35
	Muut velat	66 232,19	71 612,08
	Siirtovelat	599 330,16	515 412,33
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		14 340 729,46	13 817 568,90



3.4 Konsernilaskelmat

TERVON KUNTA KONSERNI
KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2024

KONSERNITULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
		(1000 eur)	(1000 eur)
Toimintatuotot	+	3 821	3 872
Toimintakulut	-	-7 283	-7 388
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	+/-	69	99
Toimintakate		-3 393	-3 417
Verotulot	+	3 336	3 013
Valtionosuudet	+	1 152	883
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	1	1
Muut rahoitustuotot	+	503	528
Korkokulut	-	-213	-216
Muut rahoituskulut	-	-10	-6
Vuosikate		1 376	786
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-780	-723
Omistuksen eliminointi	+/-	0	0
Arvonalentumiset	-	0	-723
Satunnaiset erät	+/-	1	0
Tilikauden tulos		597	63
Tilinpäätössiirrot	+/-	1	0
Tilikauden verot		-10	-10
Laskennalliset verot		0	0
Vähemmistöosuudet	+/-	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	588	53



KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA1.1.-31.12.2024
(1000 eur)1.1.-31.12.2023
(1000 eur)**Toiminnan rahavirta**

Vuosikate	+/-	1 376		786	
Satunnaiset erät	+/-	1		0	
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-/+	-10		-10	
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-74	1 293	41	817

Investointien rahavirta

Investointimenot	-	-407		-268	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4		0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	250	-153	146	-122
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-		1 140		695

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-	0		0	
Antolainasaamisten vähennys	+	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	500		693	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-671		-854	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-148	-319	-668	-829
Oman pääoman muutokset	+/-		-1		-121
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	10		1	
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	0		0	
Saamisten muutos	+/-	239		141	
Korottomien velkojen muutos	+/-	141	390	-599	-457
Rahoituksen rahavirta	+/-		70		-1 407
Rahavarojen muutos	+/-		1 210		-712

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	+	3 859		2 718	
Rahavarat 1.1.	-	2 649		3 430	
	+/-	1 210		-712	



TERVON KUNTA KONSERNI KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023	1000 eur	2024	2023
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	13 730	14 504	OMA PÄÄOMA	9 180	8 785
Aineettomat hyödykkeet	803	999	Peruspääoma	6 487	6 487
Aineettomat oikeudet	242	297	Arvonkorotusrahasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	561	702	Muut omat rahastot	372	380
Ennakkomaksut	0	0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	832	965
Aineelliset hyödykkeet	10 795	11 043	Tilikauden yli-/alijäämä	589	53
Maa- ja vesialueet	2 240	2 233			
Rakennukset	5 293	5 542	VÄHEMMISTÖOSUUDET	82	82
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 954	3 040			
Koneet ja kalusto	145	181	PAKOLLISET VARAUKSET	157	199
Muut aineelliset hyödykkeet	12	12	Eläkevaraukset		
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	151	35	Muut pakolliset varaukset	157	199
Sijoitukset	2 132	2 462	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	388	391
Osakkuusyhteisöosuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	2 035	2 365	VIERAS PÄÄOMA	8 860	8 997
Joukkovelkakirjalainasaamiset			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	4 858	5 063
Muut lainasaamiset	37	37	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	520	520
Muut saamiset	60	60	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 378	2 464
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 104	950
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	59	69	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 667	18 454
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 878	3 881			
Vaihto-omaisuus	1	1			
Saamiset	1 018	1 161			
Pitkäaikaiset saamiset	311	337			
Lyhytaikaiset saamiset	707	824			
Rahoitusarvopaperit	2 492	2 474			
Rahat ja pankkisaamiset	1 367	245			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 667	18 454			



4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

4.2 4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa ”suunnitelman mukaisten poistojen perusteet”.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase on laadittu kuntajaoston suositusten mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tervon kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2024 yhteensä 71 000 euroa. Tilinpäätöksessä 2024 on kirjattu Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautus muihin rahoitustuottoihin, 193 353,06 euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö maksoi kaikille kunnille TE-palvelu-uudistuksen muutokuluihin kertakorvauksen 24 000 euroa, joka on kirjattu valtiontukiin. Myös myyntivoittoa saatiin, kun Terveysaseman kattoremontin ja päiväkodin lattiaremontin tasevastuut siirtyivät Tervon Kehitys Oy:lle.



Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuistoa, jonka yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ei ole oikaistu konsernitilinpäätöksessä, koska tytäryhteisöt ovat tehneet poistot omien vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Asunto Oy Metsäparkki on fuusioitunut vuonna 2023 Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot Oy:n.



4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain ulkoiset erät

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6) ulkoiset erät				Konserni			
Tulosalue		2024	2023	2024	2023	2024	2023
101	Vaalit	8 944,80	3 031,20	8 944,80	3 031,20		
121	Tilintarkastus						
131	Yleishallinto	79 232,04	60 297,20	79 232,04	60 297,20		
161	Elinkeinotoiminta	1 779,13	59 013,60	17 391,93	75 874,56		
480	Tekniset palvelut	572 729,64	512 677,28	1 738 769,07	1 667 724,08		
601	Ympäristötoimi	65 656,94	58 687,84	65 656,94	58 687,84		
199	Sosiaalipalvelut	6 105,74	11 965,73	6 105,74	11 965,73		
295	Terveystoimi	0,00	102 726,42	0,00	102 726,42		
301	Koulutustoiminta	137 725,34	129 430,83	215 029,76	241 905,28		
361	Vapaa-aikatoiminta	29 612,38	28 599,58	29 612,38	28 599,58		
651	Ympäristöterveydenhuolto	1 659 996,69	1 620 990,92	1 659 996,69	1 620 990,92		
Toimintatuotot yhteensä		2 561 782,70	2 587 420,60	3 820 739,35	3 871 802,81		

Verotulojen erittely

Verotulojen erittely (7)		2024	2023
Kunnan tulovero		2 272 111,35	1 997 447,95
Osuus yhteisöveron tuotosta		361 611,88	411 102,20
Kiinteistövero		702 576,19	604 480,24
Muut verotulot			
Verotulot yhteensä		3 336 299,42	3 013 030,39

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely (8)		2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus		-65 122,00	-164 094,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus		751 692,00	658 008,00
Veromenetysten kompensatio		358 452,00	367 382,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet		-358 610,00	-331 002,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		71 000,00	
Valtionosuudet yhteensä		757 412,00	530 294,00

Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely (9)		2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot		159 216,40	86 843,15
Muiden palvelujen ostot		1 654 783,82	2 109 197,24
Kunnan palvelujen ostot yhteensä		1 814 000,22	2 196 040,39

Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei ilmoitettavaa



Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. (Kvalt. 13.11.2012 § 50) Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut pitoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:



<i>Aineettomat oikeudet</i>		5 vuotta	Tasapoisto
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		5-20 vuotta	Tasapoisto
Atk-ohjelmistot		4 vuotta	Tasapoisto
Laajakaista -hankkeet		20 vuotta	Tasapoisto
ICT-hanke 2015-2016		10 vuotta	Tasapoisto
Osakehuoneistojen peruskorjaus		10 vuotta	Tasapoisto
Rah.osuudet muiden yht. investointeihin		10 vuotta	Tasapoisto
Terveysaseman kattoremontti v. 2017		20 vuotta	Tasapoisto
Yrityspuisto Kiint. Oy peruskorjaus 2017-2019		20 vuotta	Tasapoisto
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>			
<i>Maa- ja vesialueet</i>		ei poistoja	
<i>Rakennukset</i>			
<i>Asuinrakennukset</i>		30-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset		47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut		40 vuotta	Tasapoisto
Puiset		35 vuotta	Tasapoisto
<i>Hallinto- ja laitusrakennukset</i>		20-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset		47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut		40 vuotta	Tasapoisto
Puiset		35 vuotta	Tasapoisto
<i>Tehdas- ja tuotantorakennukset</i>		20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset		30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut		25 vuotta	Tasapoisto
Puiset		20 vuotta	Tasapoisto
<i>Talousrakennukset</i>		10-20 vuotta	Tasapoisto
Kiviset		20 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut		15 vuotta	Tasapoisto
Puiset		10 vuotta	Tasapoisto
<i>Vapaa-ajan rakennukset</i>		20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset		30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut		25 vuotta	Tasapoisto
Puiset		20 vuotta	Tasapoisto
<i>Rakennusten arvonorotukset</i>		ei poistoja	
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>			
<i>Maa- ja vesirakenteet</i>			
Kadut, tiet		17 vuotta	Tasapoisto
Torit, puistot, leikkikentät		20 vuotta	Tasapoisto
Urheilukentät ja kuntopolut		20 vuotta	Tasapoisto
Muut maarakenteet		25 vuotta	Tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat		25 vuotta	Tasapoisto
Muut vesirakenteet (pienlaiturit, vesirak.)		10 vuotta	Tasapoisto
<i>Johtoverkostot ja laitteet</i>			
Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkko		35 vuotta	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus		15 vuotta	Tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset		10 vuotta	Tasapoisto
Maakaasuverkko		20 vuotta	Tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot		18 vuotta	Tasapoisto
Laitoskoneet- ja laitteet, sähkö-, vesi- yms.		18 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 vuotta	Tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet		10 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		12 vuotta	Tasapoisto
<i>Koneet ja kalusto</i>			
Kuljetusvälineet		8 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto		4 - 10 vuotta	Tasapoisto
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.			



Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset (12)					
				2024	2023
<i>Pelastustoimen varallaolokorvaus 1.1.</i>				199 200,00	0,00
	Lisäykset tilikaudella			0,00	199 200,00
	Vähennykset tilikaudella			-42 200,04	0,00
<i>Pelastustoimen varallaolokorvaus 31.12.</i>				156 999,96	199 200,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13)					
				2024	2023
<i>Muut toimintatuotot</i>					
	Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot			0,00	0,00
	Rakennusten luovutusvoitot			42 396,36	
	Muut luovutusvoitot				
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>				42 396,36	0,00
<i>Muut toimintakulut</i>					
	Maa- ja vesialueiden luovutustappiot				
	Rakennusten luovutustappiot				
	Muut luovutustappiot			79 478,59	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>				79 478,59	0,00

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14)				2024	2023
Satunnaiset tuotot					
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>				0,00	0,00
Satunnaiset kulut					
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>				0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15)					
				2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä				246 856,61	246 856,61
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä					
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä				618,44	618,44
<i>Yhteensä</i>				247 475,05	247 475,05

Erittely poistoeron muutoksista (16)					
				2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos (vähennys)				18 341,64	8 136,84
<i>Poistoeron muutokset yhteensä</i>				18 341,64	8 136,84



4.4 Tasetta koskevat liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa

Arvonkorotukset

		Kunta		Konserni	
Arvonkorotukset (18)		2024	2023	2024	2023
Osakkeet ja osuudet					
Arvo 1.1.		900 113,67	900 113,67	900 113,67	900 113,67
Arvonkorotukset					
Yhteensä		900 113,67	900 113,67	121 330,39	0,00

Savon Energiaholding Oy:n osakkeisiin on tehty arvonkorotus osakkeen verotusarvon perusteella varovaisuuden periaatetta noudattaen vuonna 2018. Tervon kunta omistaa Savon Energiaholding Oy:stä 1,71 % 5.412 osakkeella. Osakkeiden tasearvo on ollut 9.102,33 euroa. Yleisen tietämyksen, yhtiön hinnanmäärityksen Sähkönmyyntiyhtiö Väre Oy:n perustamisen yhteydessä ja yhtiön osinkohistorian perusteella on yhtiön osakkeisiin tehty arvonkorotus 168 euroa osakkeelta eli 900.113,67 euroa. Arvonkorotus on varsin varovainen, sillä osinkohistoria ja Väreeseen perustamisen yhteydessä esitetyt omistuksen arvot, viittaavat lähes viisinkertaiseen arvonkorotukseen. Tehdyn arvonkorotuksen jälkeen osakkeiden tasearvo on 909.216 euroa.



Pysyvät vastaavat

Pysyvät vastaavat (19)					Vuosi 2024		
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
	Aineettomat	Aineelliset hyödykkeet					
	hyödykkeet						
	Aineettomat	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät	Koneet ja	Kesken-	Yhteensä
	oikeudet/muut			rakenteet	kalusto	eräiset	
	pitkäv.menot					hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	717 864,51	1 999 751,56	2 070 476,52	946 819,99	20 421,17	32 113,18	5 787 446,93
Lisäykset tilikaudella	0,00		0,00	0,00	0,00	103 962,38	103 962,38
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00						0,00
Vähennykset tilikaudella	83 875,37	7 520,29	0,00	0,00			91 395,66
Siirrot erien välillä							0,00
Tilikauden poisto	72 943,46		226 436,97	98 828,29	8 936,14		407 144,86
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	561 045,68	1 992 231,27	1 844 039,55	847 991,70	11 485,03	136 075,56	5 392 868,79
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	561 045,68	1 992 231,27	1 844 039,55	847 991,70	11 485,03	136 075,56	5 392 868,79
Olennot lisäpoistot							
Koulu-kirjastorakennuksen poistosuunnitelmaa muutettu, poistetaan 31.12.2025 mennessä.							
Sijoitukset							
	Osakkeet ja Osuudet			Jvk-,muut laina- ja muut saamiset			
	Osakkeet	Kunta-	Muut	Saamiset	Saamiset	Saamiset	Yhteensä
	tytär-	yhtymä-	osakkeet ja	tytär-	kunta-	muut	
	yhteisöt	osuudet	osuudet	yhteisöt	yhtymät	yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	2 357 424,95	63 880,66	2 011 201,18	152 958,85	0,00	86 031,06	4 671 496,70
Lisäykset	0,00	0,00	2 500,00	0,00	0,00	0,00	2 500,00
Vähennykset *)	0,00	0,00	195 728,19	0,00	0,00	0,00	195 728,19
Hankintameno 31.12.	2 357 424,95	63 880,66	1 817 972,99	152 958,85	0,00	86 031,06	4 478 268,51
Arvonlennukset ja niiden palautukset		0,00					0,00
Arvonkorotukset			0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 357 424,95	63 880,66	1 817 972,99	152 958,85	0,00	86 031,06	4 478 268,51
Pysyvät vastaavat yhteensä							9 871 137,30
Poistamaton hankintameno 1.1.							9 558 829,25
Lisäykset tilikaudella							106 462,38
Rahoitusosuudet tilikaudella							0,00
Vähennykset tilikaudella							287 123,85
Siirrot erien välillä							0,00
Tilikauden poisto							407 144,86
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.							8 971 022,92
Arvonkorotukset							900 113,67
Kirjanpitoarvo 31.12.							9 871 136,59



Omistukset muissa yhteisöissä (20-22)				vuosi 2024		
Konserniyhteisöt	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus		
		omistus-	omistus-	omasta	vieraasta	tilikauden
Nimi		osuus	osuus	pää-	pää-	voitosta/
		%		omasta	omasta	tappiosta
				1000 €	1000 €	1000 €
Tytäryhteisöt:						
Kiint. Oy Tervon Vuokratalot	Tervo	100	100	169	596	35
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100	100	1 923	3 118	34
Osakkuusyhteisöt:						
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhd.)	Tervo	55,15	55,15	129	10	1
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli	Tervo	72,12	72,12	212	3	0
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30	30	179	137	69
Kuntayhtymät:						
Savon Koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,56	0,56	386	365	12
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,45	0,45	6	4	1
Yhteensä				3 004	4 233	152

Saamisten erittely (23)				
		2024		2023
		Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset			2 993,39	3 694,00
Lainasaamiset	90000,00	30 000,00	120000,00	30 000,00
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	16250,00	16 250,00	16250,00	16 250,00
Saamiset kuntayhtymiltä, jossa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset			0,00	0,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset			0,00	0,00

		Kunta		Konserni	
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24)		2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset:					
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä		0,00	16 250,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset:					
Tulojäämät:					
Kelan korvaus työterveyshuollosta		14 422,95	13 793,60	14 422,95	13 793,60
Ympäristöterv.huolto tasaus 2023		0,00	131 173,81	0,00	131 173,81
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä		16 250,00	16 250,00	0,00	16 250,00
Muut tulojäämät		18 170,50	55 980,44	18 170,50	55 980,44
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä		48 843,45	217 197,85	32 593,45	217 197,85



4.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely (25)		2024	2023
Peruspääoma 1.1.		6 487 148,73	6 487 148,73
Peruspääoma 31.12.		6 487 148,73	6 487 148,73
Arvonkorotusrahasto 1.1.		900 113,67	900 113,67
Lisäykset		0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.		900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot			
Elinkeinojen kehittämisrahaston pääoma 1.1.		243 687,16	243 687,16
Siirrot rahastoon tilikaudella			
Siirrot rahastosta tilikaudella			
Elinkeinojen kehittämisrahasto pääoma 31.12.		243 687,16	243 687,16
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		462 891,49	656 199,04
Ed.tilikauden virheen korjaus *)			-130 942,57
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.		462 891,49	525 256,47
Tilikauden alijäämä/ylijäämä		455 842,21	-62 364,98
Oma pääoma yhteensä		8 549 683,26	8 093 841,05

Poistoeron erittely (26)		2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		153 054,56	171 396,20
<i>Poistoero</i>		153 054,56	171 396,20

Pitkäaikaiset velat (27)		2024	2023
Lainat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, vuoden 2024 tilinpäätös= 1.1.2030 tai sen jälkeen erääntyvät.			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			
Kotimaisilta talletuspankeilta		225 000,00	0,00
Kuntarahoitus Oy		372 963,00	472 963,00
Lainat julkisyhteisöiltä			
Valtiolta			
Muilta sos.turvarahastoilta			
Yhteensä		597 963,00	472 963,00



Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista(28)				2024	2023
JVK-lainat					
- korko					
-vuotuinen lyhennys					
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuspainat				1 500 000,00	1 500 000,00
-korko % vaihtuva					
- erääntyvät 1.1.-31.12.					
Yhteensä				1 500 000,00	1 500 000,00

Pakolliset varaukset (29)				2024	2023
Muut pakolliset varaukset					
P-S pelastuslaitoksen varallaolokorvaus				156 999,96	199 200,00
Yhteensä				156 999,96	199 200,00

Vieras pääoma (30)				2024	2023
Lyhytaikainen vieraspääoma					
Velat tytäryhteisöille					
Ostovelat				40 712,65	4 814,98
Siirtovelat					
Muut velat					
Velat kuntayhtymille					
Ostovelat				0,00	0,00
Siirtovelat				0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä				40 712,65	4 814,98

Sekkilimiitti (31)				2024	2023
			Limiitti	Käytetty	Käytetty
Sekkilimiitti:					
Tervon Osuuspankki		450 000,00		0,00	148 365,29
Kuntatodistus:					
Kuntarahoitus Oyj		3 000 000,00		1 500 000,00	1 500 000,00

				Kunta		Konserni	
Erittely muista veloista (32)				2024	2023	2024	2023
Muut velat							
Muut velat							
Jäähileaseman panttimaksut		700,00		700,00		700,00	700,00
Liittymismaksut muut		0,00		0,00			
						120 630,39	119 575,00
Yhteensä				700,00	700,00	121 330,39	120 275,00



	Kunta		Konserni	
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33)	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat:				
Tuloennakot:			1 383,00	
Menojäämät:				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	420 472,75	388 130,61	461 519,85	388 130,61
Korkojaksotukset	13 823,94	8 423,35	38 219,08	8 423,35
Muut siirtovelat	165 033,47	118 858,37	173 861,91	202 207,47
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	599 330,16	515 412,33	674 983,84	598 761,43

Taseen ulkopuoliset erät	2024	2023
Taseeseen sisällyttämättömät huollettavien varat		
Huollettavien varat ja pääomat	0,00	0,00
Luokkien tilit	0,00	0,00

4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Pantit, kiinnitykset ja vakuudet (34–37)

Ei ilmoitettavaa.

Vuokravastuut (38) leasing	2024	2023
Vuokravastuut		
<i>Vuokravastuut yhteensä, vastuu voimassa 11.01.2026 asti</i>	171 045,72	349 218,35
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	171 045,72	171 045,72
- sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet		
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	9 419,22	17 292,31
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 455,48	10 731,32
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingv.		
Yhteensä	180 464,94	366 510,66
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.		



Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (39)					
				2023	2023
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset					
	Alkuperäinen pääoma		4 472 000,00		4 472 000,00
	Jäljellä oleva pääoma		2 414 469,00		2 663 614,00
Muut vastuusitoumukset (40)				2024	2023
Takaukset muiden puolesta					
	Alkuperäinen pääoma		330 000,00		330 000,00
	Jäljellä oleva pääoma		310 860,00		314 490,00
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.				2024	2023
	Kunnan osuus takauskeskuksen				
	-takausvastuista 31.12.		12 203 233,00		11 954 290,00
	-kattamattomista takausvastuista 31.12.		0,00		0,00
	Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus				
	-takauskeskuksen rahastosta 31.12.		13 095,00		9 516,00
				2024	2023
Jätekkukko Oy:n keskinäinen sopimus takausvastuista					
	Tervon kunnan osuus 1,4 %		29 837,00		33 566,00
Rakennusaikaiset ja takuuajaiset vakuudet					
				2024	2023
	Rakennusaikaiset vakuudet				
	Takuuajaiset vakuudet		0,00		0,00
Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt (41)					
Arvonlisäveron palautusvastuu *)				2024	2023
			69 217,64		100 114,04

*) palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen.



4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain (42)					
				2024	2023
Yleishallinto				5	7
Sosiaali- ja terveystoimi				0,0	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimi				31	31
Yhdyskuntapalvelut				3	3
Muut palvelut					
Ympäristöterveydenhuolto				19	19
Yhteensä				58	60

Henkilöstökulut (43)				2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan				3 348 876,45	3 328 273,14
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin				48 704,07	0,00
Yhteensä henkilöstökulut				3 397 580,52	3 328 273,14

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (44)					
	Puolue			2024	2023
	Keskusta			2 849,21	2 563,52
	Kokoomus			623,00	556,50
	Sosialidemokraatit			55,00	26,00
	Kristillisdemokraatit			255,75	176,75
	Perussuomalaiset			473,50	369,50
	Sininen Tulevaisuus ry			16,50	10,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä				4 272,96	3 702,27

Tilintarkastajan palkkiot (45)				2024	2023
Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy					
Tilintarkastuspalkkiot				10 542,95	6 526,30
Tilintarkastajan lausunnot				0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan avustaminen				4 878,10	6 776,09
Muut palkkiot					
Tilintarkastuspalkkiot yhteensä				15 421,05	13 302,39

4.7 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ei ilmoitettavaa.

4.8 Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Intressitahoilla tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on kunnan kanssa:

1. määräysvaltasuhteessa; tai 2. osakkuussuhteessa

Intressitahoihin luetaan lisäksi:



1. kunnanjohtaja
2. kunnanhallituksen jäsen ja varajäsen
3. kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat

Kunnanjohtajasopimus vuodelta 2022. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksesta siten, että mikäli irtisanoutuu tehtävästään vapaaehtoisesti, on hänellä oikeus saada 6 kuukauden kokonaispalkkaa vastaava korvaus. Tämä korvaus sisältää irtisanomisajan palkan.

Kunta on myynyt työpanosta Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle järjestelmäasiantuntijan työpanosta 6000 € (yhtiön tietosuojavastaava) sekä Tervon kehitys Oy:lle rakennustarkastajan työpanosta 13 845,10 € (yhtiön kaukolämpö- ja vesihuollon liiketoimintajohtaja). Kyseessä ovat konserniyhtiöt ja hinnat vastaavat palvelujen tuotantokustannuksia. Konsernin intressipiirin kanssa ei ole ollut muita liiketoimia.

4.9 Konsernin liitetiedot

Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset				
			2024	2023
Toimintatuotot		3 820 739		3 871 803
Toimintakulut		7 283 058		7 387 824

Valtionosuus				
Konsernissa lisäävät valtionosuutta ammattioppilaitosten saama yksikköhintarahoitukseen perustuva valtionosuus (Savon koulutuskuntayhtymä)				
			2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus		329 554,81		188 723,44
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus		751 692,00		658 008,00
Veromenetysten kompensatio		358 452,00		367 382,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet		-358 610,00		-331 002,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		71 000,00		
Valtionosuudet yhteensä		1 152 088,81		883 111,44

Pakollisten varausten muutokset				
			2024	2023
Pakolliset varaukset 1.1.		199 200,00		178 239,52
Pakollisten varausten muutos		-42 200,04		20 960,48
Pakolliset varaukset 31.12.		156 999,96		199 200,00



Oman pääoman erittely		2024	2023
Peruspääoma 1.1.		6 487 148,73	7 368 601,37
HVA:lle siirtyneet peruspo			
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri			-978 341,34
Vaalijala			-34 053,87
HVA:lle siirtynyt lomapalkkavelka			130 942,57
		0,00	
Peruspääoma 31.12.		6 487 148,73	6 487 148,73
Arvonkorotusrahasto 1.1.		900 113,67	900 113,67
Arvonkorotusrahasto 31.12.		900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot			
Muiden rahastojen pääoma 1.1.		380 486,46	389 730,45
Sakky omistussuuden muutos		2 433,96	-9 243,99
ed. tk virheen korjaus		-11 116,52	
Muiden rahastojen pääoma 31.12.		371 803,90	380 486,46
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		1 017 340,86	1 475 986,17
			59 262,05
Sakky omistussuuden muutos		11 710,34	
ed. tilik. Virheen korjaus		-197 103,94	-130 942,57
HVA:lle siirtyneiden kuntayhtymien ylijäämät			
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri			-71 959,89
Vaalijalan kuntayhtymä			-367 789,14
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.		831 947,26	964 556,62
Tilikauden alijäämä/ylijäämä		588 615,36	52 784,24
Oma pääoma yhteensä		9 179 628,92	8 785 089,72

Laskennalliset verovelat		2024	2023
Laskennalliset verovelat 1.1.		0	8 402
Lisäykset tilikaudella		0	-8 402
Vähennykset tilikaudella		0	-8 402
Laskennalliset verovelat 31.12.		0	0
Vuokravastuut		2024	2023
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä		282 538,62	570 337,89



5 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tervossa 25.3.2025

TERVON KUNNANHALLITUS

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tervossa / 2025

BDO AUDIATOR OY, Tilintarkastusyhteisö

Tilintarkastaja, HT, JHT



6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

6.1 Kirjanpitoaineisto

	Säilyttämistapa			
Talousarvio	Atk-tuloste			
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste			
Pääkirja	Atk-tuloste	Sivut		
Päiväkirja	Atk-tuloste	Kaudet		
Tasekirja	Sidottu			
Tase-erittelyt	Atk-tuloste			
Liitetietotositteet	Paperitosite	<u>Tos.laji</u>	<u>laskulaji</u>	<u>tositenrot</u>
Muistiotositteet	Paperitosite	001		1-156
Tiliotositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	010		10001-12999
Palkkatositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	301		30001-30026
Ostoreskontra:				
Toimittajareskontra	Atk-tuloste			
Ostoreskontran suoritukset	Atk-tuloste	040		40001-40268
Kierrätettävät laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	491		500001-502827
Myyntireskontra:				
Asiakasreskontra	Atk-tuloste			
Myyntireskontran suoritukset	Paperitosite/Atk-tuloste	020		20001-20335
Päivähoito	Paperitosite/Atk-tuloste	545	545	73001-73148
Yleislaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	600	600	60001-60165
Vuokralaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	610	610	61001-61345
Maa-alueiden vuokrat	Paperitosite/Atk-tuloste	620	620	62001-62017
Antolainalaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	630	630	63001-63022
Sähkölaskutus/tasauslaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	650	650	65001-65003
Sähkölaskutus/arviolaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	651	651	65301-65300
Venepaikkamaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	670	670	67001-67071
Avantouintipaikan laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	690	690	69001-69029
Ympäristöterveydenhuolto	Paperitosite/Atk-tuloste	770	770	77000-77279
ETL perusmaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	780	780	78001-78155
TSL- perusmaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	790	790	79001-79104
Käyttöomaisuuskirjanpito	Tositteet			
Visma Assets käyttöomaisuus	Atk-tuloste			
Konsernitilinpäätösaineistot	Tositteet/eliminoinnit	1		1-17
Excel-muodossa	Paperitosite/Atk-tuloste			
Irtaimistoluettelot	Atk-tuloste			
Lainakortisto				
Antolainat	Kortit			
Ottolainat	Kortit			

